

T Ü R K İ Y E
MÜHENDİSLİK
H A B E R L E R İ

YIL : 66 / 2021 - 3

SAYI : 505

İnşaat Mühendisliği
Eğitimi

TMMOB İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

Yapı Tasarımında 33 yıldır en gelişmiş,
en güvenilir ve en çok tercih edilen marka.

ideCAD®

Mimari Tasarım

Tasarım süreçlerini otomatikleştiren mimari-yapısal ekip çalışması ve işbirliği için vazgeçilmez BIM çözümü.

Betonarme Tasarım

TBDY 2018 ve TS 500 ile uyumlu, mimari-yapısal ekip çalışması ve işbirliği için eşsiz BIM çözümü.

Çelik Tasarım

TBDY 2018 ve ÇYTHYE ile uyumlu, mimari-yapısal ekip çalışması ve işbirliği için en verimli ve sezgisel BIM çözümü.

Nonlinear Tasarım

TBDY 2018 Bölüm 5 ve Bölüm 15 ile uyumlu, yığılı ve yayılı plastik davranış modellerini destekleyen çok güçlü yapısal BIM çözümü.

her şey planladığınız gibi...

Çok disiplinli
BIM tasarımı için
ideYAPI bilgi modellemesi

Şimdi siz de ideYAPI® ailesiyle tanışıp,
planlarınızı gerçeğe dönüştürmek için bize ulaşın.

Forum: idecadsupport.com

Web: www.idecad.com.tr

Facebook: idecad.com.tr

Destek: destek@ideyapi.com.tr

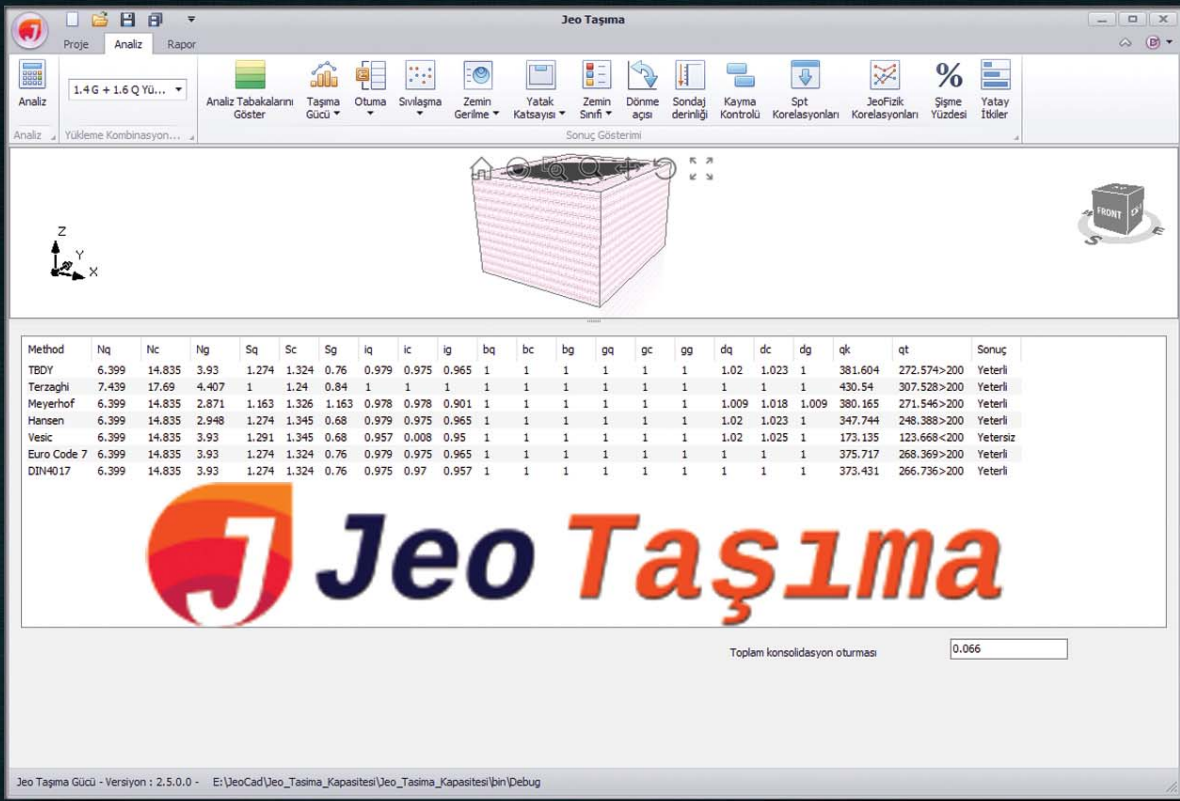
Instagram: [idecad_software](https://www.instagram.com/idecad_software)

Youtube: [ideyapi_idecad](https://www.youtube.com/ideyapi_idecad)

ideYAPI İstanbul: Piyale Paşa Bulvarı Famas Plaza B - Blok Kat:5
Okmeydanı Şişli / İstanbul Telefon: 0212 220 55 00

ideYAPI Bursa: Bağlarbaşı Mh. 1.Sedir Sk. Evke Onyx Plaza No:10 K:6 D:35
Osmangazi / Bursa Telefon: 0224 220 67 17

Jeo Taşıma

Toplam konsolidasyon oturması

0.066

Jeo Taşıma Gücü - Versiyon : 2.5.0.0 - E:\JeoCad\Jeo_Tasima_Kapasitesi\Jeo_Tasima_Kapasitesi\bin\Debug

Geoteknik Rapor hazırlama yazılımı

Taşıma Gücü Analizi

TBDY, EC7, DIN4017, Meyerhof, Hansen, Vesic, Terzaghi, Presiyometre, Nokta Yükleme ve Tek Eksenli Basınç yöntemlerine göre taşıma gücü analizi yapılabilir (**Kısa ve Uzun dönem**)

Oturma Analizi

Ani oturma, konsolidasyon oturması (mw), Schmertmann ve Burland ve Burbidge yöntemlerine göre oturma ve ayrıca **dönme** analizi yapılabilir

Sıvılaşma Analizi

TBDY yöntemine göre sıvılaşma analizi, sıvılaşma potansiyeli, sıvılaşma sonrası **dinamik oturma**, yanıl yerdeğiştirme ve kayma dayanımı kaybı analizi yapılabilir.

Zemin Gerilmesi Analizi

Klasik 2:1 yöntemi, Boussinesq ve Westergaard yöntemlerine göre zemin gerilmesi analizi yapılabilir.

Yatak Katsayısı Analizi

Klasik yatak katsayısı hesabı, taşıma gücü değerine göre ve spt ve jeofizik korelasyonları bağlı yatak katsayısı hesabı yapılabilir.

Ve daha fazlası

Sondaj derinliği hesabı, **kayma kontrolü**, SPT ve jeofizik korelasyonları, bodrum perdelerine gelen yanıl yükler, yerel zemin sınıfı belirleme, şişme analizi ve daha fazlası

“ Geoteknik Rapor, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının hazırlamış olduğu geoteknik rapor şablonuna göre otomatik olarak hazırlanmaktadır

www.JeoCad.com
www.istinatduvari.com

Daha fazla bilgi için lütfen web sitemizi ziyaret edin.

AnalizYapi

Yazılım Mühendislik İnşaat Taahhüt Turizm Emlak Madencilik San. Tic. Ltd. Şti.

İskele Mah. Halilpaşın Cad No:2/A Datça/Muğla
Vergi No: 0680807873 Vergi Dairesi: Datça
www.AnalizYapi.com.tr • info@analizyapi.com.tr
Tel: +90 252 712 41 01 • Faks: +90 252 712 42 45

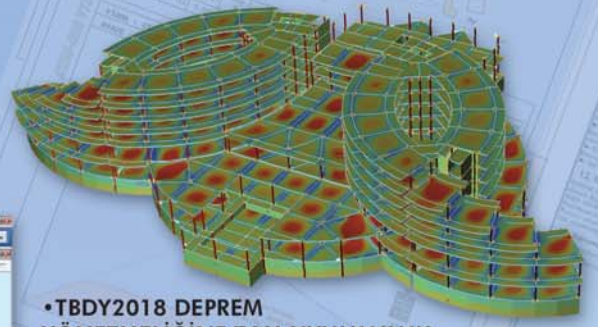
Tel: 0 (252) 712 41 01

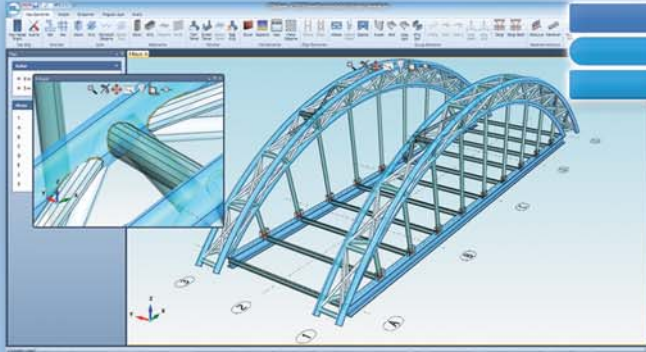
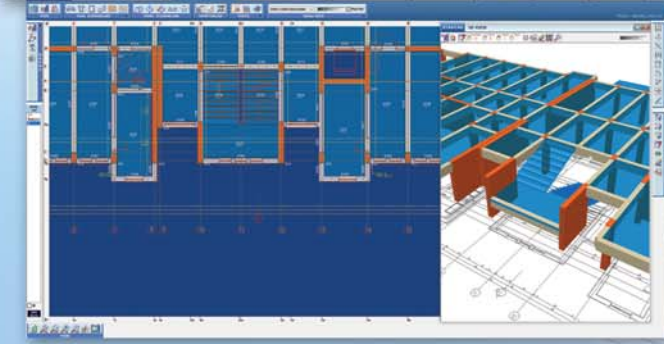
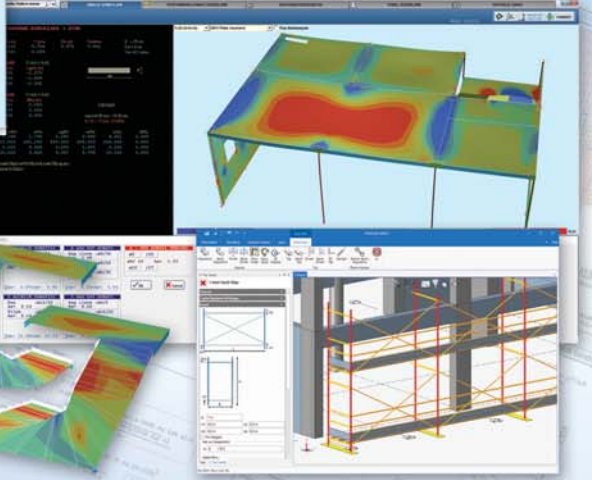
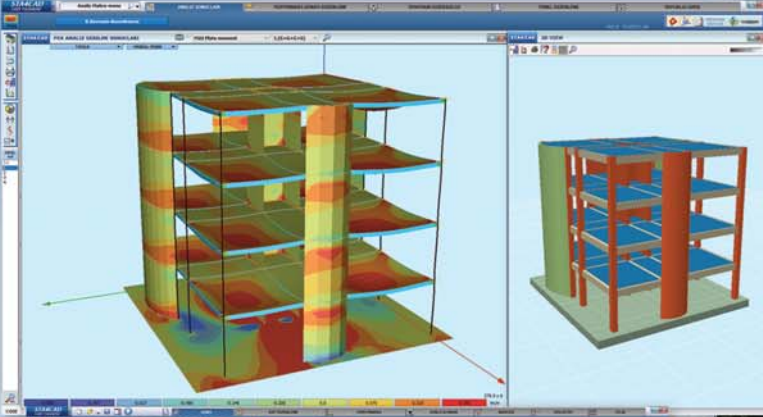
STA4-CAD

Versiyon 14.1

BETONARME YAPILARIN 3 BOYUTLU ANALİZİ ve TASARIMI

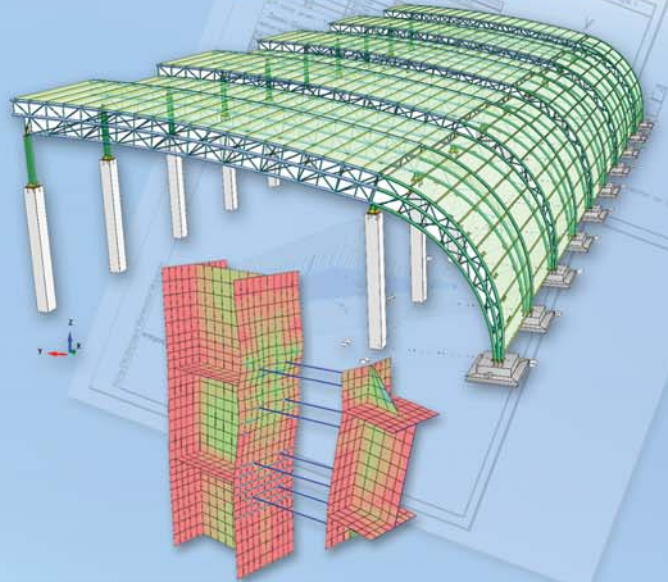
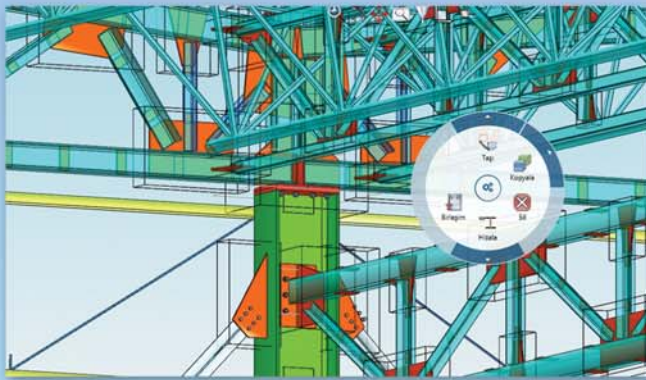

- TBDY2018 DEPREM YÖNETMELİĞİNE TAM UYUMLULUK
- BETONARME ve YIĞMA YAPILARIN PERFORMANS ANALİZİLE, GÜÇLENDİRME PROJELERİ ve RİSKLİ YAPI TESBİTİ
- TÜM YAPININ SONLU ELEMENLA ÇÖZÜMÜ YAPIYA AİT İSKELE HESAP VE ÇİZİMİ

STA-Steel

ENDÜSTRİYEL VE ÇELİK KARKAS YAPILARIN 3 BOYUTLU ANALİZİ VE TASARIMI

sta STA BİLGİSAYAR MÜH. ve MÜŞ. SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

Muhittin Üstündağ Cd. No:45 Koşuyolu / İSTANBUL
Tel: (0.216) 326 57 57 (pbx) Fax: (0.216) 325 74 84
www.sta.com.tr sta@sta.com.tr

Bayiler:

ANKARA: Köge Yapı Ltd. Şti. 0545 260 45 11
MERSİN : Safir Müh. Ltd. Şti. 0324 329 52 05 - 06
K.K.T.C. : Mustafa Tunar 0533 862 09 29

- 4** Başyazı
- 5** Yükseköğretim Kurulu Başkanı
Prof. Dr. M.A. Yekta Saraç'a Açık
Mektup
- 19** Sıralasak da mı Saklasak, Sıralamasak
da mı Saklasak? Üniversite Sıralamaları
Mustafa Tokyay
- 26** Geleceği Karartmayın!
Emek Yılmaz
- 30** Üniversitelerimizin Durumu Hakkında
Değerlendirme ve Öneriler
*Mustafa Şükrü Turan, İsmet Kartal,
Bülent Akkök*
- 33** Gerçekten 209 Üniversite mi?
İsmet Kartal
- 37** Sayıştay Raporuna Göre
Üniversitelerimiz...
İsmet Kartal
- 39** Şehirler Dikeyleşirken "Biz Yapmadık"
mı? Yoksa "Ne Kötü Yapmışız" mı? ya
da "Hiç Biri" mi?
Selim Tulumtaş
- 51** TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası
İyidere Liman Projesi Değerlendirme
Raporu
- 57** TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası
Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelik
Değişiklik Önerileri
- 61** Kanal İstanbul Bir Yıkım Projesidir
Yokluğuyla Değil Varlığıyla Beka Sorunu
Yaratacaktır
- 63** KitaplıYorum - Sanayi, Sanayileşme ve
Teknoloji
Mustafa Atmaca
- 67** Odadan Haberler

Yıl: 66 / 2021 - 3 Sayı: 505
İki ayda bir yayınlanır, yerel süreli yayın.
ISSN: 1300-3445

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası

tarafından iki ayda bir yayınlanır.

Kurucusu

Orhan Yavuz

Sahibi

Taner Yüzgeç

Genel Yayın Yönetmeni

Özer Akkuş

Yazı İşleri Müdürü

Özer Akkuş

Yayın Kurulu

Hasan Yaşar Akyar, Ali Fuat Aras,
Mustafa Atmaca, Ali Aydın,
Recep Bayramoğlu, Taylan Ulaş Evcimen,
İbrahim Helvacı, Özer Or,
Yusuf Hatay Önen, Mehmet Necat Özgür,
Mustafa Tokyay

Yayın Görevlileri

Mehmet Bilber, Cemal Çimen

Yönetim Yeri

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası
Necatibey Cad. No:57 06640 Kızılay-Ankara
Tel: (0.312) 294 30 00 - Faks: 294 30 88
www.imo.org.tr - E-posta: tmh@imo.org.tr
Yazışmalar için yukarıdaki adres kullanılacaktır.

Yayın Koşulları

Yazılar hem elektronik ortamda hem de kağıt çıktı olarak gönderilmelidir. Görsel malzeme, teknik işlere uygun fotoğraf, dia ya da elektronik ortamda yüksek çözünürlüklü olmalıdır. Yayın kurulu gönderilen yazılarda dil, anlatım ve yazım tekniği yönünden gerekli düzeltme ve kısaltmaları yapabilir. Yazılardaki görüşler yazarlarına ait olup hiç bir şekilde İMO'nun aynı konudaki görüşlerini yansıtmaz. Gönderilen yazılar geri verilmez. Ancak yazıların basılıp basılmayacağı yazı sahiplerine mutlaka bildirilir. TMH'da yayınlanan yazılar kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

Baskı

Boyut Tanıtım Matbaa Basım San. Ltd. Şti.
İvedik Organize Sanayi 1354. Cad. No: 138/76
Yenimahalle / Ankara - Tel: 0.312.385 72 12

Baskı Tarihi

4 Ağustos 2021

Merhaba,

İnşaat mühendisliği meslek alanı, insanların güvenli ve sürdürülebilir yapılarda yaşamlarını sürdürebilmeleri için faaliyet yürüten, can ve mal güvenliğiyle doğrudan doğruya ilgili özel bir meslek alanıdır. Kadim çağlardan beri toplumların yaşam standartları, gelişmişlik düzeyleri, bilimde ve kültürde kaydettikleri mesafenin izdüşümlerini inşa edilen yapılar üzerinden anlayabiliyoruz. Tam da bu yüzden biz inşaat mühendisliğini medeniyet mühendisliği olarak tarif edebiliyoruz.

Yapı üretiminin insanların can ve mal güvenliği açısından en önemli üretim faaliyetlerinden biri olduğu gerçeğinden hareketle bu üretimin doğru bir şekilde planlanması, gerçekleştirilmesi ve denetlenmesi hayati önem taşımaktadır. Elbette bu üretim alanının asli unsurları inşaat mühendisleridir.

Ne var ki bugün, inşaat mühendisliği meslek alanı tarihte görülmemiş düzeyde krizlerle boğuşmaktadır. Başka birçok sorun olmakla birlikte bugün acil çözüm bekleyen iki büyük krizle karşı karşıya olduğumuzu söylemeliyiz. Bunlardan biri meslek mensuplarımızın karşı karşıya bulunduğu işsizlik, hak kayıpları ve mesleki itibarın ayaklar altına alınması ise bir diğeri de inşaat mühendisliği eğitiminin niteliği sorunudur.

Okurlarımızın bildiği üzere önceki sayımızda inşaat mühendisliği alanında iş, istihdam ve işsizlik konusunu detaylandırarak incelemiştik. Her üç inşaat mühendisinden birinin ve her iki genç inşaat mühendisinden birinin işsizlik gerçeğiyle karşı karşıya olduğu göz önünde bulundurularak konuya ilişkin çeşitli çözüm önerilerimizi sunmuştuk. Bu sayımızın kapak konusunu ise inşaat mühendisliği eğitime ayırdık.

Odamızın kurulmuş olduğu 1954 yılında ülkemizde sadece İTÜ, Yıldız Teknik Okulu ve Robert Koleji'nde inşaat mühendisliği eğitimi verilmekteydi. Daha sonra, 1957 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 1963 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi bu gruba katılırken, 1967-1970 yıllarında, 10'a yakın Devlet Mühendislik Mimarlık akademileri kuruldu. 1992 yılında sayıları 15 civarında olan İnşaat Mühendisliği eğitimi verilen üniversite sayısı, 2006 yılında 39'u Devlet, 4'ü Vakıf Üniversitesi olmak üzere toplam 43 üniversiteye yükseldi. 2020 yılına gelindiğindeyse inşaat mühendisliği eğitimi için kontenjan açılan üniversite sayısı 93'ü Devlet, 34'ü Vakıf Üniversitesi olmak üzere toplam 127'ye ulaştı.

Her ile bir üniversite politikası ve bununla birlikte her üniversiteye inşaat mühendisliği bölümleri açılmasıyla; fiziki altyapı, donanım, öğrenci ve öğretim üyesi oranları, bütçe büyüklüğü, araştırmalara ayrılan kaynak, ders müfredatı gibi eğitimin niteliğini doğrudan etkileyen faktörler göz ardı edildi. Sonuçta her yıl yaklaşık 10 bin kadar meslektaşımız bu tartışmalı eğitim sisteminden mezun olup sınırsız imza yetkisine sahip oluyor.

Bu sayımızda konuya ilişkin Odamızın YÖK Başkanı Yekta Saraç'a gönderdiği yazıyla, konuya ilişkin ayrıntılı değerlendirmeleri ve çözüm önerilerini ilginize sunuyoruz.

Bu sayımızda yine zengin bir içerikle okurlarımızın karşısına çıktığımızı inanıyoruz. Okurlarımızın değerli katkılarıyla bundan sonraki sayılarımızın daha da zenginleşeceğine inanıyoruz.

Yeni sayımızda görüşmek dileğiyle...

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu

Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M.A. Yekta Saraç'a Açık Mektup

Sn. Başkan;

2020 yılında Odamızca İnşaat Mühendisliği bölümlerine yerleştirilecek öğrenciler için başarı sırasının 50.000 olarak belirlenmesine yönelik bir kampanya yürütülmüş, bu kampanyada hem Kurulunuza bu talep ve gerekçeleri iletilmiş hem de kamuoyuna yönelik bilgilendirme çalışmaları yapılmıştı. Kampanya kapsamında yapılan imza kampanyası iki haftalık bir sürede 27.000'e yakın imzaya ulaşmıştı. Bu talebin gerekçeleri ile birlikte ilgilileriyle paylaşılmış olmasına karşın 2021 yılı için İnşaat mühendisliği eğitimi alanına ilişkin alınan kararlar eğitim sorunlarının tekrar gündeme getirilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

2021 yılı için yayınlanan Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) kılavuzunda, bu yıl da inşaat mühendisliği taban başarı sırası 300.000 olarak belirlenmiştir. 31.03.2021 tarihinde yapılan Yükseköğretim Eğitim Programları Danışma Kurulu toplantısında ise, "Mühendislik alanlarında, kontenjanların belirlenmesinde öne çıkan alanların ve ülke ihtiyaçlarının göz önünde bulundurularak toplam kontenjanın azaltılmasına," kararı alınmıştır. Bu iki karar birlikte değerlendirildiğinde ülkemizde halen inşaat mühendisliği eğitimi alanında nitelik-nicelik sorunsalının çözülmediğini ve bu yaklaşımlarla da çözülmesinin zor olacağını söylemek mümkündür.

Bir bütün olarak eğitim ülkemizin sorunlu konuları arasındadır. İlköğretimden başlayarak yükseköğretimin sonuna kadar; niteliği, işlevselliği, yeterliliği, pahalılığı, istihdam olanakları hep tartışılmış, eğitim bileşenleri sorun tespitinde olduğu gibi çözüm önerilerinde de ortaklaşmış, ancak bu ortaklık siyasi erkin üzerinde beklenen etkiyi yaratmamıştır. Sorunlar bir türlü çözülememiş, çözülemediği oranda da artarak geleceğe taşınmıştır. İnşaat mühendisliği eğitimi de, sorunlu bütünün parçalarından biridir.

Özellikle 2006 yılından başlayarak bir ihtiyaç analizine, plan ve programa bağlı olmayan şekilde, niteliği göz ardı eden ve niceliği önemseyen bir anlayışla inşaat mühendisliği eğitimi veren üniversite sayılarındaki artışlar, buna paralel meydana gelen kontenjan artışları, son tahlilde işsizliği bir "kalifikasyon!" sorununa indirgeyen bir anlayışla birleştiğinde Ülkemizin bu gününün ve geleceğinin harcanarak, sorumluluğun bu üniversitelerde okuyan gençlerin üzerinde bırakılması ile sonuçlanmıştır.

İNşaat mühendisliği, medeniyet mühendisliğidir. Yapıların sağlam ve sürdürülebilir inşa edilmesi insan yaşamının en önemli güvenlik sorunlarından biridir. Toplumun hangi kesiminde yer alıyor olursa olsun, hangi mesleği yapıyor olursa olsun herkes, inşaat mühendislerinin maharetlerinin ürünü olan yapılarda yaşıyor, çalışıyor, eğleniyor ya da geziyordur. İnşaat mühendisliği, insan ya-

şamının her anına, her mekanına dokunan bir meslektir. İşte bu yüzden de insanın can ve mal güvenliği için en önemli konu, nitelikli inşaat mühendisliği eğitimidir.

Bu nedenle, inşaat mühendisliği alanında eğitim kontenjanlarının belirlenmesinden, bu bölümlerde okuyacak öğrencilerin akademik başarılarına kadar uzanan geniş bir alandaki sorunların çözülebilmesi amacıyla konuya aşağıdaki sorular temelinde yaklaşılması Ülkemiz kaynaklarının akılcı kullanımı bağlamında faydalı olacaktır;

Türkiye’de İnşaat Mühendisliği Eğitimi Verilen Üniversite Sayısı ve Kontenjanlarda Meydana Gelen Değişim Ülke İhtiyaçlarına Uygun mu?

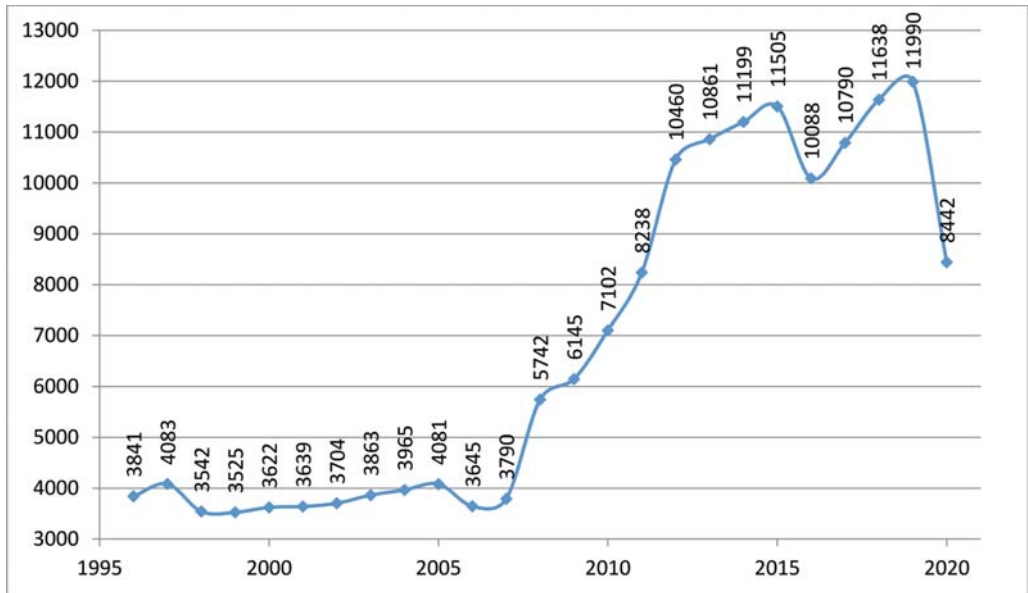
Türkiye’de ilk inşaat fakültesinin öğretime başladığı tarih olarak 1795 yılında kurulan Mühendishane-i Berrî-i Hümayûn’un kuruluş tarihini temel almak doğru olacaktır. Bugünkü anlamda sivil inşaat mühendisliğinin başlangıcı ise 1883’de kurulan Hendese-i Mülkiye ile başlar. 1909 yılında okul Nafia Vekâleti’ne (Bayındırlık Bakanlığı) bağlandı ve Mühendis Mekteb-i Alisi adını aldı. Mühendis Mekteb-i Alisi’nde okul süresi 7 yıldan 6 yıla indirildi. 1888-1908 arasında Hendese-i Mülkiye’den 230 İnşaat Yüksek Mühendisi, 1909-1923 arasında Mühendis Mekteb-i Alisi’nden 202 İnşaat Yüksek Mühendisi olmak üzere Cumhuriyete kadar 432 kişi mezun olmuştur.

Aynı okulun adı 1928 yılında Türkçeleştirilerek Yüksek Mühendis Mektebi oldu. 1941’de okulun adı Yüksek Mühendis Okulu olarak bir daha değişmiştir. 1944 yılında adı İstanbul Teknik Üniversitesi olmuş ve İnşaat, Mimarlık, Makina ve Elektrik Fakülteleri olarak 4 fakülteye ayrılmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odasının kurulmuş olduğu 1954 yılında ülkemizde sadece İTÜ, Yıldız Teknik Okulu ve Robert Koleji’nde inşaat mühendisliği eğitimi verilmekteydi. Daha sonra, 1957 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 1963 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi bu gruba katılmıştır. 1967-1970 yıllarında, 10’a yakın Devlet Mühendislik Mimarlık akademileri kurulmuş ve bunlarda da inşaat mühendisliği eğitimi verilmiştir. 1982 yılında Yüksek Öğrenim Kurumu’nun kurulmasıyla, Devlet Mühendislik Mimarlık Akademileri buldukları şehirlerde veya yeni açılan üniversitelerin bünyesinde İnşaat Mühendisliği Eğitimi vermeye devam etmişlerdir.

1992 yılında sayıları 15 civarında olan İnşaat Mühendisliği eğitimi verilen üniversite sayısı, 2006 yılında 39’u Devlet, 4’ü Vakıf Üniversitesi olmak üzere toplam 43 üniversiteye yükselmiştir. 2020 yılında inşaat mühendisliği eğitimi için kontenjan açılan üniversite sayısı 93’ü Devlet, 34’ü Vakıf Üniversitesi olmak üzere toplam 127’dir.

Ülkemizde inşaat mühendisliği eğitimi verilen üniversitelerin 1996-2020 yıllarına ait toplam kontenjanları grafik 1’de verilmiştir.

Grafik 1 - İnşaat Mühendisliği Bölümleri Toplam Kontenjanları 1996-2020

Grafiğin incelenmesinden de görülebileceği gibi Ülkemizde 1996-2006 yılları arasında inşaat mühendisliği kontenjanları yatay bir seyir izlemiş ve ortalama 3.800 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Buna bağlı olarak 1996 yılı sonu itibarı ile İnşaat mühendisleri Odası'na kayıtlı inşaat mühendisi sayısı 46.266 iken 2006 yılı sonu itibarı ile bu rakam 70.400'e ulaşmıştır. Mezunların odaya kayıt oranı ortalama % 95'dir. Buna göre 2006 yılında Ülkemizdeki inşaat mühendisi sayısını 75.000 olarak belirlemek mümkündür.

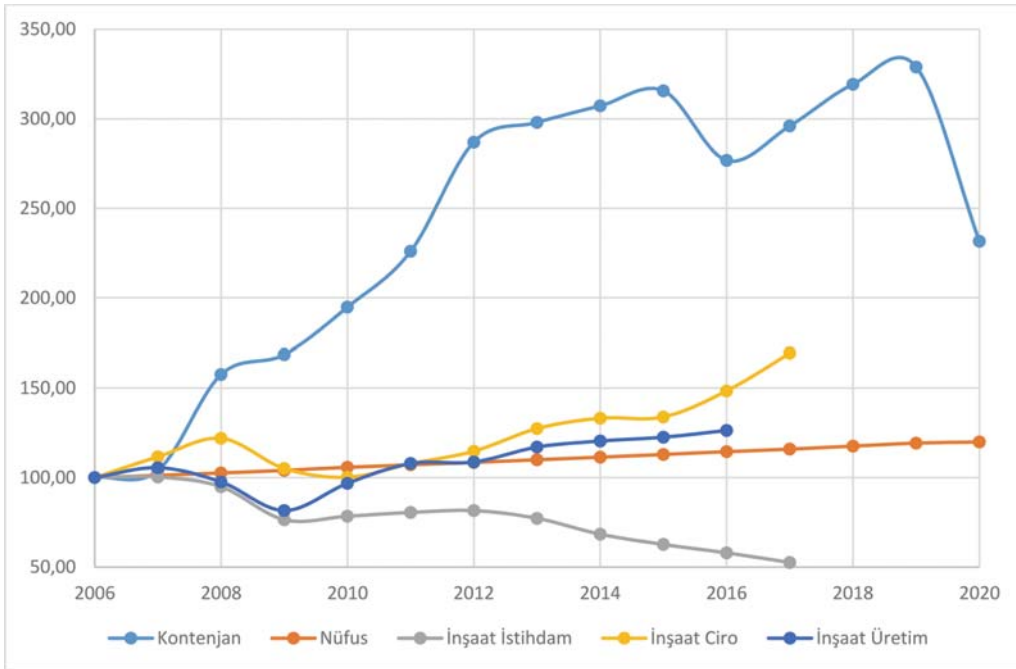
2006 yılından itibaren 2015 yılına kadar kontenjanlarda sürekli artış yaşanmış 2016 yılında küçük bir düşüşten sonra 2019 a kadar yükselmeye devam eden kontenjan sayıları bu yıl için açıklanan kontenjanların % 40'ının boş kalmasına da bağlı olarak 2020 yılında 2011 yılı değerlerine gerilemiştir. 2020 yılında da açıklanan kontenjanların da % 40'ına talep olmamıştır.

2006-2020 yılları arasındaki kontenjanlardaki artışlar sonucunda mezunlarda da doğal olarak artış yaşanmış ve 2006 yılında 70.400 olan İMO'ya kayıtlı inşaat mühendisi sayısı 2020 yılı sonunda 135.000'e yükselmiştir. Üye olmayan mezunlarda göz önüne alındığında 2020 yılı sonu itibarı ile Türkiye'deki inşaat mühendisi sayısının 150.000 olduğunu söylemek mümkündür.

Türkiye'de 2006=2020 yılları arasında inşaat mühendisliği eğitim kontenjanlarında yaşanan değişimin ülke nüfusu ve inşaat alanında yaşanan değişimlerle ilgili olup olmadığının bu yönüyle kontenjanların belirlenmesinde ülke ihtiyaçlarının gözetilip gözetilmediğinin belirlenmesine yönelik olarak hazırlanan grafik 2 aşağıda verilmiştir. Grafikte verilen nüfus ve inşaat alanına yönelik endeks rakamlarının hesaplanmasında TÜİK veri tabanında bulunan veriler kullanılmıştır. İnşaat alanına yönelik endeksler bina ve bina dışı tüm inşaat faaliyetlerini kapsamaktadır. İnşaat mühendisliği eğitimi kontenjanlarına ilişkin endeks ise ilgili yıllara ait kontenjanlar baz alınarak hesaplanmıştır. Hesaplamalarda yorumu kolaylaştırmak amacıyla tüm endeksler için baz yıl 2006 olarak belirlenmiş ve 2006 yılı için endeks 100 olarak kabul edilmiştir.

Grafik genel olarak incelendiğinde inşaat mühendisliği eğitim kontenjanlarındaki artışın, inşaat alanındaki istihdam, ciro ve üretim endekslerine bağlı bir gelişim göstermediği, artışın nüfus artışından da bağımsız olduğunu söylemek mümkündür.

2015 yılı verileri üzerinden bir değerlendirme yapılması gerekirse, 2006-2015 yılları arasında ülke nüfusu % 13, inşaat alanındaki ciro % 34 ve inşaat alanındaki üretim % 22,6 artmış, inşaat alanındaki istihdam ise % 37 azalmıştır. Buna karşın inşaat mühendisliği eğitim kontenjanları % 215 artmıştır.

Grafik 2 - Endeksler 2006=100

Bu veriler ışığında Ülkemizde inşaat mühendisliği eğitimi verilen üniversite sayısının ve belirlenen kontenjanların ülke ihtiyaçlarına uygun bir değişim göstermediğini, her ile bir üniversite politika-sının plansız ve programsızlığından da kaynaklı olarak her üniversiteye popüler olan her bölüm politikasına dönüşerek kaynakların kötü kullanımından öte mevcutların da bozulmasına neden olan bir politikanın parçası olduğunu söylemek mümkündür.

Öğretim Elemanlarının Sayısı Kontenjan Artışları ile Uyumlu mu?

İnşaat mühendisliği eğitiminin niteliğini belirleyen hususlardan biri hiç kuşkusuz öğretim elemanı niteliği ve sayısıdır. 2007 ve 2019 yıllarına ait inşaat mühendisliği bölümlerindeki toplam öğretim elemanı sayılarının karşılaştırılması bu açıdan faydalı olacaktır. 2007 ve 2019 yıllarına ait öğretim elemanları sayısı tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1 - İnşaat Mühendisliği Bölümlerinde Öğretim Elemanı Sayısı

	Prof. (A)	Doç. (B)	Yrd. Doç. (C)	Dr. (C)	Öğretim Üyesi (A +B+C)	Öğretim Görevlisi	Öğretim Üyesi + Öğretim Görevlisi	Araş. Gör.	Genel Toplam
2007	189	116	325		630	71	701	461	1162
2019	524	307		757	1588	76	1664	779	2443

2007-2019 yılları arasında inşaat mühendisliği bölümlerinde öğretim elemanı sayısı ortalama 2 kat artmıştır. En yüksek artışın Prof. kadrolarında olduğu görülmektedir. Ancak bu rakamları mutlak rakamlar olarak yorumlamak mümkün değildir. Bu nedenle ilgili yıllara ait kontenjan rakamları ile değerlendirmek yerinde olacaktır. Eğitim süresi 4 yıl alınarak ilgili yıldaki kontenjan sayısı ile çarpılması ile belirlenen ilgili yıldaki inşaat mühendisliği bölümlerinde okuyan öğrenci sayısının öğretim elemanı sayısına bölünmesi ile bulunan öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı tablo 2’de verilmiştir. Sınıf tekrarı yapan öğrencilerin hesaba katılması durumunda kontenjanın daha yüksek olduğu yıldaki sayıların daha dezavantajlı durumda olacağı göz önüne alınmalıdır. Aynı tabloda bazı ülkelerin öğretim kurumlarındaki öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı da verilmiştir.

Tablo 2 - Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayıları

	Prof.	Doç.	Yrd. Doç.	Dr.	Öğretim Üyesi
2007	80	131	47		24
2019	92	156		63	30
Almanya					8
Hollanda					10
Japonya					10
İsviçre					12
ABD					14
Kanada					23
İngiltere					14
Fransa					25
Yunanistan					16
İspanya					17
Portekiz					20
Polonya					10
Slovenya					13
Norveç					17
Belçika					10

2007-2019 yılları arasında inşaat mühendisliği bölümlerindeki öğretim elemanı sayısı her ne kadar ortalama iki kat artmış olsa da kontenjanların artışından kaynaklı olarak öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı da artmıştır. Bu değer profesörler için 80'den 92'ye, doçentler için 131'den 156'ya, Yrd. Doç/Doktor öğretim üyeleri için 47'den 63'e yükselmiştir. Toplam öğretim üyesi açısından ise 24 olan öğrenci sayısı 30'a yükselmiştir.

Ayrıca Türkiye'de 127 üniversitenin ortalaması olarak 2019 yılında öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı her ne kadar 30 olarak bulunuyorsa da 127 üniversitenin değerlerindeki sapma oldukça büyüktür. Bu değer en düşük 13 olarak bulunurken en yüksek değer 120'dir.

Bu açıdan bakıldığında sonuç olarak Türkiye'de inşaat mühendisliği eğitimi alanında kontenjanlarda meydana gelen artış öğretim üyelerindeki artışa da uygun değildir.

İnşaat Mühendisliği Bölümlerine Yerleşen Öğrencilerin Başarı Düzeyleri Arasındaki Farklar Verimli Bir Eğitim İçin Uygun mu?

Tüm alanlarda olduğu gibi inşaat mühendisliği alanında da eğitimin niteliğini etkileyen bir diğer konu da eğitim alan öğrencilerin niteliğidir. Her ne kadar öğrencilerin niteliği salt sınavlarda aldıkları notlarla ölçülecek bir konu olmasa da, Ülkemizde üniversiteye ilişkin algı ve üniversiteye giriş için ortaya konulan sistem böyle bir değerlendirmeden ötesine imkan vermemektedir.

Teorik olarak bakıldığında, herhangi bir alanda (özellikle bu alan, yaptığı faaliyetler ve ortaya çıkardığı ürünlerle insan ve toplum hayatını doğrudan etkiliyorsa) verilen eğitim sonrasında aldıkları diploma ile aynı yetki ve sorumluluğa sahip olacakların aynı nitelikte bir eğitim alması gerekir. Bu amaçla da eğitim veren kurumların iyi örnek üzerinden niteliklerinin birbirine yaklaştırılması, öğrencilerin de başarı düzeyleri, niteliklerini belirleyen puanlar da göz önüne alınarak, birbirine yaklaştırılması gerekir.

İnşaat mühendisliği eğitiminde, 2014,2018 ve 2020 yıllarında en yüksek ve en düşük puanla öğrenci alan üniversitelerimize giren son öğrencilerin başarı sırası ve puanları tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3 - En yüksek ve en düşük puanla öğrenci alan üniversitelere yerleştirilen son kişinin başarı sırası ve puanları

		Başarı Sırası	Taban Puan
2014	Boğaziçi Üniversitesi (İngilizce)	3.590	498,062
	İstanbul Gelişim Üniversitesi (% 25 Burslu)	233.000	219,042
2018	Boğaziçi Üniversitesi (İngilizce)	8.211	491,275
	İstanbul Medipol Üniversitesi (İngilizce)(% 50 İndirimli)	299.821	248,099
2020	Boğaziçi Üniversitesi (İngilizce)	20.471	492,744
	Dicle Üniversitesi	299.967	283,215

2014, 2018 ve 2020 yıllarında inşaat mühendisliği eğitiminde en yüksek puanla öğrenci alan üniversite Boğaziçi üniversitesi olmuştur. 2014 ve 2018 yıllarında en düşük puanla öğrenci alan üniversiteler vakıf üniversiteleri iken 2020 yılında en düşük puanla bir devlet üniversitesi olan Dicle Üniversitesi öğrenci almıştır.

En yüksek puanla öğrenci alan üniversiteye en son yerleştirilen öğrencinin puanlarında önemli bir düşüş olmamakla birlikte başarı sırası, 2014 de 3.590 iken, 2018 de 8.211'e ve 2020 yılında da 20.471'e düşmüştür. Bu durumu iş-istihdam bağlamında değerlendirmek doğru olacaktır. En düşük puanla öğrenci alan üniversiteye yerleştirilen son öğrencinin başarı sırası da ilgili yılda belirlenen taban başarı sırasına uygun olarak gerçekleşmiştir. 2014'de 240.000 olan taban başarı sırası kıstasına göre son yerleşen öğrencinin başarı sırası 233.000, 2018 ve 2020'de 300.00 olan başarı kıstasına göre sırasıyla 299.821 ve 299.967'dir.

En yüksek puanla öğrenci alan üniversite ile en düşük puanla öğrenci alan üniversitelere en son

yerleştirilen öğrenciler arasındaki puan farkı azalma eğilimi gösterse dahi 2020 yılında bu fark 209 puandır ve bu 1,7 katlık bir farkı işaret etmektedir. Bu farkın ne anlama geldiğini anlamak açısından 2018 ve 2020 yerleştirme sonuçlarına göre inşaat mühendisliği lisans programlarına yerleşen son kişilerin alan yeterlilik testinde aldığı netler tablo 4'de verilmiştir.

Tablo4 - 2018-2020 yerleştirme sonuçlarına göre inşaat mühendisliği lisans programlarına yerleşen son kişinin AYT netleri

Üniversite Tipi	Yıl	Program Sayısı	Yerleşen Öğrenci Sayısı	Net Tipi	Matematik (40)	Fizik (14)	Kimya (13)	Biyoloji (13)
Devlet-NÖ-Türkçe Eğitim	2018	81	5621	En Yüksek	34,30	10,50	10,80	12,00
				En Düşük	1,80	-2,00	-0,30	1,00
	2020	84	3198	En Yüksek	35,50	10,25	11,75	10,50
				En Düşük	5,25	-1,50	-1,00	-1,25
Devlet-NÖ-Yabancı Dil Eğitim	2018	20	1100	En Yüksek	35,30	11,50	13,00	11,80
				En Düşük	4,50	-0,30	0,00	0,00
	2020	22	1197	En Yüksek	40,00	12,75	13,00	11,75
				En Düşük	11,75	1,50	-0,25	-0,50
Devlet-İÖ-Türkçe Eğitim	2018	40	2841	En Yüksek	24,00	5,50	9,50	6,80
				En Düşük	4,30	-1,80	-2,30	-0,80
	2020	14	225	En Yüksek	38,75	4,25	7,25	5,50
				En Düşük	8,50	-2,00	-1,25	0,25
Devlet-İÖ-Yabancı Dil Eğitim	2018	1	82	En Yüksek	11,30	0,50	4,00	5,00
				En Düşük				
	2020	-	-	En Yüksek	-	-	-	-
				En Düşük				
Vakıf-NÖ-Türkçe Eğitim	2018	51	566	En Yüksek	26,80	6,80	11,80	10,50
				En Düşük	3,80	-1,80	-0,30	-1,80
	2020	28	170	En Yüksek	33,00	10,75	9,50	8,75
				En Düşük	10,75	-0,25	-0,25	-0,75
Vakıf-NÖ-Yabancı Dil Eğitim	2018	64	742	En Yüksek	33,30	9,30	9,80	13,00
				En Düşük	2,50	-1,50	-0,50	0,30
	2020	42	402	En Yüksek	35,25	10,50	11,75	10,50
				En Düşük	9,00	-1,75	1,00	-0,25
Genel Toplam	2018	257	10952	En Yüksek	35,30	11,50	11,80	12,00
				En Düşük	1,80	-2,00	-2,30	-1,80
	2020	190	5192	En Yüksek	40,00	12,75	13,00	11,75
				En Düşük	5,25	-2,00	-1,25	-1,25

Eksi netler bir yana genel toplam üzerinden bir değerlendirme yapılırsa dahi söz konusu puan farkının niteliksel olarak da ne büyük bir farkın sonucu olduğunu bu tablodan görmek mümkündür. 2018 ve 2020 yılları için sırasıyla matematikte 40 soruda 33,50 ve 34,75 net farkı ile, fizikte 14 soruda 13,50 ve 14,75 net farkı ile, kimyada 13 soruda 14,10 ve 14,25 net farkı ile ve biyolojide 13 soruda 13,80 ve 13,00 net farkı ile inşaat mühendisliği bölümlerine yerleştirmeler yapılmıştır. Bu fark inşaat mühendisliği bölümlerine yerleştirilen öğrencilerin temel bilgi seviyelerindeki büyük farkı, bu anlamda temel eğitimdeki eksiklikleri işaret etmektedir. Bu durumun eğitimin verimli bir şekilde verilmesini önemli şekilde etkileyeceği açıktır.

Sonuç

Niceliksel değişimlerin niteliksel dönüşümlere neden olduğu bilinen bir gerçekliktir. Bununla birlikte her niteliksel dönüşümün olumluya doğru bir dönüşüm olmadığı gerçeği gözlerden uzak tutulmamalıdır. Hatta aynı türde bir niteliksel dönüşüm dahi, olduğu mekan ve zamana bağlı olarak olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirilebilir. Örneğin bakterilerin artması ile meydana gelen çürüme, toprak üzerindeki bir elma için yeni bir hayatın habercisi olabilirken, bir insan yarasında tedavi edilmezse o insanı ölüme götürebilecek bir dönüşümün habercisidir.

Türkiye’de “en” zarfı uzun yıllardır yapılan yatırımların kamuoyuna açıklanmasında anahtar bir sözcük konumunu korumaktadır. En yüksek, en geniş, en büyük, en derin, en hızlı v.b. Üniversite eğitim alanı da bundan payını büyük ölçüde almıştır. Eğitim ihtiyacına bağlı olmaksızın ve toplumsal fayda anlamında yapılması gerekenler ortaya konulmadan, bir yönüyle ekonomik, diğer yönüyle popülist bir politikanın sonucunda uygulanan her ile bir üniversite politikası geldiğimiz noktada, yaratılan atıl kapasite ve üniversitelerin bir bilim yuvası olma özelliğinden sadece öğretim veren kurumlara dönüşmesi bir yana, geniş bir mutsuz ve umutsuz üniversite mezunu genç kitlesi yaratmıştır. Bu politikanın en yıkıcı yönü de hiç kuşkusuz budur.

İnşaat mühendisliği eğitimi alanındaki durum da bundan farklı değildir. Her ile bir üniversite politikası, inşaat mühendisliği alanı için her üniversiteye inşaat mühendisliği bölümüne evrilmiş, altyapı ve üstyapı yönünden büyük eksiklerle üniversitelerde inşaat mühendisliği bölümleri kurulmuş ve bu bölümlere kontenjanlar belirlenmiştir. Normal öğretimlerin üstüne ikinci öğretimlerle kontenjanlar daha da yükseltilmiştir. İnşaat mühendisliği alanındaki vakıf üniversitelerinin sayısındaki artış da dikkat çekicidir.

2006 yılından itibaren İnşaat mühendisliği eğitimi alanında yaşanan kontenjan artışlarının ülke gerçekleri ile herhangi bir bağlantısı bulunmamaktadır. Öğretim elemanı sayısı 2006-2020 yılları arasında her ne kadar iki kat artmış olsa da hem öğretim elemanlarının hem de üniversite için yapılan yatırımların 127 üniversiteye yayılması altyapı ve üstyapı olarak yetersiz olan bölümlerin oluşmasına neden olmuştur.

İnşaat mühendisliği eğitim alanının nitelik yerine niceliği önceleyen bir yaklaşımla ele alınması, temel bilgi ve beceri olarak birbirinden oldukça büyük farklar olan öğrencilerin bu alanda eğitimlerini zorunlu kılmıştır. Bunun da verilen eğitimin verimliliğini etkilediği açıktır.

Gelinen bu noktada sonuç olarak inşaat mühendisliği lisans eğitimine ilişkin olarak aşağıdaki önerilerin hayata geçirilmesi, hem meslek alanımız hem de toplumsal fayda açısından önem arz etmektedir;

- Tüm ikinci öğretimler kapatılmalıdır. Bu uygulama üniversitelerin sadece öğretim yaptığı anlayışının bir yansımasıdır. İkinci öğretimlerin kapatılması 2019 ve 2020 kontenjan ve yerleştirmelerine bakıldığında sonuca yaklaşılmış bir konudur. 2019 yılında 40 üniversitede ikinci öğretim için kontenjan belirlenirken, yerleştirmeler bu kontenjanların üçte birine ulaşmamıştır. Buna bağlı olarak 2020 yılında 16 üniversitede ikinci öğretim için kontenjan belirlenmiş, bu üniversitelerin ikisine hiç başvuru olmazken belirlenen kontenjanların da sadece % 25’ine yerleştirme yapılmıştır.
- Teknoloji Fakültelerinde inşaat mühendisliği eğitime son verilmeli ve ara eleman yetiştirilmesi amacıyla yeniden yapılandırılarak inşaat alanına katkı vermeleri sağlanmalıdır.
- Her üniversiteye inşaat mühendisliği bölümü açılması anlayışından vaz geçilmelidir. Altyapı ve üstyapısı eksik olan üniversitelerdeki inşaat mühendisliği bölümleri kapatılmalı, buralardaki teknik imkan ve öğretim üyesi kaynakları ülke ihtiyaçlarına göre belirlenecek sayıda üniversitede bir plana bağlı olarak toplulaştırılmalıdır.
- İnşaat mühendisliğinde verimli bir eğitimin verilebilmesine yönelik olarak öğrencilerden istenmesi gereken asgari temel bilgi seviyeleri nesnel olarak tespit edilmeli, bu seviyeye karşılık gelen bir önceki yıla ait başarı sırası ilgili yılın taban başarı sırası olarak kabul edilmelidir. Vakıf üniversitelerinde, aynı üniversitede öğrenciler arasında temel bilgi seviye farkı oluşmasına izin verilmemelidir.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu

**Üniversiteler Bazında 2020 Yılı İnşaat Mühendisliği Bölümlerine İlişkin Bilgiler
(Kontenjan-Yerleştirme Sayıları, Taban ve Tavan Puan-Başarı Sıraları, Öğretim Elemanı Sayıları)**

S. No	Üniversite Adı	Üni- versite Türü	Fakülte Adı	2020 Yılı		Yerleşen Son Kişinin		Tavan		Prof. (A)	Doç. (B)	Dr. (C)	Öğretim Üyesi D=(A)+(B)+(C)	Öğretim Görevlisi (E)	Araştırma Görevlisi (F)	Genel Toplam (G)=(D)+(E)+(F)
				Kon- tenjan	Yerleş- tirme	Puani	Başarı Sırası	Puani	Başarı Sırası							
1	Abdullah Gül Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	62	62	287,94	286,396	393,06	106,605	0	3	4	7	0	9	16
2	Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	41	13	283,84	298,131	333,77	184,661	2	1	7	10	1	8	19
3	Adıyaman Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	41	15	284,36	296,621	443,91	59,898	2	0	3	5	0	6	11
4	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	52	11	283,72	298,445	386,23	113,835	4	3	5	12	0	5	17
5	Akdeniz Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	72	72	329,97	191,189	403,01	96,807	5	5	4	14	0	2	16
6	Aksaray Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	41	1	289,01	283,378	289,01	283,378	8	4	3	15	2	4	21
7	Alanya Alaeddin Keykubat Üniversitesi	Devlet	Rafet Kayış Mühendislik Fakültesi	62	62	295,89	264,874	358,67	146,976	2	0	3	5	0	1	6
8	Altınbaş Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi	12	12	310,42	230,043	348,79	160,625	4	1	3	8	1	3	12
9	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Devlet	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi	72	72	354,59	152,498	404,50	95,327	2	1	6	9	1	6	16
10	Antalya Bilim Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	35	9	284,05	297,525	387,33	112,654	2	1	3	6	0	3	9
11	Atatürk Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	145	98	283,82	298,186	336,82	179,439	10	7	14	31	0	12	43
12	Atılım Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	47	22	286,00	291,893	350,78	157,771	1	1	6	8	0	4	12
13	Avrasya Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	18	4	294,78	267,827	302,84	247,537	4	0	1	5	1	1	7
14	Aydın Adnan Menderes Üni.	Devlet	Mühendislik Fakültesi	72	72	296,38	263,572	363,54	140,544	0	4	3	7	0	3	10
15	Bahçeşehir Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi	36	36	285,07	294,523	465,71	41,188	0	0	7	7	0	2	9
16	Balkesir Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	155	104	283,41	299,388	341,10	172,464	1	3	12	16	0	6	22
17	Başkent Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	15	15	302,61	248,061	407,07	92,880	2	0	4	6	0	1	7
18	Batman Üniversitesi	Devlet	Mühendislik- Mimarlık Fakültesi	41	7	284,45	296,340	314,51	221,224	2	0	6	8	0	6	14
19	Bayburt Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	31	1	286,19	291,360	286,19	291,360	0	2	6	8	1	8	17

**Üniversiteler Bazında 2020 Yılı İnşaat Mühendisliği Bölümlerine İlişkin Bilgiler
(Kontenjan-Yerleştirme Sayıları, Taban ve Tavan Puan-Başarı Sıraları, Öğretim Elemanı Sayıları)**

Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	Fakülte Adı	2020 Yılı		Yerleşen Son Kişinin		Tavan		Dr. (C)	Doç. (B)	Öğretim Üyesi (D)=(A)+(B)+(C)	Öğretim Görevlisi (E)	Araştırma Görevlisi (F)	Genel Toplam (G)=(D)+(E)+(F)	
				Kontenjan	Yerleştirme	Puanı	Başarı Sırası	Puanı	Başarı Sırası							
20	Beykent Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik-Mimarlık Fakültesi	44	14	283,80	298,229	372,04	129,996	5	1	8	14	0	4	18
21	Bilecik Şeyh Edebali Üni.	Devlet	Mühendislik Fakültesi	52	5	286,05	291,765	323,79	202,685	0	2	4	6	1	2	9
22	Bingöl Üniversitesi	Devlet	Mühendislik-Mimarlık Fakültesi	31	6	290,27	279,905	325,45	199,497	0	0	6	6	0	6	12
23	Bitlis Eren Üniversitesi	Devlet	Mühendislik-Mimarlık Fakültesi	26	7	290,84	278,302	387,04	112,958	2	2	2	6	0	6	12
24	Boğaziçi Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	72	72	492,74	20,471	522,19	4,998	11	4	2	17	4	17	38
25	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	41	29	283,52	299,091	334,43	183,507	0	1	3	4	0	3	7
26	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üni.	Devlet	Mühendislik-Mimarlık Fakültesi	41	4	284,51	296,160	299,29	256,247	0	0	7	7	0	2	9
27	Bursa Teknik Üniversitesi	Devlet	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi	62	62	316,38	217,323	408,47	91,558	3	2	6	11	3	7	21
28	Bursa Uludağ Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	82	82	338,60	176,487	410,98	89,156	6	4	2	12	0	4	16
29	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	62	62	306,79	238,150	409,92	90,217	2	0	4	6	0	1	7
30	Çankaya Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	40	18	285,50	293,343	422,30	78,713	2	0	4	6	2	2	10
31	Çankırı Karatekin Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	31	3	300,54	253,069	306,64	238,498	1	0	1	2	0	3	5
32	Çukurova Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	154	129	283,53	299,017	375,82	125,536	11	1	2	14	0	9	23
33	Dicle Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	103	80	283,22	299,967	355,31	151,482	6	6	4	16	3	3	22
34	Doğuş Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	27	9	285,79	292,494	378,77	122,118	2	0	5	7	0	2	9
35	Dokuz Eylül Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	186	186	331,90	187,842	422,77	78,297	18	13	6	37	5	6	48
36	Düzce Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	52	6	285,32	293,811	306,41	239,040	4	1	3	8	2	5	15
37	Ege Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	72	72	386,19	113,864	421,80	79,158	6	8	8	22	0	8	30
38	Erciyes Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	185	89	283,24	299,903	389,12	110,719	4	4	9	17	1	6	24

**Üniversiteler Bazında 2020 Yılı İnşaat Mühendisliği Bölümlerine İlişkin Bilgiler
(Kontenjan-Yerleştirme Sayıları, Taban ve Tavan Puan-Başarı Sıraları, Öğretim Elemanı Sayıları)**

No	Üniversite Adı	Üni- versite Türü	Fakülte Adı	2020 Yılı		Yerleşen Son Kişinin		Tavan		Prof. (A)	Doç. (B)	Dr. (C)	Öğretim Üyesi (D)=(A)+(B)+(C)	Öğretim (E)	Araştırma Görevlisi (F)	Genel Toplam (G)=(D)+(E)+(F)
				Kon- tenjan	Yerleş- tirme	Puani	Başarı Sırası	Puani	Başarı Sırası							
39	Erzincan Binali Yıldırım Üni.	Devlet	Mühendislik Fakültesi	41	2	300,24	253,829	329,88	191,362	0	2	9	11	0	11	22
40	Erzurum Teknik Üniversitesi	Devlet	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	72	7	297,92	259,657	378,29	122,675	1	3	7	11	0	14	25
41	Eskişehir Osmangazi Üni.	Devlet	Mühendislik- Mimarlık Fakültesi	103	103	327,03	196,550	416,20	84,339	10	4	11	25	0	6	31
42	Eskişehir Teknik Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	83	83	330,92	189,570	399,97	99,744	8	2	9	19	0	8	27
43	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üni.	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	25	14	287,18	288,474	341,38	172,015	3	0	4	7	0	5	12
44	Fırat Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	134	63	283,23	299,914	345,05	166,325	7	6	6	19	1	8	28
	Fırat Üniversitesi	Devlet	Teknoloji Fakültesi	41	2	287,09	288,736	299,30	256,232	8	0	5	13	0	5	18
45	Gazi Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	134	134	383,70	116,624	426,98	74,676	16	6	5	27	9	12	48
	Gazi Üniversitesi	Devlet	Teknoloji Fakültesi	83	83	283,38	299,487	345,48	165,633	7	5	4	16	1	8	25
46	Gaziantep Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	82	69	283,22	299,959	353,10	154,572	10	5	5	20	0	2	22
47	Gezce Teknik Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	72	72	368,94	133,736	413,95	86,414	2	5	7	14	0	8	22
48	Giresun Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	41	8	286,79	289,601	427,18	74,509	1	2	4	7	0	1	8
49	Gümüşhane Üniversitesi	Devlet	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi	31	4	283,29	299,767	323,04	204,081	4	2	7	13	1	7	21
50	Hacettepe Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	72	72	423,88	77,347	458,79	47,022	3	5	3	11	1	5	17
51	Hakkari Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	21	4	289,71	281,410	340,46	173,500	1	0	3	4	0	4	8
52	Harran Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	41	12	286,00	291,917	342,02	171,080	3	4	4	11	0	5	16
53	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	20	20	286,02	291,826	337,80	177,795	4	1	5	10	0	5	15
54	İğdir Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	21	7	285,27	293,969	326,89	196,784	4	1	4	9	0	4	13
55	İsparta Uygulamalı Bilimler Ü.	Devlet	Teknoloji Fakültesi	83	8	283,22	299,940	341,57	171,755	4	2	9	15	0	5	20
56	Işık Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	20	7	300,60	252,930	432,34	70,013	3	0	4	7	0	2	9
57	İnönü Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	123	31	284,98	294,809	356,29	150,117	5	4	5	14	0	1	15

**Üniversiteler Bazında 2020 Yılı İnşaat Mühendisliği Bölümlerine İlişkin Bilgiler
(Kontenjan-Yerleştirme Sayıları, Taban ve Tavan Puan-Başarı Sıraları, Öğretim Elemanı Sayıları)**

No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	Fakülte Adı	2020 Yılı		Yerleşen Son Kişinin		Tavan		Prof. (A)	Doç. (B)	Dr. (C)	Öğretim Üyesi (D)=(A)+(B)+(C)	Öğretim Görevlisi (E)	Araştırma Görevlisi (F)	Genel Toplam (G)=(D)+(E)+(F)
				Kon-tenjan	Yerleş-tirme	Puani	Başarı Sırası	Puani	Başarı Sırası							
58	İskenderun Teknik Üniversitesi	Devlet	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi	62	7	285,75	292,596	353,11	154,559	6	2	6	14	0	11	25
59	İstanbul Arel Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik-Mimarlık Fakültesi	3	3	332,38	186,999	351,03	157,424	4	1	3	8	0	3	11
60	İstanbul Aydın Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	55	36	283,97	297,748	356,60	149,733	4	2	5	11	0	4	15
61	İstanbul Bilgi Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi	40	24	285,09	294,471	410,72	89,442	1	1	4	6	1	2	9
62	İstanbul Esenyurt Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	6	6	290,35	279,680	315,59	218,971	3	0	3	6	0	2	8
63	İstanbul Gedik Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	3	3	325,11	200,138	339,48	175,041	2	0	4	6	0	2	8
64	İstanbul Gelişim Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik-Mimarlık Fakültesi	25	5	287,19	288,449	398,03	101,604	4	1	11	16	0	2	18
65	İstanbul Kültür Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	60	17	285,42	293,567	342,96	169,573	3	0	5	8	0	6	14
66	İstanbul Medeniyet Üni.	Devlet	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi	62	62	343,89	168,058	392,55	107,159	1	3	3	7	0	3	10
67	İstanbul Medipol Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi	60	30	283,83	298,152	410,56	89,606	2	1	7	10	1	1	12
68	İstanbul Okan Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	30	21	287,13	288,617	334,47	183,430	4	2	7	13	1	3	17
69	İstanbul Rumeli Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	20	12	284,64	295,795	317,40	215,295	3	0	3	6	1	2	9
70	İstanbul Teknik Üniversitesi	Devlet	İnşaat Fakültesi	190	190	444,44	59,396	484,41	26,435	41	18	24	83	4	61	148
71	İstanbul Üni.-Cerrahpaşa	Devlet	Mühendislik Fakültesi	82	82	360,55	144,520	408,03	91,976	6	8	10	24	0	13	37
72	İstinye Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	8	8	327,27	196,100	345,50	165,598	1	0	4	5	0	1	6
73	İzmir Demokrasi Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	62	62	313,77	222,811	354,30	152,896	1	2	3	6	0	1	7
74	İzmir Ekonomi Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	23	19	283,94	297,837	454,04	51,067	2	2	2	6	1	2	9

**Üniversiteler Bazında 2020 Yılı İnşaat Mühendisliği Bölümlerine İlişkin Bilgiler
(Kontenjan-Yerleştirme Sayıları, Taban ve Tavan Puan-Başarı Sıraları, Öğretim Elemanı Sayıları)**

Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	Fakülte Adı	2020 Yılı		Yerleşen Son Kişinin		Tavan		Prof. (A)	Doç. (B)	Dr. (C)	Öğretim Üyesi (D)=(A)+(B)+(C)	Öğretim Görevlisi (E)	Araştırma Görevlisi (F)	Genel Toplam (G)=(D)+(E)+(F)
				Kontenjan	Yerleştirme	Puanı	Sırası	Puanı	Sırası							
75	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	Devlet	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	72	72	307,34	236.919	371,10	131.120	2	2	5	9	2	6	17
76	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	Devlet	Mühendislik Fakültesi	72	72	367,74	135.202	421,77	79.192	3	7	4	14	0	10	24
77	Kadir Has Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi	10	10	350,67	157.915	374,06	127.636	2	1	1	4	0	1	5
78	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Devlet	Mühendislik-Mimarlık Fakültesi	52	14	284,89	295.068	352,68	155.166	3	0	4	7	1	3	11
79	Karabük Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	41	9	284,60	295.912	309,29	232.479	1	3	4	8	0	7	15
80	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	155	155	318,76	212.547	403,71	96.124	20	6	14	40	3	7	50
	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Devlet	Of Teknoloji Fakültesi	83	67	287,38	287.937	325,11	200.144	1	1	4	6	0	0	6
81	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	31	2	296,67	262.858	313,85	222.621	1	2	2	5	0	8	13
82	Kastamonu Üniversitesi	Devlet	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	41	5	283,57	298.890	306,79	238.146	2	0	3	5	0	3	8
83	Kırıkkale Üniversitesi	Devlet	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	134	82	283,26	299.858	347,31	162.863	3	3	8	14	0	3	17
84	Kırklareli Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	41	7	284,08	297.435	323,73	202.788	1	0	5	6	0	7	13
85	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	Devlet	Mühendislik-Mimarlık Fakültesi	31	3	286,76	289.684	320,50	209.108	1	0	5	6	0	4	10
86	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Devlet	Mühendislik-Mimarlık Fakültesi	21	1	288,22	285.563	288,22	285.563	0	0	3	3	0	3	6
87	Kocaeli Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	82	82	310,12	230.680	348,77	160.653	5	5	5	15	0	7	22
88	Konya Teknik Üniversitesi	Devlet	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi	93	60	283,51	299.112	375,44	125.990	9	4	14	27	1	18	46
89	Kto Karatay Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	16	16	292,28	274.406	346,72	163.765	3	0	4	7	0	3	10

**Üniversiteler Bazında 2020 Yılı İnşaat Mühendisliği Bölümlerine İlişkin Bilgiler
(Kontenjan-Yerleştirme Sayıları, Taban ve Tavan Puan-Başarı Sıraları, Öğretim Elemanı Sayıları)**

Sıra No	Üniversite Adı	Üniversite Türü	Fakülte Adı	2020 Yılı		Yerleşen Son Kişinin		Tavan		Dr. (C)	Doç. (B)	Öğretim Üyesi (D)=(A)+(B)+(C)	Öğretim Görevlisi (E)	Araştırma Görevlisi (F)	Genel Toplam (G)=(D)+(E)+(F)
				Kon-tenjan	Yerleş-tirme	Puanı	Başarı Sırası	Puanı	Başarı Sırası						
90	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	103	17	283,36	299,544	322,53	205,041	1	1	9	0	5	16
91	Malatya Turgut Özal Üniversitesi	Devlet	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi	41	2	290,40	279,533	298,37	258,540	1	0	4	0	1	6
92	Maltepe Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi	43	15	283,25	299,865	407,14	92,806	1	1	10	0	5	17
93	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	154	93	283,50	299,135	365,84	137,579	4	6	9	0	10	29
94	Mef Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	43	34	283,44	299,309	436,83	66,049	3	0	4	1	2	10
95	Mersin Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	67	67	286,19	291,338	391,75	107,938	3	1	3	0	3	10
96	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	62	62	309,91	231,132	340,90	172,793	1	2	9	1	5	18
97	Munzur Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	21	1	286,73	289,757	286,73	289,757	0	1	8	1	8	18
98	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Devlet	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	62	14	284,61	295,872	300,48	253,221	4	2	5	1	6	18
99	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Devlet	Mühendislik-Mimarlık Fakültesi	62	4	288,63	284,442	356,73	149,554	0	0	4	1	3	8
100	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	41	3	287,07	288,797	301,72	250,200	6	2	8	0	4	20
101	Nişantaşı Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik-Mimarlık Fakültesi	29	29	297,29	261,268	338,37	176,839	5	1	10	1	4	21
102	Nuh Naci Yazgan Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	3	3	285,95	292,039	371,40	130,743	1	0	6	0	3	10
103	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	72	72	310,45	229,967	352,14	155,908	4	4	7	0	4	19
104	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	185	185	462,90	43,551	504,18	13,214	34	5	12	3	47	101
105	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	Devlet	ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü (KİTC-Güzelyurt)	25	10	288,13	285,869	409,80	90,331	0	0	6	1	0	7
106	Osmaniye Korkut Ata Üni.	Devlet	Mühendislik Fakültesi	31	1	321,17	207,775	321,17	207,775	2	1	8	1	6	18

**Üniversiteler Bazında 2020 Yılı İnşaat Mühendisliği Bölümlerine İlişkin Bilgiler
(Kontenjan-Yerleştirme Sayıları, Taban ve Tavan Puan-Başarı Sıraları, Öğretim Elemanı Sayıları)**

No	Üniversite Adı	Üni- versite Türü	Fakülte Adı	2020 Yılı		Yerleşen Son Kişinin		Tavan		Dr. (C)	Doç. (B)	Öğretim Üyesi (D)=(A)+(B)+(C)	Öğretim (E)	Araştırma Görevlisi (F)	Genel Toplam (G)=(D)+(E)+(F)
				Kon- tenjan	Yerleş- tirme	Puanı	Başarı Sırası	Puanı	Başarı Sırası						
107	Özyeğin Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	58	58	309,65	231,678	468,74	38.738	3	2	14	0	1	15
108	Pamukkale Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	175	119	283,33	299,659	354,52	152.590	14	4	20	1	8	29
109	Recep Tayyip Erdoğan Üni.	Devlet	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	52	10	283,38	299,494	317,79	214.511	1	5	9	0	5	14
110	Sakarya Uygulamalı Bilimler Ü.	Devlet	Mühendislik Fakültesi	114	58	283,37	299,530	310,72	229.423	2	2	10	0	5	15
111	Sakarya Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	103	103	299,91	254,681	362,65	141.731	6	4	22	0	6	28
112	Siirt Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	21	5	287,99	286,247	374,44	127.181	0	0	3	0	4	7
113	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	62	9	286,19	291,351	316,68	216.751	1	0	5	0	5	10
114	Süleyman Demirel Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	103	45	283,88	298,024	448,32	56.004	11	7	29	0	7	36
115	Şirnak Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	21	5	289,63	281,616	341,07	172.528	2	0	6	0	7	13
116	Tekirdağ Namık Kemal Üni.	Devlet	Çorlu Mühendislik Fakültesi	62	24	283,81	298,212	324,02	202.255	0	3	13	2	6	21
117	Tokat Gaziosmanpaşa Üni.	Devlet	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	31	5	286,78	289,646	465,74	41.159	0	0	7	0	9	16
118	Toros Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	4	3	285,76	292,589	320,74	208.617	3	0	3	0	2	5
119	Türk-Alman Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	62	62	395,56	104,115	481,12	28.928	0	2	5	0	5	10
120	Uşak Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	52	4	289,62	281,637	296,12	264.259	0	2	6	0	3	9
121	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	62	27	285,03	294,636	353,28	154.298	1	3	7	0	5	12
122	Yalova Üniversitesi	Devlet	Mühendislik Fakültesi	52	52	292,93	272,746	352,37	155.597	1	0	4	0	3	7
123	Yaşar Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	27	12	291,06	277,740	422,72	78.341	1	1	3	1	2	6
124	Yeditepe Üniversitesi	Vakıf	Mühendislik Fakültesi	39	24	284,02	297,618	427,43	74.292	2	1	9	0	2	11
125	Yıldız Teknik Üniversitesi	Devlet	İnşaat Fakültesi	196	196	414,47	85,931	460,63	45.408	14	18	55	2	22	79
126	Yozgat Bozok Üniversitesi	Devlet	Mühendislik- Mimarlık Fakültesi	31	3	289,86	280,987	301,67	250.322	2	1	9	2	6	17
127	Zonguldak Bülent Ecevit Üni.	Devlet	Mühendislik Fakültesi	83	4	286,37	290,811	429,42	72.537	2	0	7	0	9	16

Sıralasak da mı Saklasak, Sıralamasak da mı Saklasak?

Üniversite Sıralamaları

2000li yılların başından bu yana, her yıl Mayıs-Haziran ayları geldiğinde çeşitli yayın organlarında ülkemizdeki üniversitelerin dünya üniversite sıralamalarındaki yerlerine ilişkin birçok haber ve yorum yer alır. Bunların bir kısmı "ilk beş yüzde yalnızca falanca üniversite var" gibi hafifçe reklam kokarken büyük çoğunluğu "ilk bine Türkiye'den topu topu dört üniversite girebildi" gibi can sıkıcı, moral bozucu olur. Bu tür haber ve yorumlar toplumun her kesiminden yurttaşların bir kısmının ilgisini çeker, bir süre konuşulur, tartışılır sonra da bir sonraki yıla kadar unutulur gider. Üniversite sıralamalarının kendilerini en çok ilgilendireceği öğrenciler ve anne-babaları, akademisyenler, üniversite yöneticileri dahi, ülkenin hızlı değişen gündemi nedeniyle, bu tartışmayı bir kenara bırakır. Bir anlamda, üniversitelerimizin sorunları saklanır.

Dünya üniversite sıralamalarındaki yerimizi eleştirirken bir üniversitenin sırasının anlamını, sıralamanın neden yapıldığını, sıralamalarda kullanılan ölçütleri, sıralamaların nereden çıktığını sormak pek aklımıza gelmez. Üniversitelerin amacı ve neye hizmet etmesi gerektiği pek tartışılmaz.

Bu yazı, söz konusu sıralamalara kategorik bir karşıtlık içermemekle birlikte, dünya üniversite sıralamaları ve Türk üniversitelerinin bu sıralamalardaki yeri hakkında farklı bir bakış açısı getirebilmek amacıyla yazılmıştır.

1. Üniversite Sıralamalarının Kısa Tarihçesi

Üniversite sıralamalarına ilişkin ilk çabalar, sanayi sonrası toplumda ortaya çıkan rekabetçi ortam nedeniyle, 1900lerin başında ABD'de başlamıştır. Bu öncü sıralamalarda bir üniversitedeki üstün nitelikli (seçkin) akademisyenlerin toplam akademisyen sayısına oranı, lisansüstü eğitime devam eden öğrencilerin toplam öğrenci sayısına oranı ve Who is Who in USA (ABD'de Kim Kimdir) listesinde yer alan mezunlarının oranı gibi ölçütler kullanılmıştır [Davis, M., 2016].

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren US News and World Report (USNWR) tanınırlık esaslı çeşitli anketlerle üniversite sıralamaları yapmayı sürdürmüştür. Aynı yüzyılın sonlarına doğru buna çıktı esaslı bazı ölçütler de eklenmiştir. Başlangıçta yalnızca üniversite rektörlerinin (kendi üniversiteleri dışında) kişisel sıralamalarına dayandırılan bir çalışmayken bunun sübjektif olduğu yönündeki eleştiriler üzerine tanınırlık anketlerinin ağırlığı azaltılmış ve üniversiteye kabul ölçütleri, öğretim üyesi sayısı, eğitim alt yapısı, mezuniyet oranları gibi daha ölçülebilir nesnel veriler eklenmiştir.

Günümüzde çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşların yapmakta olduğu üniversite sıralamalarında hem tanınırlık hem de bazı bibliyometrik ölçütler, değişen ağırlıklarda, birlikte kullanılmaktadır. 21. yüzyılın başından bu yana, çok sayıda üniversite sıralaması çalışmaları, gerek resmi kurumlar

gerekse bağımsız kuruluşlar tarafından, ulusal ve uluslararası boyutta yapılmaktadır. Bunların tümünün ayrıntılarına girmek mümkün olmadığı gibi gereksizdir de. Bu yazıda, ağırlıklı olarak, ülkemizde de artık tanınan Times Higher Education (THE) ve Quacquarelli Symonds (QS) sıralamalarına yer verilecektir.

2. Küresel Üniversite Sıralamaları Yapılmasının Nedenleri

Üniversiteler yakın geçmişe kadar birer kamu kurumu olarak görülmüşler ve büyük ölçüde devlet destekleriyle gelişmelerini sürdürmüşlerdir. Ancak, II. Dünya Savaşı'nın ardından başlayan üniversite eğitimindeki kitleselleşme üniversitelere olan devlet desteğinin artırılmasını gerektirmiştir. Oysa bir yandan sayılardaki artış diğer yandan kalite artışının birlikte yürütülmesi devletler açısından ekonomik olarak sürdürülebilir olmamaya başlamıştır. Dolayısıyla, neo-liberal anlayış tıpkı sağlık, ulaşım gibi hizmetlerde olduğu gibi, eğitimde de devletin "yükünü hafifletme" yolunu seçmiştir. Böylece, yüksek öğretimin de içinde bulunduğu birçok kamu hizmetinin kısmen veya tamamen özelleştirilmesi söz konusu olmuştur [Olssen, M. ve Peters, M.A., 2005]. Kısacası, tüm dünyada eğitim bir kamu hizmeti olmaktan giderek çıkmakta ve ticareti yapılabilecek bir hizmete dönüşmektedir. Nitekim, Dünya Ticaret Örgütü (WTO) Dünya Ticareti Genel Anlaşmasının (GATS) tüm hizmet sektörlerinin dünya çapında liberalleştirilmesi görüşü (dayatması), bazı karşı çıkışlara karşın, kendisini giderek daha fazla hissettirmektedir. Böylece, eğitim hizmetleri de piyasa rekabet sistemine git gide daha fazla uyum göstermek zorunda kalmaktadır. Bu açıdan ele alındığında, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün (UNESCO) 2000 yılı raporunda eğitimin 2 trilyon dolarlık bir "endüstri" olarak belirtilmiş olması hiç de şaşırtıcı değildir [Lynch, K., 2006].

Küresel üniversite sıralamaları da işte bu yaklaşımın bir sonucu (daha doğrusu bir aracı) olarak düşünülmelidir. Bu sıralamalar, ileriki bölümlerde görüleceği gibi, piyasacı yaklaşımlarla hazırlanmakta ve eğitim kalitesi, araştırma kalitesi ve yararlılığı, bilime katkı, paylaşımcılık gibi ölçülmesi kolay olmayan fakat halka ve tüm insanlığa yararlı olduğu kesin olan birçok hususu içermemektedir. Üniversitelerin ana görevinin "ekonomiye nitelikli işgücü kazandırmak" olarak görülmesi buna karşın toplumların sosyal, kültürel, politik gelişimine katkılarının önemsenmemesi bu sıralamalarda da ortaya çıkmaktadır.

3. Küresel Üniversite Sıralamaları Örnekleri

Yazının başlangıcında belirtildiği gibi, THE ve QS sıralamaları örnek olarak verilecektir. Önce bu sıralamalarda kullanılan ölçütler ardından da Türk üniversitelerinin 2021 (2020 verileri kullanılarak yapılan) sıralamalarındaki yerleri belirtilecektir. Her iki sıralama sisteminde de 80-90 ülkeden yaklaşık 5000-6000 üniversite değerlendirmeye alınmış ve yaklaşık 1500 üniversite sıralanmıştır. Gerek bu iki kuruluşun gerekse diğer bazı sıralama kuruluşlarının kullandıkları ölçütler, ağırlıkları ve değerlendirme yöntemleri hakkında daha ayrıntılı bilgi edinmek isteyecekler için Çizelge 1'de internet adresleri belirtilmiştir.

Çizelge 1 - Çeşitli Üniversite Sıralama Kuruluşlarının İnternet Sayfaları

Kuruluş	İnternet adresi
Times Higher Education (THE)	https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings
Quacquarelli Symonds World University Rankings (QS)	https://www.topuniversities.com/qs-world-university-rankings/methodology
Academic Ranking of World Universities (ARWU)	http://www.shanghairanking.com/ARWU-Methodology
University Ranking by Academic Performance (URAP, ODTÜ)	https://www.urapcenter.org/Methodology
US News and World Report	https://www.usnews.com/education/best-global-universities/rankings

3.1. THE Sıralaması [https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings]:

Times Higher Education sıralamasının ana ölçüt kategorileri ve bunların alt ölçütleriyle toplam puanlamadaki ağırlıkları Çizelge 2'de özetlenmiştir. Çizelge 3'deyse THE sıralamasındaki ilk 10 üniversite ve Türk üniversitelerinin sıralamalarıyla, her ana ölçüt kategorisi puanları verilmiştir.

Çizelge 2 - THE Ölçütleri

Kategori	Alt Ölçütler	Ağırlık
Eğitim	- Tanınırlık anketi sonuçları	%15,00
	- Öğretim üyesi/öğrenci oranı	%4,50
	- Doktora öğrencisi/toplam öğrenci oranı	%2,25
	- Verilen doktora derecesi/Öğretim üyesi oranı	%6,00
	- Toplam kurumsal gelir/Öğretim üyesi oranı	%2,25
Toplam		%30,00
Araştırma	- Tanınırlık anketi sonuçları	%18,00
	- Araştırma geliri/Öğretim üyesi oranı	%6,00
	- Scopus veritabanında makale/Öğretim üyesi oranı	%6,00
Toplam		%30,00
Atıflar (Araştırma etkisi)	- Scopus veritabanında son beş yılda alınan atıflar/ Öğretim üyesi oranı	%30,00
Uluslararasılık	- Yabancı öğrenci oranı	%2,50
	- Yabancı öğretim üyesi oranı	%2,50
	- Yurtdışı akademisyenlerle yayınlanmış makale oranı	%2,50
	Toplam	
Endüstri katkısı	- Endüstriden sağlanan araştırma geliri/Öğretim üyesi oranı	%2,50

QS sıralamasında ilk 200 üniversitenin toplam puanları verilirken, 200'den sonraki sıralamada toplam puan aralıkları olarak (örneğin, 201-250 bandı için 50,6-54,2; 601-800 bandı için 30,2-36,3; 801-1000 bandı için 25,1-30,1 ve 1000+ için 10,3-25,0) verilmekte ve üniversiteler her bir aralık için alfabetik olarak sıralanmaktadır. Çizelge 3'te bu yazıdaki sıralama, her kategori puanının ağırlıklı toplamı hesaplanarak, yazar tarafından yapılmıştır.

Çizelge 3'de dikkat çeken bir husus üniversitelerimizin diğer dört ana ölçüt kategorisinde en üstteki 10 üniversiteye kıyasla oldukça geride olmalarına karşın endüstri katkısı bakımından bir hayli iyi durumda olmasıdır. Söz konusu ölçütün bir üniversitenin endüstriye danışmanlık, inovasyon ve buluş yollarıyla bilgi transferini ölçtüğü belirtilmektedir. Hesaplama yapılırken üniversitelerin kendi verileri kullanılarak, bu hizmetlerden elde edilen gelir ABD dolarına çevrilir ve tam zamanlı öğretim üyesi sayısına bölündükten sonra sonuç normalize edilir. Bu ölçütteki nispeten iyi durumumuz bir yandan sevindirici olurken diğer yandan üniversitelerimizin öbür faaliyetleri bakımından bazı endişeler doğurabilecek niteliktedir.

Çizelge 3 - THE 2021 Sıralamasında İlk 10 Üniversite ve Türk Üniversiteleri

Sıra	Üniversite	Eğitim	Araştırma	Atıflar	Uluslararasılık	Endüstri katkısı	Toplam
1	Oxford (BK)	91,3	99,6	98,0	96,4	68,7	95,6
2	Stanford (ABD)	92,2	96,7	99,9	79,5	90,1	94,9

Çizelge 3 - THE 2021 Sıralamasında İlk 10 Üniversite ve Türk Üniversiteleri (devam)

Sıra	Üniversite	Eğitim	Araştırma	Atıflar	Uluslararasılık	Endüstri katkısı	Toplam
3	Harvard (ABD)	94,4	98,8	99,4	77,7	46,8	94,8
4	Caltech (ABD)	92,5	96,9	97,0	83,6	92,7	94,5
5	MIT (ABD)	90,7	94,4	99,7	90,0	90,4	94,4
6	Cambridge (BK)	90,3	99,2	95,6	95,7	52,1	94,0
7	UC-Berkeley (ABD)	85,8	97,2	99,1	72,3	84,3	92,2
8	Yale (ABD)	91,9	93,8	97,9	68,4	56,1	91,6
9	Princeton (ABD)	88,8	92,5	98,9	80,2	58,0	91,5
10	Chicago (ABD)	88,9	90,5	98,6	74,0	54,9	90,3
Türk Üniversiteleri							
401-500	Çankaya	15,1	11,6	100,0	43,2	35,0	42,1
401-500	Koç	29,8	37,4	49,4	49,5	63,6	40,3
501-600	Sabancı	26,4	36,9	46,1	53,6	89,8	39,1
501-600	Hacettepe	26,4	13,2	73,7	24,4	36,0	36,7
601-800	Bilkent	24,5	21,6	50,3	63,9	53,6	35,1
601-800	Boğaziçi	24,4	21,8	44,7	40,7	56,1	31,7
601-800	Özyeğin	16,7	11,4	57,8	49,0	34,2	30,3
801-1000	ODTÜ	30,0	22,4	32,6	33,0	59,7	29,5
801-1000	İTÜ	24,5	28,2	28,1	26,8	100,0	28,9
801-1000	İstanbul	25,4	23,7	32,5	29,3	45,2	27,5
801-1000	Karabük	18,7	7,7	45,9	36,1	35,1	25,3
1001+	Bezmialem V	29,6	11,5	30,0	21,0	35,1	23,8
1001+	Atatürk	18,5	15,4	35,2	28,1	35,1	23,7
1001+	YTÜ	18,0	24,9	21,1	22,2	52,8	22,2
1001+	Bahçeşehir	19,3	17,5	22,2	43,6	46,3	22,1
1001+	Anadolu	13,5	23,6	21,2	17,7	100,0	21,3
1001+	Atılım	16,3	8,3	32,7	37,0	34,5	20,8
1001+	Gazi	20,5	17,6	16,2	16,9	96,9	20,0
1001+	Erciyes	21,5	17,3	17,1	21,5	54,1	19,7
1001+	İzmir YTE	17,6	10,5	23,6	28,9	41,4	18,7
1001+	Gebze TÜ	19,1	13,1	20,3	27,2	37,8	18,7
1001+	TOBB ETÜ	17,8	10,6	24,0	25,9	37,6	18,6

Çizelge 3 - THE 2021 Sıralamasında İlk 10 Üniversite ve Türk Üniversiteleri (devam)

Sıra	Üniversite	Eğitim	Araştırma	Atıflar	Uluslararasılık	Endüstri katkısı	Toplam
1001+	Düzce	18,6	10,8	20,6	18,2	59,5	17,9
1001+	Dokuz Eylül	15,6	9,6	25,3	18,9	42,0	17,6
1001+	Ege	21,7	14,1	14,4	20,5	36,2	17,5
1001+	Selçuk	15,6	8,4	24,6	21,5	33,8	17,0
1001+	Ankara	17,9	10,8	18,0	24,8	34,8	16,7
1001+	Marmara	16,8	8,5	21,4	24,4	33,4	16,7
1001+	Çukurova	17,1	9,8	17,7	19,9	56,6	16,3
1001+	Gaziantep	16,3	8,1	18,2	29,0	33,6	15,8
1001+	Aksaray	11,7	8,5	23,6	21,6	34,1	15,6
1001+	Akdeniz	21,6	9,7	12,6	19,4	34,9	15,5
1001+	Gaziosman Paşa	15,1	7,7	20,7	18,5	33,5	15,3
1001+	Yeditepe	17,6	11,8	10,6	21,5	68,2	15,3
1001+	Sakarya	14,0	9,0	17,6	20,9	35,1	14,6
1001+	Süleyman Demirel	16,7	8,4	15,8	19,1	33,6	14,5
1001+	Acıbadem	22,7	10,1	6,9	21,7	35,6	14,4
1001+	Osmangazi	15,6	8,4	15,7	18,5	33,5	14,1
1001+	İzzet Baysal	15,6	8,2	14,9	19,3	33,4	13,9
1001+	Medipol	13,5	9,4	12,5	23,5	35,6	13,3
1001+	Ondokuz Mayıs	15,7	8,8	7,9	27,5	37,2	12,7
1001+	Başkent	16,0	12,9	4,5	18,2	33,4	12,2
1001+	Recep Tayyip Erdoğan	15,4	8,6	8,2	18,4	33,4	11,9

3.2. QS Sıralaması [<https://www.topuniversities.com/qs-world-university-rankings/methodology>]:

Bu yazıda ele alınan ikinci sıralama sistemi de THE sistemine benzer nitelikler taşımaktadır. QS, üniversiteleri altı ölçüte göre sıralamaktadır: (1) Akademik tanınırlık, (2) İşverenlerce tanınırlık, (3) Öğretim üyesi-öğrenci oranı, (4) Öğretim üyesi başına alınan atıf oranı, (5) Uluslararası öğretim üyesi oranı ve (6) Uluslararası öğrenci oranı. Birinci ölçütün dünya yüksek öğretim alanındaki yaklaşık yüzbin akademisyenle yapılan bir anket çalışmasına, ikinci ölçütünse yaklaşık ellibin uluslararası işverenle yapılan ve çalıştırdıkları üniversite mezunlarının nitelikleriyle ilgili bir anket çalışmasına dayandırıldığı belirtilmektedir. Birinci ölçütün ağırlığı %40, ikincisininse %10'dur. Üçüncü ve dördüncü ölçütlerin ağırlıkları %20şer, beşinci ve altıncı ölçütlerin ağırlıkları da %5erdir.

Çizelge 4'de QS 2021 sıralamasındaki ilk 10 üniversite ve Türk üniversitelerinin sıralamalarıyla toplam puanları verilmiştir. Biri hariç, Türk üniversitelerinin toplam puanları, QS'in ilk 500 üniversiteden sonra puanları belirtmemesi nedeniyle, çizelgede yer almamaktadır.

Türkiye Mühendislik Haberleri (TMH) dergisi İnşaat Mühendisleri Odasının bir yayın organı olması nedeniyle, bir de burada kısaca QS'in 2021 yılı İnşaat Mühendisliği programları sıralamasına değinenin yararlı olacağı düşünülmüştür: Bu sıralamada, toplam 202 program arasında ülkemizden yalnızca İTÜ ve ODTÜ, ikisi de 101-150 bandında olmak üzere, yer almıştır. Genel sıralamayla karşılaştırıldığında İnşaat Mühendisliği sıralamasında ilk 10 üniversitede bazı farklılıklar vardır. İnşaat Mühendisliği ilk 10 sıralaması (1) MIT (ABD), (2) NUS (Singapur), (3) Delft (Hollanda), (4) Berkeley (ABD), (5) Cambridge (BK), (6) Imperial College (BK), (7) NTU (Singapur) ve Tsingua (Çin), (9) ETH (İsviçre) ve (10) EPFL (İsviçre) ve Stanford (ABD) olarak ortaya çıkmıştır. Buradan da anlaşılacağı gibi, Üniversite sıralamaları çeşitli disiplinlere göre farklılıklar gösterebilmektedir.

Çizelge 4 - QS 2021 Sıralamasında İlk 10 Üniversite ve Türk Üniversiteleri

Sıra	Üniversite	Toplam Puan
1	MIT (ABD)	100,0
2	Stanford (ABD)	98,4
3	Harvard (ABD)	97,9
4	Caltech (ABD)	97,0
5	Oxford (BK)	96,7
6	ETH (İsviçre)	95,0
7	Cambridge (BK)	94,3
8	Imperial College (BK)	93,6
9	Chicago (ABD)	93,1
10	UCL (BK)	92,9
Türk Üniversiteleri		
465	Koç	25,2
521-530	Sabancı	-
551-560	Bilkent	-
601-650	ODTÜ	-
651-700	Boğaziçi	-
751-800	İTÜ	-
801-1000	Ankara	-
801-1000	Hacettepe	-
801-1000	İstanbul	-
1001+	Dokuz Eylül	-
1001+	Ege	-
1001+	Gazi	-
1001+	İzmir YTE	-
1001+	YTÜ	-

4. Küresel Üniversite Sıralamalarıyla İlgili Eleştiriler

Üniversite sıralamalarına, metodolojilerine, değerlendirme ölçütlerine, vb bir çok eleştiri yapılmış ve yapılmaktadır. Bunlardan en yaygın olanları aşağıda sıralanmıştır:

1. Üniversite sistemi oldukça karmaşık bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla, tüm üniversitelerin belirli bir takım sıralama ölçütleriyle değerlendirilebilmesi mümkün değildir.
2. Sıralama sistemlerinin kalite tanımları subjektiftir. Ölçütlerin büyük bir bölümü eğitim kalitesinden ziyade araştırma çıktılarına dayandırılmaktadır.
3. Üniversitelerin tanınırlıklarıyla ilgili olarak yapılan anketler akademik kaliteyi gerçek anlamıyla tanımlamaktan uzaktır [Marginson, S. ve van der Wende, M., 2007]. Bu anketler çoğunlukla ve büyük ölçüde üniversitelerin araştırma bütçeleri ve yayınlara ilgili sayılarıyla ilişkilendirilmektedir. Ayrıca, anketleri yanıtlayanların diğer üniversiteler hakkında yeterli bilgi sahibi olup olmadıkları da önemli sorunlar yaratabilmektedir. Örneğin, geçmiş yıllarda yapılan bir sıralamada İşletme Bölümü ilk 10'a girmiş bir üniversitenin İşletme lisans programı olmadığı sonradan anlaşılmıştır [Myers, L. ve Robe, J., 2009].
4. Yayın ve atıf ölçütleri eğitim kalitesiyle doğrudan ilişkili değildir.
5. Üniversite sıralamalarında bariz bir hiyerarşi bulunmaktadır [Marginson, S., 2004]. Bir üniversitenin alt sıralardan çok üst sıralara yükselebilmesi çok uzak bir olasılıktır. Diğer bir deyişle, ilk

10a, 50ye, 100e girebilmek alt sıralarda yer alan bir üniversite için, kısa sürede, mümkün değildir. Küresel üniversite hiyerarşisinde en önemli faktör fırsat eşitsizliğidir. Aslında, bir eğitim piyasasından söz ediliyorsa, küresel eğitim eşitsizliği bu piyasanın ana aktörlerinin yararına olmaktadır.

6. Üst sıralarda yer alan üniversitelerin büyük bir çoğunluğunu İngilizce konuşulan ülkelerdeki üniversiteler oluşturmaktadır. Örneğin, 2003 yılında JiaoTong Üniversitesi (ARWU) tarafından yapılan sıralamada ilk 100 üniversitenin 58i ABD, 9u Birleşik Krallık, 4ü Kanada, 2si Avustralya üniversiteleridir [Marginson, S., 2004]. Dolayısıyla, dili İngilizce olmayan ülkelerde de İngilizce eğitim giderek yaygınlaşmaktadır. Hintçe, İspanyolca, Urduca, Türkçe gibi milyarlarca kişinin kullandığı dillerin eğitim dili olma özellikleri giderek azalmaktadır.

5. Sonuç

Önceki bölümde değinilen ve benzeri birçok eleştiriye karşın, 2. Bölümde belirtilen nedenlerle, üniversite sıralamaları artık hayatımızda bir yer almıştır. Bu bakımdan, doğrusuyla yanlışıyla, ekşiğiyle fazlasıyla, beğensek de beğenmesek de birtakım ölçütlere göre sıralamalar yapılmaktadır.

Üniversite sıralamaları, dünya görüşü, siyasi tercih, hayata bakış açısı, vb nedenlerle önemsenir veya önemsenmez. Ancak, 3. Bölümde örnekleri görüldüğü üzere, üniversitelerimizin dünya sıralamasındaki yerleri hayal veya arzu edilenin çok altındadır. Ayrıca, bu durumu fark etmek için de mutlaka birtakım sıralamalara bakmak gerekli değildir.

Üniversitelerimizin durumunu saklayarak veya her yılın Mayıs-Haziran aylarında yakınp ardından unutarak bir yere varmak mümkün değildir. Üniversitelerimizin halkımıza, ülkemize ve insanlığa daha yararlı hale gelebilmesi amacıyla eğitim, araştırma, idari ve mali açılardan iyileştirebilmesi için gerekli adımlar vakit geçirilmeden atılmak zorundadır.

Unutulmamalıdır ki yukarıda değinilen küresel üniversite sıralamaları daha piyasada yokken çeşitli üniversitelerimiz çoktan halkımız tarafından "iyi üniversite" olarak nitelendiriliyordu çünkü üniversiteler, yayınlardı, atıflardı, araştırma bütçeleri, vb önemsenmeden (veya bilinmeden), en önemli ürünleri olan mezunlarıyla halkımızın gözünde değer kazanıyordu.

Sonuç olarak, üniversitelerimizin küresel sıralamalarda daha iyi yerler edinmeye çaba gösterirken bunu bir ana amaç haline getirmeleri doğru değildir. Üniversitelerimize bir madalya takılacaksa, bu madalyayı topluma, ülkeye, bilime ve insanlığa her bakımdan (eğitim, araştırma, toplum hizmeti) yaptıkları olumlu katkılarından dolayı, bırakalım halkımız taksın.

Kaynaklar

Davis, M., 2016. "Can College Rankings be Believed?", She Ji, V.2, No. 3, 215-230.

Lynch, K., 2006. "Neo-liberalism and Marketisation: The Implications for Higher Education", European Educational Research J., V. 5, No. 1, 1-17.

Marginson, S., 2004. "National and Global Competition in Higher Education, The Australian Educational Researcher, V. 31, No.2, 1-28.

Marginson, S. and van der Wende, M., 2007. "To Rank or To Be Ranked: The Impact of Global Rankings on Higher Education", J. Studies in International Education, V. 11, No. 3/4, 306-329.

Myers, L. and Robe, J., 2009. College Rankings: History, Criticism, and Reform, Center for College Affordability and Productivity, 51s.

Olsen, M. ve Peters, M.A., 2005. "Neoliberalism, higher education and the knowledge economy: from the free market to knowledge capitalism", J. Education Policy, V. 20, No. 3, 313-345.

<https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings>

<https://www.topuniversities.com/qs-world-university-rankings/methodology>

<http://www.shanghairanking.com/ARWU-Methodology->

<https://www.urapcenter.org/Methodology>

<https://www.usnews.com/education/best-global-universities/rankings>

Geleceği Karartmayın!

Gerçekten de Cumhurbaşkanı'nın dediği gibi "kalifikasyon" yoksunu mu bu gençler?

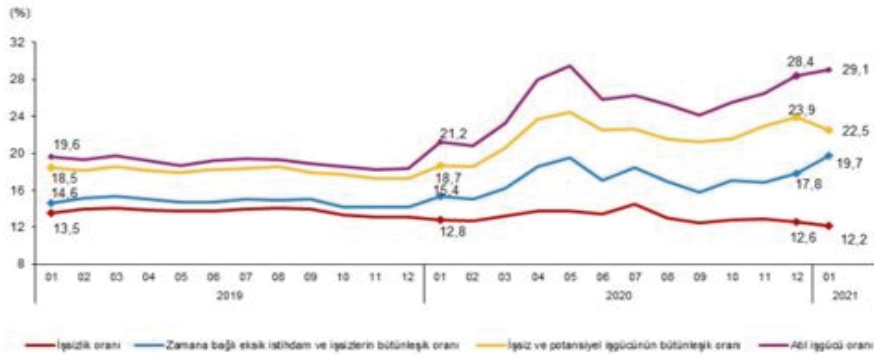
Genç işsizlik özellikle son açıklanan TÜİK verilerine göre Cumhuriyet tarihinin en yüksek seviyesine geldi. TÜİK'in açıkladığı Şubat ayı işsizlik istatistiklerine göre Türkiye'de 4 milyon 236 bin kişi işsiz. İşsizlik oranı ülke genelinde 0,7 artarak yüzde 13,7'ye çıktı.

Genç işsizlerin sayısı arttı

TÜİK verilerine duyulan güven özellikle son yıllarda iyice azalmış olsa da bu değerlerle bile yaratılmayan istihdam, çözülemeyen işsizlik sorununun faturası, güvenceli gelecek kurma hayallerinden bile vazgeçmek zorunda kalan gençlere çıkarıldı. TÜİK, inandırıcılığını giderek yitirmesi ve yapılan eleştirilere daha fazla karşı koyamaması sonucunda 2021 Ocak ayı verilerinde ilk kez geniş tanımlı işsizlik hesaplamasını da kamuoyu ile paylaştı. Bunu "atıl işsizlik" olarak tanımlayan TÜİK'e göre oran %29,1.

2018'de başlayan krizden bu yana kötü yönetilen ekonomi ve uygulanan politikalar sonucunda gelinen nokta ortada. Ancak iyi bir şey olduğunda durumu sahiplenen ve ülkeyi şahlandıranlar, söz kötü yönetim, istihdam eksikliği, işsizlik, güvencesiz gelecek gibi konulara geldiğinde suçu bu sorunların mağdurlarına yıkma hünerini göstermekten çekinmiyorlar.

Mevsim etkisinden arındırılmış işgücüne ilişkin tamamlayıcı göstergeler, Ocak 2019-Ocak 2021

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri, Ocak 2021

Eğitimin şartları kötüleşti, kalitesi düştü

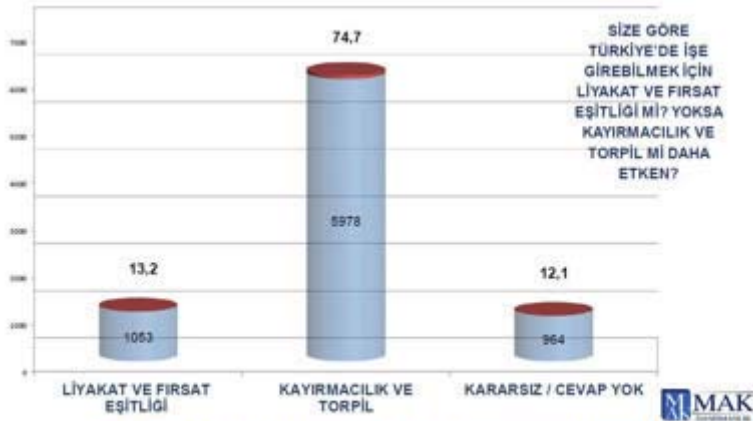
Merkezi sınavlarda bir şekilde başarılı olup herhangi bir üniversiteye yerleşebilen gençlerin barınma, beslenme ve eğitim gibi temel ihtiyaçlarını karşılama konusundaki kaygıları daha öğrencilik yıllarında başlıyor. Okurken çalışmak zorunda kalan ve aynı zamanda derslerinde başarılı olabilmek için ter döken gençler, gelecekları için her gün daha da büyüyen kaygılarla başa çıkmak zorunda kalıyor. Üstelik artık zor olan herhangi bir üniversiteye girmek de değil, nitelikli eğitim kurumlarında, uygun derslik ve kütüphanelerde doğru bilgiye ulaşmak. Aslında yerelde ekonomik canlanmayı arttırmak ve işsizliği dört yıl daha ötelemek amacıyla kontrolsüz bir şekilde arttırılan üniversiteler ile diploma sadece bir piyasa aracı haline gelmiştir. Günümüzde çoğu diplomanın mezuniyet sonrası hükümsüz birer kâğıt parçasına dönüşmesinin sebebi ülke ihtiyaçları ve eğitim-istihdam ilişkisi gözetilmeden plansız biçimde yeni üniversiteler, yeni bölümler açılmasıdır. Yeterli sayıda akademisyen, derslik, laboratuvar ve sosyal donatı alanı olmadığı halde bir kararname ile açılveren, adeta sokak aralarındaki apartman binalarından ibaret sözde üniversitelerin ortaya çıkardığı diploma pazarında, mezun olan ve üretime katılmak üzere hayata atılan gençler acı gerçeklerle karşı karşıya kalıyor.

Ancak tabii ki bunca kötü yönetilen ekonomi ve üzerine tuz biber olan pandemi koşullarında, Cumhurbaşkanı'na göre sorumluluk ülkenin kısa ve uzun vadede ihtiyaç duyacağı yetişmiş profesyonel sayısını belirleyemeyip istihdam oluşturamayanlarda değil, geleceğini kuramayan ve gerekli "kalifikasyonu" edinemeyen gençlerde. İktidar partisi teşkilatlarında ya da bir takım kirli işler yerine okullarında kendilerine yeni bir hayat kurmaya çalışanlarda.

Gençlerin bakışı

Daha öğrencilik yıllarında karşı karşıya kaldıkları işsizlik ve güvencesiz gelecek fikri gençliğin geleceğe dair umutsuzluğunu körüklediği gibi ülkenin geleceğini de karartıyor. SODEV'in 2019 yılında hazırladığı Türkiye'nin Gençliği Araştırması Raporu'na göre fikri ve maddi özgürlüklerini kazanamayacaklarını düşünen ve bu yüzden geleceklerinden vazgeçen gençler ülkeden göç etmenin yollarını arıyor. Yapılan bir araştırmaya göre Türkiye'de gençlerin %62,5'i eğer imkân olsa yurtdışına yerleşip orada yaşamak istediğini belirtiyor. Rapordaki bir diğer çarpıcı yan da yetenekli birinin ülkesinde başarılı olacağına ve mutlaka bir yere geleceğine ilişkin inancın gençler arasında ancak %20,7 oranında kalması. Yani gençlerin yalnızca yetenek ve liyakat ile bir yere gelinebileceğine ilişkin inançları çok zayıf. Katılımcıların %70,3'ü Türkiye'de herhangi bir iş ya da pozisyon için "torpilli" birinin kolayca liyakat sahibi, yetenekli gençlerin önüne geçerek iş sahibi olabileceğini düşünmekte.

Gençlerin ülkeyi terk etmek istemesini nedeni yalnızca ekonomik kriz ya da pandemi koşulları değil. İyi bir okuldan mezun olmanız, farklı yazılımlar kullanabilmeniz, 2 veya 3 yabancı dil bilmeniz ya da heyecanınız ve hayalleriniz de "iş bulabilmek" için yeterli görülüyor. Liyakatin gün geçtikçe azaldığı ve hemen her sektöre işlemiş ahbap - çavuş ilişkisi ya da "network"e sahip olmama konusu karşımıza ekonomik krizi bile istismar edecek şekilde sunulan iş teklifleri, asgari ücretli gösteril-

Kaynak: <https://www.makdanismanlik.org/mak-danismanlik-genclik-arastirmasi/>

mek istenen sigorta primleri veya mühendislik asgari ücretinin altında ya da gerçekten asgari ücret seviyesinde ücretler olarak çıkıyor. Hatta öğle yemeğini bile karşılamayan şirketler, "patron"un faturalarının ödenmesi, çocuğunun dersleriyle ilgilenilmesi gibi kişisel hizmetler isteyenler veya ofisin genel temizlik ve düzeninin yapılmasını bekleyenler... Karşılaşılan tüm bu durumlar iş bulmayı zorlaştırdığı gibi iş bulunca da geçinmeyi ve huzurla sürdürülebilir bir hayatı neredeyse imkânsız hale getiriyor.

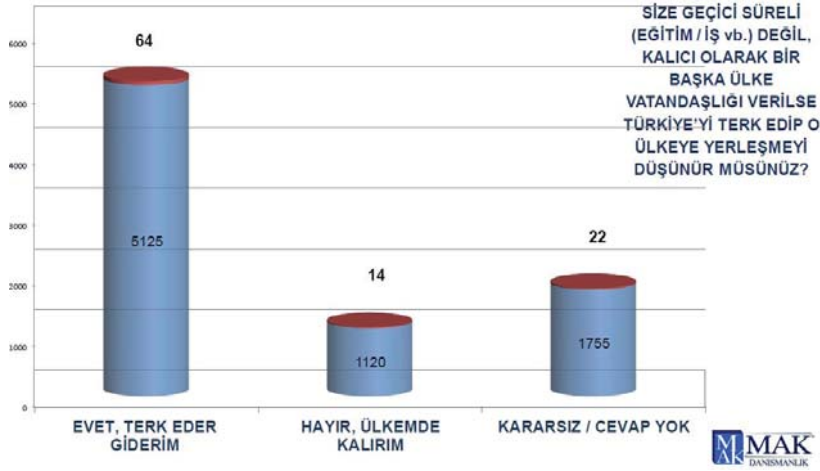
Gençler için okul bitirince iş bulmak hiç de sanıldığı kadar kolay değil. Gerekli "kalifikasyonu" sağlamak için ödenmesi gereken kurs, ders ya da sertifikasyon ücretleri yanına yaklaşılmaktan çok uzak. Mezun olunan okul, alınan dersler çoğu zaman iş bulabilmek için yeterli değil. Eğitim alınan üniversitede geçirilen dört beş yıl ve diploma iş bulabilmek için sadece ön koşul. Üniversite mezunu bir genç için koşullar o kadar ağır ki kurumsal şirketlere başvurmak için dahi cebinde parasının olması gerekiyor. Çalışma koşulu olarak TOEFL, İELTS başarısı gibi yeterlilikler isteyen kurumlara başvurmak için dövizde endeksli bu sınavların harçlarını ödemek, zaten işsiz ya da herhangi bir geliri olmayan gençler için imkânsız hale geliyor. Mezuniyetle beraber benzer bir biçimde pek çok kurum da YDS, YÖKDİL, ALES, KPSS gibi sınavlarda elle tutulur puanlar istemekte. Öğrencilik sırasındaki yeterli vakit yaratıp bu sınavlara hazırlanabiliyorsanız iyi, yoksa tüm bu sınavlar için tekrar kurslara gidecek, tekrar kayıt ücretleri ödeyecek ve bildiğinizi ispat edebilmek için tekrar ter dökeceksiniz. Tüm bunlar cebinizden yüklü miktarda para çıkmasına neden olurken lisans diplomanızın da ne işe yaradığını sorgulamaya başlayacak ya kabul edip mücadeleye devam edecek ya da vazgeçip işsizliği kabulleneceksiniz. Kamuda iş bulmak için önce yeterli kontenjan açılması, sonra gerekli harçları ödeyip sınavlarda tekrar başarılı olmanız, devamındaki mülakatlarda sizinle olacak bir "torpil" bulabilmeniz gerekiyor. Aksi surumda KPSS birincisi olsanız da başarı belgesi ve sertifika toplamaya devam ediyorsunuz. KPSS de en yüksek ortalamaya sahip inşaat mühendisleri atanmak için bürokratların kapılarında "sayı ve sıra" bekliyor...

Aldığı eğitime uygun iş bulamayanlar

Tüm bu işsizlik ve güvencesizlik ortamında yaşam nasıl devam ediyor? OECD'nin 2019 yılında yayınlanan verilerine göre Türkiye'de yükseköğretime katılım son on yılda iki kat artarken üniversite mezunlarının istihdam edilme oranı %6 azaldı. Pek çok alanda uzmanlık gerektirmeyen işlerde çalışan üniversite mezunu sayısı ise giderek artıyor. 2014 yılında nitelik gerektirmeyen işlerde çalışan üniversite mezunlarının sayısı 82 binlerdeyken aradan geçen 6 yılda %97,5 oranında artarak 162 bine yükseldi. Uzmanlık gerektirmeyen işlerde çalışan üniversite mezunu sayıları 2014 - 82 bin, 2015 - 100 bin, 2016 - 112 bin, 2017 - 125 bin, 2018 - 117 bin, 2019 - 146 bin, 2020 - 162 bin.

Salgınla birleşen ve kötü yönetim sonucu ortaya çıkan ekonomik kriz sürecinden gençler de paylarını almış durumda. İstihdam yaratma kabiliyetini yitiren iktidar, yıllarca okuyup insanca bir yaşam ve güvenceli bir gelecek hayalleri kuran gençlere ev hapsi ya da kendi nitelik ve yetenekleri dışında ucuz iş gücü olarak çalışmayı layık görüyor. Artık çoğu üniversite mezunu iş bulma umudunu yitirmiş, iş aramaktan vazgeçmiş ve evde oturuyor. Evde oturmak istemeyenlerse en azından kişisel ilerleme için, daha az getiri ve sınırlı beklentiler sunan geçici, yarı zamanlı ya da gündelik - düzensiz işlerle, belirli süreli sözleşmeler arasında sıkışmış durumda bırakılıyor... Tüm bunların yanında başarısız eğitim-istihdam politikaları sonucunda geleceksizliğe mahkûm edilen gençler mezun olduktan sonra geri ödenmesi gereken öğrenim kredisi borç yükümlülükleriyle birlikte hayata atılmaya çalışıyorlar. İktidara yakın ve birçok sektörde faaliyet gösteren farklı şirketlerin yıllardır silinen, affedilen vergi cezaları ve borçlarına rağmen üniversite mezunu gençlerin affedilmeyen KYK kredisi geri ödemeleri boyunlarında ağır bir yük olarak duruyor.

Yapılan araştırmalara göre gençler için üniversite kazanmanın mezuniyet sonrası yaşamlarını garanti altına almak anlamına gelmediğini söyleyebiliriz. MAK Danışmanlık'ın 2020 yılında yaptığı son araştırmaya göre iktidar gençler için güvenceli bir gelecek vaat etmiyor ve gelecekle ilgili ciddi umutsuzluk, endişe ve kaygılara sebep oluyor. Bu sebeple mutsuzluklarını ve umutsuzluklarını dile getirmekten çekinmeyen yetişmiş, vasıflı gençlerin %64'ü ne acıdır ki fırsatını bulduklarında ülkeyi terk etmek istiyor. Asgari geçim şartlarını dahi sağlayamayan burslar, kime, nasıl çıktığı anlaşılmayan yurtlar, öğrenim araç gereçlerinin maliyetleri... Hemen hepsinde aynı soru: "Kendi kültürel, entelektüel gelişimimizi çoktan bir kenara bıraktık ama bari eğitim hayatımıza devam edebilmemiz için asgari geçim koşullarını sağlamak bize çok mu görülüyor?"

Anlaşılan o ki çok görülüyor.

Her araştırmada kendilerini ülkelerinde özgürce ifade edemediğini dile getiren, siyasi parti örgütlerinde dolaşmadan iş bulamayacağını düşünen, geleceğe dair umutlarını yitirmiş ve geçici bir fırsat bile olsa ülkeyi terk edebileceğini söylemekten çekinmeyen gençler için, ülkeyi 20 yıldır yöneten iktidarın ve muhalefetin şapkalarını önlerine koyup, yüzeysel ve gündelik kavgalar yerine, ülkenin geleceğini ilgilendiren bu vahim durum üzerine düşünüp bir şeyler yapması gerekiyor.

Geleceğin sahibi gençler haykırıyor: Geleceği Karartmayın!

Kaynaklar

OECD Indicators Education at a Glance 2019, <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/5c8f1ec8-tr/index.html?itemId=/content/component/5c8f1ec8-tr>

Tüik işgücü İstatistikleri, Ocak 2021, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Ocak-2021-37486>

DİSK-AR İşsizlik ve İstihdamın Görünümü Raporu yayımlandı: İşsizlik roket gibi!, <http://disk.org.tr/2021/02/disk-ar-issizlik-ve-istihdamin-gorunumu-raporu-yayimlandi-issizlik-roket-gibi/>

Mak Danışmanlık Gençlik Araştırması, <https://www.makdanismanlik.org/mak-danismanlik-genclik-arastirmasi/>

SODEV "Türkiye'nin Gençliği Araştırması Raporu" Açıklandı, <http://sodev.org.tr/sodev-turkiyenin-gencligi-arastirmasi-raporu-aciklandi/>

Dertlerimiz istatistiklere sığmıyor, <https://www.evrensel.net/haber/430588/dertlerimiz-istatistiklere-sigmiyor>

2020 gençliğinin sınavı işsizlik, <https://www.birgun.net/haber/2020-gencliginin-sinavi-issizlik-301456>

"Ne iş olsa" çalışan üniversiteli sayısı 2 kat arttı, <https://www.borsatek.com/ne-is-olsa-calisan-universiteli-sayisi-2-kat-artti-61786h.htm>

Mustafa Şükrü Turan
İTÜ 1970

İsmet Kartal
İTÜ 1970

Bülent Akkök
İTÜ 1970

Üniversitelerimizin Durumu Hakkında Değerlendirme ve Öneriler*

Sayıları 209'u bulan ve Dünya sıralamasında ilk 350'ye girememiş olan üniversitelerimizin durumu düşündürücüdür. Durum, İTÜ İnşaat Fakültesi 1970 yılı mezunları internet grubundan bir arkadaşımızın (Bülent Akkök) grupla paylaşmış olduğu, Prof. Dr. Mustafa Öztürk'ün, Karar Gazetesi'nde yayınlanan 09.01.2021 günlü yazısında belirtildiği ölçüde kötüdür, Prof. Dr. Öztürk bu yazısında üniversitelerin çivisinin çıktığını, akademik yeterlik ölçütlerinin yerle bir olduğunu, tarikatçı kadroların ve partizan kadroların üniversitelerde egemen kılındığını belirtmekte, ÜDS gibi görece zor yabancı dil sınavlarının yerine, YÖKDİL denen çok basit bir sınav getirilmesiyle standardın alabildiğine düşürüldüğünü ve buna koşut olarak neredeyse kendilerinden olan hemen herkese doktora yaptırılıp, onlara üniversitede öğretim üyesi olma fırsatının sunulduğunu belirtmektedir. Bu tespitler, hepimizce bilinen ancak biraz da duyarsız kaldığımız, ancak yerinde ve haklı olan tespitlerdir. Durumun ciddiyeti uzun boylu analizlere başvurulmayacak ölçüde açıktır.

Eski kuşaktan olan bizler, üniversitelerde yapılan yıkımdan yeterince payımızı almadık, bir ölçüde çalışma yaşamında yerlerimizi bulduk, iyi kötü işimizi yaptık. Üniversitelerde eğitimini sürdürmekte olan ya da eğitimini son dönemlerde politikacıların YÖK'e dayatmaları sonucunda alelacele açılan üniversitelerde veya köklü olduğunu bildiğimiz üniversitelerde bitirmiş yeni kuşak için, durumun hiç de böyle olmadığını biliyoruz. Hepimizce bilindiği üzere uzunca bir süredir üniversitelerimiz,

- Bir yandan bozuşmuş politik kadroları besleyen ve bu durumun sürekliliğini sağlayan destek elemanları yetiştirmektedir ki, böyle bir eğitimin ülkeye yararının olmadığı, her yönüyle ve son derece zararının olduğu açıktır.
- Diğer yandan da diplomalı işsizleri yetiştirmektedir. Ne yazık ki, diplomalı işsizler arasında iş bulabilenlerin ise, yeterince değerlendirildiğini söylemek zordur. Böyle bir durumun, genç işsizler için son derece zararlı olduğu ölçüde, iş bulabilenler için ise sürekli ve yeterli yararı sağlayamadığı bilinen bir gerçektir.

Devam edecek olursak;

- Bozuşmanın, giderek bu güne kadar ülkemize nice değerli elemanlar yetiştiren üniversitelerimize de sıçramasının önüne geçilememektedir. Politik kadrolardan devşirilip Boğaziçi Üniversitesi'ne rektör atanması gibi durumlar, tehlikenin bu köklü eğitim yuvalarının da kapısına dayandığını göstermektedir. Bu gidişin önünün kesilmemesi durumunda, köklü üniversitelerimizdeki eğitim düzeyinin daha da düşeceği ve bu üniversitelerimizin giderek YÖK'e

*"Neme lazım" demeyen, sorumluluk duygusuyla, kendi aralarındaki "üniversitelerimizin durumu" tartışmasını paylaşmayı düşünen kıdemli meslektaşlarımıza saygıyla... (TMH Yayın Kurulu)

politik dayatmalarla açtırılan üniversitelerden farkının kalmayacağı anlaşılmaktadır. 2018 yılında 6 üniversitemiz dünyaca saygın üniversite derecelendirme kuruluşları içerisinde yer alan Times Higher Education (THE)'nin ölçütlerine göre dünya üniversiteleri arasında ilk 350'ye girerken, 2018 yılında hiç bir üniversitemizin bu sıralamaya giremiyor olması, yüksek eğitim kuruluşlarının akademik yeterliklerinin, geçen dönem içerisinde yeterince yara aldığını zaten göstermektedir.

Böyle bir durum bir kez ve öncelikle, üniversitelerimizin, 1773 yıllarında başlayıp, 1930 yıllarında zirveyi gören ve daha sonraki yıllarda da süren reform ve geliştirme yıllarında kazanmış olduğu yapıya kavuşturulması gerektiğini de ayrıca göstermektedir.

- 12 Eylül faşist darbesine kadar yapılaşmasını tamamlamış köklü üniversitelerimiz, en azından eski yapısına kavuşturulmalı, son zamanlarda üniversite adında açılmış olan okulların ise yeniden yapılandırmanın ve toplumumuza gerçekten yararlı duruma getirmenin bir yolu bulunmalıdır..
- Ancak yüksek öğretim, sayıları 209'u bulan bu günkü üniversitelerimizle birlikte bir bütün olarak değerlendirildiğinde, üniversitelerimizin çoğunun içinde buldukları akademik yetersizlikleri nedeniyle, böyle bir sonuca ulaşmanın kolay olmayacağı görülmektedir. Ne yazık ki, böyle bir olguyu her gün görmek ve algılamak zorunda kalmaktayız.
- Peki, nesnel ölçütlerle akademik yetersizlikleri bilinen bu üniversitelerimizden kurtulmayı mı düşünmeliyiz? Hayır, asla düşünmemeliyiz, ayrıca düşünemeyiz. Bir yandan merkezi bir planlama içerisinde bu üniversitelerimize gerçek ve özlenen üniversite niteliğinin kazandırılması, aynı zamanda bu üniversitelerimizin, Türkiye'mizin gerçek ve en önemli ihtiyaçlarından başlıcası olan ara teknik eleman ve ara eleman açığını giderecek olan meslek yüksek okullarını bünyelerinde barındırır duruma getirilmesi, ülkemizin güzel insanları ve geleceği için son derece yararlı olacaktır. Siyasi partilerin, sivil toplum kuruluşlarının, sendikaların, meslek örgütlerinin ve odalarının ve benzeri kuruluşların böyle bir tartışmayı başlatmalarının, geliştirmelerinin ve bilimsel verilerden hareketle, sonuca ulaştırmalarının yararına inanıyoruz ve bu nedenle aşağıda özetlemeye çalıştığımız tespitlerimizi ve yaklaşımlarımızı dikkatinize sunuyoruz.
- Bu üniversitelere, bünyelerinde Türkiye'mizin gerçek ve en önemli ihtiyaçlarından başlıcası olan ara teknik eleman ve ara eleman açığını giderecek olan meslek yüksek okullarını da bünyelerinde barındıran bir yapı kazandırılması, ülkemizin güzel insanları ve geleceği için son derece yararlı olacaktır. Siyasi partilerin, sivil toplum kuruluşlarının, sendikaların, meslek örgütlerinin, odaların ve benzeri kuruluşların böyle bir tartışmayı başlatmalarının, geliştirmelerinin ve bilimsel verilerden hareketle, sonuca ulaştırmalarının yararına inanıyoruz ve bu nedenle aşağıda özetlemeye çalıştığımız tespitlerimizi ve yaklaşımlarımızı dikkatinize sunuyoruz.

Bu tespitlerimizi ve yaklaşımlarımızı,

- Asıl konunun üretim olduğunu,
- Oysa yeterince üretmediğimiz,
- Ancak ürettiğimizden çok çok daha fazlasını tükettiğimiz gerçeğinden hareketle ve ülkemizi düze çıkaracak biçimde bu durumdan kurtulması, kurtarılması bağlamında yapıyoruz.

• **Tespitlerimiz:**

- Üretimimiz yeterli değil.

Daha fazla üretmeliyiz. Bunca cari işlemler açığımızın, dış borçlarımızın yükünden kurtulmanın bundan başka bilinen bir çözümü bulunmamaktadır. Daha fazla ve katma değeri daha yüksek mal ve hizmetler üretmeliyiz. Bilime ve uygulamalı bilime çok daha önem vermemiz gerekiyor

- Ürettiğimizden çok daha fazlasını tüketiyoruz.

Ayrıca, son dönemlerde alıştırılmış olduğumuz geçici ve hepimiz için son derece yanıltıcı olan tüketim bolluğunun sakatlığı bir yana, bir de yokluklar içerisinde kıvranan toplumun büyük bir kesimini cahilliğin pençesine terk etmiş oluyoruz.

• **Yaklaşımlarımız:**

- Hem üretimin, hem tüketimin düzenlenmesi, planlanması gerekmektedir.

Elbette ki böyle bir düzenleme, doğruluktan, nesnel gerekliliklerden sapmayacak bir biçimde yapılmalıdır. Genel olarak üretimin planlanabilmesinin temeli olacak bir biçimde ve bilimsel ilkeleri hiçbir zaman göz ardı etmeden, sadece üniversiteleri değil yaşamın tüm alanlarını kapsaması gereken eğitimin, bütünlük içinde planlamasına ihtiyacımız vardır. Dolayısıyla ve doğal olarak, bilimsel gelişmenin motoru olması gereken üniversitelerimizin eğitim ve kadro planlamasına ihtiyacımız her zamankinden daha fazladır. Buna bağlı olarak, çoktandır neredeyse unutulmuş olduğumuz 5 yıllık kalkınma planlarını hatırlamak ve bu anlayışı ayağa kaldırmak durumundayız.

- Eğitim sistemimiz içerisinde ara elemanların ve ara teknik elemanların yetiştirilmesine ihtiyacımız her zamankinden daha fazladır.

Yine eğitim bağlamında, daha fazla ve katma değeri daha yüksek olan mal ve hizmetlerin üretimi için, çoktandır ihmal edilmiş olan ara elemanlar, çeşitli meslek erbabı ve ara teknik elemanlar ordusunu kurmamızı sağlamak üzere, üniversitelerimize bağlı meslek yüksekokullarını ve onların kadrolarını oluşturmamız gerekir. Bugün, şu veya bu nedenle üniversitelerimizde oluşan akademik kadro yetersizliklerinin zaman içerisinde giderilmesi, üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur. YÖK sisteminin tıkanmasına neden olan bu durumun giderilmesi gerekmektedir. Üniversitelerimizin, akademik yeterliği olmayan kadroların daha yararlı olacak alanlara yönlendirilecek, biçimde yapılacak bir tür işgücü planlamasıyla, hepimizce istenecek böyle bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir.

Böylece, özlemlerimizi ve bir daha da yaratamayacağımız "köy enstitüleri", bu kez bir anlamda günümüzün de koşullarına uygun olacak biçimde ve üniversiteler bünyesinde, bir tür "kent enstitüleri" olarak küllerinden, yeniden ve yenilenerek yaratılmış olacaktır.

Akademik yetersizlikler içerisinde kıvranan üniversitelerimizin, eldeki tüm olanakları, mevcut tesisleri, öğretim elemanları, destek elemanları, hizmetlileri, öğrenci yurtları, kütüphaneleri, laboratuvarları ile böyle bir dönüşüm için gerekli olan altyapının önemli bir bölümünü oluşturacağına inanıyoruz.

- Üniversitelerimizin düzenlenmesi eğitimin toptan planlaması ile birlikte ele alınmalıdır.

Türkiye'mizde anaokulundan üniversitelere kadar eğitimin gerçek anlamdaki planlaması, yukarıda nasıl olması konusunda önerilerde bulunduğumuz üniversite eğitimine ve dolayısıyla YÖK sistemine de temel oluşturacaktır. Böylesine ciddi ve yakıcı bir sorun, Türkiye'de kendisi zaten başlı başına bir sorun olan, temel güdüsü de sadece siyaset olan çevrelerin insafına bırakılamaz. Sorun, başlıca eğitimle ilgili bütün eğitim ordusunun, bütün yurttaşların, sivil toplum kuruluşlarının, sendikaların, ne ölçüde geriye kaldıysa köy ve mahalle örgütlerinin, sendikaların, meslek odalarının, Türk Tabipleri Birliği'nin, sanayi ve ticaret odalarının, kuşkusuz ülkemiz için temiz siyaseti ilke edinmiş olan çevrelerin ve özgür basınının sorunudur.

- Sorun aynı zamanda bir kamu yönetimi sorunudur.

Siyaset kurumunu bozşturmaya odaklanmış çevreler tarafından ne ölçüde çürütülmeye çalışılırsa çalışılsın, ülkemizin ciddi, sağlam ve tutarlı bir kamu yönetimine olan ihtiyacı ortadadır. Tüm yurttaşların, düzgün siyasetçilerin, sendikaların, derneklerin, aydınların ve yurdumuzu seven herkesin çabasıyla korunan ve yapılandırılacak olan böyle bir kamu yönetiminin hayata geçirilmesi şarttır. Ayrıca bütün eğitim sisteminin, neredeyse unutulmuş olan planlı kalkınma dönemlerinin 5 yıllık planları anlayışı içerisinde toptan düzenlenmesi, planlanması ve geliştirilmesi, çözümünden kaçınılamayacak yakıcı bir sorundur. Böyle bir konunun, hele Boğaziçi Üniversitesi'nde yaşananlardan da sonra, her yönüyle masaya yatırılmasının, kurcalanmasının ve ulaşılabilen bütün bu kurumlarca ve kuruluşlarca ele alınmasının ve her zamankinden daha fazla sahiplenilmesinin tam zamanıdır.

Böyle bir konuyu İTÜ İnşaat Fakültesi 1970 yılı mezunlarının kurduğu bir internet grubunda tartışmaya açtık. Grubumuzdan çok olumlu ve değerli tepkiler aldık ve düşüncelerimize katılan arkadaşlarımızın heyecanlarından büyük mutluluk duyduk. Ancak, böyle bir kurcalamanın çok daha geniş çevrede tartışılarak, sonuçlar üretilmesi gerektiğine inanmaktayız. Bu nedenle yukarıdaki tespit ve yaklaşımlarımızın meslek örgütümüz olan İnşaat Mühendisleri Odası'na gönderilmesini uygun bulduk.

Gerçekten 209 Üniversite mi?

Türkiye’de Üniversite nedir, ne değildir? Kuruluş hikayesi nasıl özetlenebilir? Bugün bulunduğu konuma hangi aşama ve kararlarla gelmiştir? Geldiği durum nasıldır, bu durum sürdürülebilir bir durum mudur? Bu konularda görüşlerimi, incelemelerimi ve fikirlerimi beyan eden İlahiyatçı Prof. Dr. Mustafa Öztürk, fikirlerini değerli bulduğum, İTÜ İnşaat Fakültesi 1970 yılı mezunu sınıf arkadaşlarımla görüşlerini açıkladıkları makale ve tahlillerini inceleyip, yaptıkları tespitlere de dayanarak bir değerlendirme yapmak istedim.

Yapılan tahlillerden çıkardığım başlıkları önce aktarayım:

A - Tespit 1 - Durum Tespiti:

- Türkiye’de üniversite müessesesinin çivisi çıkmıştır.
- 1919 yılında Padişahlık tarafından Darülfünun’a özerklik verildiği halde, bugün özerk üniversitenin hayali bile yoktur.
- Üniversitelerin çoğu bina ve tabeladan ibarettir.
- Üniversiteler, pek çoğu dini grubun vesayeti altındadır.
- Üniversitelerde aykırı sayılan görüşlere söz hakkı tanınmamakta, aksine cezalandırılmaktadır.
- Hükümet söz geçiremediği üniversiteleri hizaya getirmeye çalışmaktadır.
- Sınav standartları düşürülüp, adrese teslim kadro ilanlarıyla akraba, yandaş ve yaranlarla kadrolar doldurulmaktadır.
- Bir şahsın rektör seçilebilmesi için kanun değişikliği yapılabilmiş, müteakiben kanun yeniden konulmuştur.
- Üniversiteler siyasallaşmış, sıradanlaşmış, rektörlük makamı siyasette yer bulamayanların taltif makamı yapılmıştır.
- Rektör meselesinde asıl tepki yaratan sorun, sorumsuzluk arz eden atama keyfiligidir.
- Yatırım, kaliteli bilim insanına ve kitaba değil, binaya yapılmıştır, değer üreten bilim insanları kaçırılmıştır.
- Sayın Erdoğan 2008 yılında Başbakan iken İstanbul Teknik Üniversitesi’nde düzenlenen 2008-2009 Akademik Yılı açılış törenindeki konuşmasında “Hükümet olarak şuna bütün kalbimizle, samimiyetimizle inanıyorum ki üniversiteler, eleştirel aklın, özgür düşüncelerin evi, yuvası olmalıdır. Üniversiteler her türlü siyasi müdahaleden, devletin, hükümetin müdahalesinden ke-

sinlikle uzak tutulmalıdır. İdeolojik yaklaşımlar bizi bir yere vordürmüyor. Tam aksine ölkemize kaybettiriyor." şeklinde doğru gibi görünen görüşler beyan ettiği halde, aradan geçen bunca süreden sonra yaşanmakta olan şimdiki durum söylenenlerin bir samimiyetsizlik örneği olduğunu apaçık göstermektedir.

- Son 17 yılda üniversite sayısı iki katına, akademisyen sayısı üç katına çıkmış, ama bilimsel başarı açısından bir ilerleme kaydedilmemiştir.
- Akademisyenler kendi odalarında arkadaşlarıyla yüksek sesle konuşamamaktadırlar. Derste seslerin kaydedildiği, YÖK'e şikayet edilerek, soruşturmaya başlatıldığı bir ortamda bilim nasıl yapılabilir?
- Bugünkü üniversite eğitimi öğrenci ve velileri için bir tuzak ve aynı zamanda büyük bir kaynak israfıdır. Ortada çürümüş bir sistem vardır.
- Kurumların çürümesi ise ölkeleri çöküşe doğru götürmektedir.

B - Tespit 2 - Çözümeye Yönelik Tespitler:

- İlk tespit, sorunların nedeni olanlarla, sorunlara çözüm bulunamayacağı gerçeğidir.
- Üniversiteler, mevcut bilinenlerle, farklı ve yeni bilgi ve teknolojilerin üretilebilmesi için düşünmenin öğretildiği kuruluşlardır.
- Yükseköğretim ise, bilinenlerin öğretildiği, aktarıldığı yerler olması yönünden ayrı bir önemi vardır.
- Bu öğretim düzeninde yetişmiş olan mühendis veya konusunun ana elemanı niteliğindeki kişiler de teoriyi üreten ve bunu pratiğe aktaran meslek mensuplarıdır.
- Eğer bir ölkede temel bilimlere öğrenci bulunamaz duruma getirilmişse, o ölkede uygulamalı bilimlerde başarılı olunması beklenmemelidir.
- Ölkemizde ilkeler yerine sabit fikir ve ön yargılar egemen kılındığı için, bu meseleler çıkmazdadır.
- Bilgi çağı sistem çağıdır. Çözümlemeyen sorun yoktur. Çözümlemiyorsa veri eksiktir. Veri temin etmeden sorunu çözmeye çalışanlar, sistem karmaşası yaratmaktadır. Bu da kurumları yıkıma götürür.
- Üniversitelere bilimsel özerklik verilir, çağdaş bir model geliştirilmelidir. Ehliyetli bilim insanlarının önünü açarak çağdaş yüksek öğretim kalitesini yakalayacak bir üniversite ortamını sağlayacak reformların yapılması kaçınılmaz bir zorunluktur.
- Üniversite kontenjanları yıllardır ihtiyaca göre bir eğitim planlaması yapılmadan oluşturulduğundan, hemen hemen tüm mesleklerde ana eleman fazlası, buna karşılık ara eleman açığı vardır. Mevcut YÖK düzeni içerisinde yeterince bilim kaygısı taşınmadığından ve eğitim kalitesine de önem verilmediğinden, yıllardır ancak mezunların çoğunluğunu oluşturan diplomalı işsizler üretilmektedir. Bu durumun sürdürülemeyeceği açık bir gerçektir.
- Dolayısıyla, başlangıçta içinde bilim insanı niteliğindeki akademisyenlerin bulunacağı az sayıda, ancak uluslararası ölçeklere uyumlu, gerçek ve nitelikli üniversitelerin yeniden oluşturulması ve giderek yaygınlaştırılması hedef olmalıdır.
- İçinde bulunduğumuz durum için çözüm önerisi olarak, nicelik ve nitelik yönünden yetersiz olan üniversiteler meslek yüksek okuluna dönüştürülerek Köy Enstitüleri benzeri bir uygulamayla kitleler açısından üretim ve istihdam yaratıcı çözümlerin yaratılması ve bu yolla eğitilmiş işgücü sağlanması ölkemiz için yararlı olacaktır. Böyle bir çözümün aranmasında, Türkiye'de 2021 yıl başı itibarıyla üniversite olarak adlandırılan 209 kuruluş, yüzlerce bina, derslik, araç, gereç, personel, öğretim üyesi ve görevlisi ve en önemlisi öğrenci var olduğu hesaba katılmalıdır. Öğrencilerin gelecekları vardır, çalışanların ekmeğ parası vardır, çevre esnaf, yöre halkı ve bağlı işletmeler vardır.
- YÖK özerk bir kurum haline getirildikten, siyasetin etki alanı dışına çıkarıldıktan ve bilimsel yeterlik kriterleri doğrultusunda gerekli yetkilerle donatıldıktan sonra, akademik yeterlik ölç-

çütlerini sağlayamayan bireylerin, başlangıçta olabildiğince destek hizmetlerinde değerlendirilmesi, giderek yine de yeterli kazanmalarının sağlanması ayrı bir amaç olmalıdır.

Üniversitelerimizin bugün içinde bulunduğu durumla ilgili bu tespit ve yargıları not ettikten sonra kuruluş tarihleri en eski olan iki üniversitenin geçmişlerini irdeleyerek elde edeceğimiz bilgilerle yanlış ve doğrular hakkında ne sonuçlar çıkarabiliriz?

1. İstanbul Üniversitesi:

Osmanlıda; Tanzimatla birlikte başlanan yenilik hareketleri çerçevesinde yüksek öğretimde Darülfünun (Fenler Evi) kurulma hazırlığına başlanmıştır. Prof. Niyazi Berkes'in Türkiye'de Çağdaşlaşma adlı eserinde bu çalışmalar, geçirdiği aşamalarla anlatılmıştır. 1869 tarihinde Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile İstanbul'da bir Darülfünun kurulmuştur. 1872 de kapatılan bu kurum, 2 yıl sonra (1874 yılında) Galatasaray Sultanisi bünyesinde tekrar öğretime başlamıştır. Bir süre sonra tekrar kapanmış, 1900 yılında yeniden açılmıştır. Birinci Dünya Savaşı sırasında Almanya'dan gelen bazı öğretim üyeleri ile kadro güçlendirilmeye çalışılmış, 1 Ekim 1919'da da bilimsel özerklik tanınmıştır.

Darülfünunun 1870 yılındaki açılışında Eğitim Bakanı Safvet Paşa'nın açılış konuşması çok ilginçtir. Prof. Dr. Niyazi Berkes'in ifadeleriyle: "Medreseden yetişme olduğu halde kendi gayretiyle Fransızca öğrenen, sonra Hariciye'ye giren, altı kez dışişleri bakanlığı yapan Safvet Paşa açılış töreninde söylediği nutukta şaşılacak bir ileri görüşlülükle:

- "Bugün bilimlerin ve keşiflerin ürünü olarak bize o denli hayret verici gözükten buluşların gelecekte günlük bilinen şeyler haline geleceğini, sayısız düşüncelerin gerçekleşeceğini, daha şimdiden görülen başlangıçların bize insan aklının daha neler yapmaya yetenekli olduğunu gösterdiğini,
- "Osmanlı tarihinin ilk iki yüz yılında bilim ve fen adamlarına gösterilen himaye, saygı ve teşvik iki yüz yıl daha sürdürülmüş olsaydı, Avrupa'nın uygar uluslarıyla ilişki kurulmuş, bu ulusların ilerleme hızlarıyla başbaşa gidilmiş olsaydı, bugünün Türkiye'sinin bu durumda olmayacağını" söylemekteydi. "Bilim, fen ve akılcı düşünceye vurgu ile yüksek öğrenimden anlaşılan ana tema bu şekilde ortaya konmuş oluyordu. 150 yıl önce yapılan ve ana fikri bu olan böyle bir konuşmayı, bugün mevcut 209 üniversitenin herhangi birinin öğretim yılı açılışında yapsanız hiç kimse tarafından pek fazla yadırganmayacaktır. Yadırganmayacaktır çünkü, yeterli bilgi üretemeyen üniversitelerimizde akılcı düşünce, bilim ve fen konusundaki noksanlıklar olduğu gibi yerli yerindedir ve hala devam etmektedir.

1930'lu yılların başında "Üniversite Reformu" adı altında çalışmalar yapıldı. Bu konuda Cenevre Üniversitesinden Prof. Albert Malche'den destek alındı. Prof. Malche 1932 Mayıs ayında raporunu hazırlayıp sundu. Bu rapor Milli Eğitim Bakanı Dr. Reşit Galip ve Atatürk tarafından incelenip, üniversitelerde yeni bir başlangıca gidildi. Üniversite Reformu, Dr. Reşit Galip ve ekibi tarafından gerçekleştirildi. 1 Ağustos 1933'te İstanbul Üniversitesi kuruldu. Bu üniversiteden 1927-1930 yılları arasında yurt dışına doktora yapmak üzere gönderilen 501 öğrenciden öğrenimlerini tamamlayanlar, kurulmakta olan üniversitelerde görev aldılar. Diğer yandan, 1933'ten itibaren 300 yabancı akademisyen, 50 yabancı teknisyen de Türkiye'ye gelmiş oldu.

2. İstanbul Teknik Üniversitesi:

Mensubu bulunduğum İTÜ camiası meşhur arı rozetlerinin üstüne, İTÜ'nün kuruluş tarihi olarak 1773 yılı yazılıdır. İncelendiğinde hikayenin, 1738 yılında ordunun modernleşmesi amacı doğrultusunda kurulan topçu okulu humbarahane ile başladığı görülmektedir. Bu mühendis okulunun tekniğinden anlayan bir Osmanlı olmadığı için, çalışmalar bir Fransız Kontu Bonneval (Humbaracı Ahmet Paşa) yönetiminde yürütülmüştür. Takip eden yıllarda 1773'te özellikle askeri amaçla, denizciliğimize eğitim alt yapısı teşkil edilmek üzere kurulan Mühendishane-i Bahri-i Hümayun bünyesinde, Baron de Tott adlı Macar asıllı ve dönemin Fransa elçisi Vergennes'in de yeğeni olan Fransız topçu subayının nezaretindeki "hendesehane" adı altındaki kuruluş, üniversitelerimiz için başlangıç olarak kabul edilmiştir. Daha sonra 1795 yılında, III. Selim döneminde, Mühendishane-i Berri-i Hümayun da tesis edilerek kara birliklerinin de ihtiyacını karşılamak üzere, kuruluşun genişletilmesi yoluna gidilmiştir. 1883 yılında kurulan Hendese-i Mülkiye bünyesinde devam eden Mü-

hendis Mekteb-i Ali'sinin 1928 yılında bazı reformlar yapılarak yüksek Mühendis Mektebi adı altında yoluna devam ettiği görülüyor. Sonunda bu kuruluş, 1944 yılında bilinen İTÜ haline gelmiştir.

Almanya'daki önemli bir bölüm bilim insanı, Milli Eğitim Bakanı Dr. Reşit Galip ve ekibinin üniversite reformu yaptığı 1930'lu yılların başında yaşanan Hitler faşizmi nedeniyle ülkelerini terk etmek durumunda kalmışlardı. Bu hocalardan Ernest E. Hirsch daha sonra İstanbul ve Ankara Üniversitelerinde Ticaret Hukuku kürsülerini kuran 1950'li yıllara kadar ülkemizde yaşamış, vatandaşımız olmuş bir bilim adamıdır. Ernest Hirsch'in Tübitak tarafından yayınlanan "ANILARIM" adlı eseri, o dönemin eğitim seviyesinin bir yabancı gözüyle tahliline ilişkin önemli bir örnektir. Bu bilim adamının anılarında, 1933 yılında Zürih'te Prof. Philip Schwartz başkanlığında bir grup Alman göçmen bilim adamlarının toplanarak "Alman Bilim İnsanları için Dayanışma Merkezi"ni oluşturduklarına, Prof. Philip Schwartz'ın Prof. Albert Malche'den gelen talep üzerine 30 kürsü için, Zürih - Ankara bilim çevreleri arasında karşılıklı ziyaretlerle ve görüşmelerle, yeniden kuruluş yolundaki üniversitelere acil bilimsel kanı sağlayacak hocaların sağlanması çalışmalarının başladığına değinilmektedir.

55 Yıl önce liseyi bitirip üniversiteye girdim. O dönemde, ülkemiz genelinde, üniversite adı altında 10'lu sayılarla ifade edilebilecek miktarda üniversite bulunmaktaydı. Aynı yıllarda bu kurumlara girme başarısını gösteremeyen, ama ödeme gücü olan öğrenciler için sınavsız, para vererek öğrenim yapabilecekleri özel okullar açılmıştı. Bu okul mezunlarına, hiç de adil olmayacak biçimde sınav kazanarak üniversitelerde eğitim yapanların diplomalarına denk sayılan diplomalar verilmekteydi. Bu durum, toplum vicdanında da kabul görmediğinden, 1967 öğrenim yılında İstanbul Teknik Üniversitesi'nin önderlik ettiği İstanbul'dan Ankara'ya yapılan "Özel Okullara Hayır" yürüyüşünün etkisi büyük olmuştu. Bunun sonucunda TBMM'de kurulan araştırma komisyonu, çok etkili ve detaylı bir rapor hazırlamıştı. Bu rapor sonucunda, söz konusu okulların devlet üniversiteleriyle birleştirilerek kapatılmaları yoluna gidilmişti. Sözü edilen yıllarda üniversiteler, senatoları tarafından yönetilen özerk bilim kuruluşlarıydı. 1970'li yıllarda her ne kadar siyasi kutuplaşmalar nedeniyle öğrenci olayları yüksek öğrenim ortamında çeşitli huzursuzluklar yarattıysa da, eğitim öğretim seviyesi açısından daha sonraki yıllarda gelinen seviyesi, yine de günümüzdeki üniversitelerimizin acınacak durumda olan seviyelerinin çok daha üstündeydi.

55 yıl önce geleneklerine sıkı sıkıya bağlı bir Doğu Anadolu şehrindeki liseden (Erzurum) İstanbul'a gelip, üniversite öğrenimiyle tanışmış bir öğrenci gözüyle, o gün yaşanan üniversite ortamını bugünle karşılaştırdığımda, yazının başında yapılan tespitlerle büyük ölçüde çakıştığını söylemem gerekiyor. Özellikle Özerk Üniversitenin ne demek olduğunu, yetkin ve saygın bilim insanının nasıl olduğunu bizzat yaşamış olduğumdan, yanlışı daha iyi görebildiğimi düşünüyorum. Özellikle dünyada veya ülke içinde yaşanan hukuka, bilime, çağdaşlığa veya insan haklarına aykırı bir olayla karşılaşıldığında; saygın üniversitelerin itibarlı bilim insanlarından oluşan üniversite senatoları yayımladıkları bildirimlerle ve bilim insanı vakarıyla, tepkilerini kamuoyuna duyururlardı. Duyurulan böyle bir tepki, bugün olduğuna benzer biçimde yadırganmadığı gibi, yol gösterici ve aydınlatıcı niteliği yönünden kamu oyu tarafından desteklenir ve alkışlanırdı.

Şimdi ise; ülkede yıllardır yaşanan pek çok hukuksuzluk kamu vicdanını sızlatırken, bırakalım genel olarak üniversiteleri, onlarca hukuk fakültesinden ve bu fakültelerin akademisyenlerinden bir küçük itiraz duyan var mı? Fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür olması gereken eğitim ordusu, böyle bir durumda olmamalıdır, OLAMAMALIDIR...

Sayıştay Raporuna Göre Üniversitelerimiz...

Dünyada kapısına kelepçe vurulan bir üniversitemiz olduğunu görünce, aşağıdakileri paylaşmak istedim:

Öğrencisi bulunmayan üniversite ve yüksekokulların varlığından haberiniz var mı?

Sayıştay raporlarından yola çıkarak derlenmiş bilgiler:

Sayıştay raporuna göre, 41'i akademik, 29'u idari olmak üzere 70 personele sahip Sinop Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesine fiilen devam eden öğrenci sayısı birinci sınıfta 4, ikinci sınıfta 3, dördüncü sınıfta 2 olmak üzere sadece 9 öğrencidir. Bir başka ifade ile öğrenci başına düşen öğretim sayısı 4,5'tir.

Sinop Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesinde öğrenci başına yapılan yıllık harcama miktarı Harvard Üniversitesi Tıp Fakültesinde öğrenci başına yapılan harcamanın 2 katından fazladır.

- 9 profesör, 3 doçent, 4 yardımcı doçent çok sayıda araştırma görevlisinin yer aldığı Karadeniz Teknik Üniversitesine bağlı Sürmene Balıkçılık Teknolojisi Mühendisliği bölümü, 26 öğrenci kontenjanına karşılık hiç tercih edilmemiştir.
- Tunceli su ürünleri bölümünü ise bir öğrenci tercih etmiştir.
- 10 profesör, 7 doçent, 6 yardımcı doçent 32 akademik personele sahip Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Eğridir Su Ürünleri Fakültesi de hiçbir öğrenci tarafından tercih edilmeyen bir diğer su ürünleri bölümüdür.
- Kayda değer sayıda öğrencisi olmayan; Ege Üniversitesi Su Ürünleri Mühendisliği bölümünde, 40 profesör, 32 doçent, 6 yardımcı doçent olmak üzere 108 akademik personel görev yapmaktadır.

Ege Üniversitesi Su Ürünleri Mühendisliği bölümünde görevli profesör ve doçent sayısı, Adıyaman, Siirt, Mardin ve Munzur üniversiteleri başta olmak üzere Anadolu'daki birçok üniversitede görev yapan profesör ve doçent sayısından daha fazladır.

Yine Sayıştay raporuna göre:

- Tunceli'deki Munzur Üniversitesinin 4 fakültesi ve 3 meslek yüksekokulunun 33 bölümünde,
- Bayburt Üniversitesinin 5 fakülte ve 5 meslek yüksekokulunun 38 bölümünde,
- Giresun Üniversitesinin 7 fakülte ve 14 meslek yüksekokulunun 117 bölümünde,
- Dicle Üniversitesinin 9 fakülte ve 8 meslek yüksekokulunun 62 bölümünde;

Eğitim gören ğrenci yoktur.

- Sayıştay'ın inceleme yaptığı 2017 yılında 20 niversitenin 100' aşkın fakülte, yüksekokul ve enstitüde kayıtlı ğrenci YOKTUR.
- Birçok fakültede akademik personel sayısı, ğrenci sayısını misliyle geçmiş durumdadır.

Hal Böyleyken

- 273 Öğrencinin eğitim gördüğü ODTÜ Petrol Mühendisliği bölümünde ise 4 profesör, 1 doçent, 1 yardımcı doçent,
- 466 Öğrencinin eğitim gördüğü Uzay ve Havacılık bölümünde ise 7 profesör, 5 doçent, 8 yardımcı doçent görev yapmaktadır.

Yukarıda rnek olarak verilen bazı istatistiki bilgiler yüksek ğretimimizin gerek akademik kadro gerekse ğrenci mevcudu bakımından da bir rasyonel planlamadan çok uzakta olduğunu göstermektedir. Bir yandan gereksiz kaynak israfı diğer yandan ihtiyaç içinde olan kurumlara kadro ve btce tahsisinde uygulanan kısıtlamalar üniversitelerimizin pek de dikkat çekmeyen can yakıcı bir sorundur. Öğrenciler tarafından tercih edilmeyen, kontenjanlarının %10'unu bile dolduramayan, ğrencisi olmayan bölümler için yüzlerce, binlerce akademik ve idari personel görevlendirilirken, söz konusu bölümler için yüz milyonlarca TL harcama yapılırken, generimizin ilk tercihi olan ODTÜ ve Boğaziçi gibi üniversitelere ne yeterli kadro ne de yeterli btce tahsis edilmediğinden, söz konusu üniversitelerimiz sürekli kan kaybediyor ve her yıl dünya sıralamasındaki yerleri gerilere gidiyor.

Sonuçta dünyanın en saygın niversite derecelendirme kuruluşları arasındaki Times Higher Education (THE) açıkladığı 2018 yılı dünyanın en iyi niversiteler sıralamasında, ilk 350 niversite arasında maalesef ülkemizden hiçbir niversitenin yer almadığı görülmektedir.

Aynı değerlendirme kuruluşununun 2014-2015 yılı için açıkladığı dünyanın en iyi niversiteler sıralamasında ülkemizden tam 6 niversite ilk 350 niversite içinde yer alıyordu.

(ODTÜ 85, Boğaziçi 139, İT 165, Sabancı 182, Bilkent 201 ve Koç niversitesi 301. sırada yer almıştı.)

Times Higher Education'un 2014-2015 yılı için açıkladığı dünyanın en iyi 250 niversitesi sıralamasında, Türkiye, İtalya ve Belçika ile hemen hemen aynı düzeyde, Rusya ve İsrail'inse önünde yer alıyordu.

Buğn ise İran ve Suudi Arabistan'ın gerisinde... Korkarım 2023'de ilk 1000 arasında hiç niversitemiz olmayacak...

Şehirler Dikeyleşirken

“Biz Yapmadık” mı? Yoksa “Ne Kötü Yapmışız” mı? ya da “Hiç Biri” mi?

Giriş

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 27 Ocak 2017’de Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca düzenlenen Şehircilik Şurası’nın açılışında yaptığı konuşmasında şehircilikle ilgili şu düşüncelerini kamuoyu ile paylaştı;

*“Hepsi de birbirine benzeyen sokaklarda aynı tip binalardan yüzlerce, binlerce görürsünüz ve aralarındaki farkı anlayabilmeniz çok zordur. Şu anda da yine Batı mimarisi budur. Düzenli ama karakteri olmayan şehirleşme bizim idealimiz asla olamaz. Yine 1940’lardan itibaren çarpık yapılaşmanın yanında aynı kötü, kişiliksiz, çirkin projenin yüzlerce, binlerce uygulaması olan apartmanlar, siteler ortaya çıkmıştır. İmkanların kısıtlı olduğu, insanların sadece başlarını sokacak haliyle yöneldiği bu yapılaşma tarzı artık son bulmalıdır. Bu şurada bunun üzerinde ısrarla durulması gerekir. **Ben dikey mimariden yana değilim, ben yatay mimariden yanayım. İnsan topraktan uzak değil, toprağa yakın olarak yaşmalıdır.** Bugünün Türkiye’si böyle bir çirkinliği asla hak etmiyor. Dikey mimarinin altında yatan gerçek, az topraktan çok para kazanmaktır. Yapılan iş budur. TOKİ binaları başta olmak üzere artık ülkemizde tarihimize, kültürümüze, bölgelerimizin karakteristik yapılarına, hayat tarzına uygun binalar inşa etme dönemi gelmiştir, geçiyor. Sadece beton, demir, tuğla yığınlarından oluşan o çirkin yapılar, bırakın şehirlerimizi, yaylalarımızı, kıyılarımızı dahi işgal etmeye başlamıştır. Karadeniz’in o güzel yaylalarında, Ege’nin, Akdeniz’in kimi kıyı bölgelerinde gördüğüm çirkinliklerden çok derin üzüntü duyuyorum. Bu facialara bakanlık olarak, belediyeler, ilgili ve yetkili tüm birimler olarak iş birliği halinde izin vermemeliyiz. Hep birlikte buna karşı set oluşturmaliyiz. Şehirlerimiz kentsel dönüşüm projeleri ile geçekundu tarzı yapıların istilalarından kurtarılırken, şahsiyetsiz mimari ekollerin pençesine de itilmemelidir. Kendi şehir kültürümüzü ihya edecek böyle bir atılımı hep birlikte hayata geçirmeliyiz.”¹*

Sayın Cumhurbaşkanı’nın, Belediye Başkanlığı dönemini de dahil ettiğimizde şehircilik konusunda söz ve yetki sahibi olduğu günden bu konuşmanın yapıldığı güne kadar geçen 23 yıllık süre sonrasında dile getirdiği ve şehircilik ilkeleri anlamında ret edilemeyecek nitelikte olan bu sözleri, şehirleşmede geline noktanın kendilerinin eseri olmadığını mı yoksa sorumlusu olarak bir özelleştirmiyi mi ifade etmektedir?

İnsan psikolojisinden insan ilişkilerine, güvenlikten altyapıya kadar geniş bir alanda yarattığı olumsuzluklar ve sorunlar birçok kaynaktan dile getirilen ve Cumhurbaşkanı tarafından dikey mimari olarak ifade edilen şehirleşme tarzı yakın dönem tarihimizde nasıl gelişmiştir?

1 <http://www.milliyet.com.tr/cumhurbaskani-erdogan-dan-sehircilik-ankara-yerelhaber-1805280/> 27.03.2019

Bu çalışmada bu iki sorunun cevabı aranmaya çalışılmıştır. Tarihsel kesit olarak AKP'nin hem yerel ölçekte hem de ulusal ölçekte uygulanan politikaların hakim belirleyicisi durumuna geldiği 2002 yılı baz yıl olarak alınmış ve siyasal iktidarın şehirlerin dikeyleşmesine ilişkin anlayışını ve uygulamasını gösterdiği öngörüsü ile 2002-2020 yılları arasında Ankara, İstanbul ve Türkiye ölçeğinde verilen yapı ruhsatları incelenmiştir.

Çalışmanın amacı, söz konusu dönemde oluşan yapı stokunun Cumhurbaşkanının açılış konuşmasında ifade ettiği görüşlere uygun olup olmadığının, ayrıca konuşma sonrasında uygulanan politikalarda bir değişim olup olmadığının belirlenmesidir.

Bu amaçla TÜİK veri tabanında bulunan veriler kullanılmıştır.

Genel

Şehirleri şekillendiren, şehre ait mastır plan, o plana uygun olması gereken imar planları ve imar planına uygun olarak verilmesi gereken yapı ruhsatlarıdır. Ankara özelinde Büyükşehir Belediye Meclisi kararları üzerinde yapılan bir inceleme Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin kararlarının % 54'ünü imar plan değişikliklerinin oluşturduğunu göstermektedir.² Bu yükseklikteki bir oran, şehirde yaşayanların çoğunluğunun yararına olmayan bir planın varlığının da bir göstergesidir.

Planlamaya ilişkin Türkiye'de yapılan tartışmalar, hangi alanla ilgili olarak yapılıyorsa yapılsın, o alanda Türkiye'de bir planlamanın olup olmadığı ile ilgilidir. Bu yönlü bir tartışma konuyu ana hedefinden uzaklaştırır. Çünkü insanlar tarafından yapılan ya da insanlar tarafından yönlendirilen her eylem bir plana dayanır. Her plan bir tahayyüle başlar. Amaç haline getirilen tahayyül bir toplumun tüm bireylerinin faydalanacağı bir amaç olabileceği gibi bir grubun ya da bir bireyin çıkarlarına hizmet edecek bir nitelikte de olabilir. Bu nedenle planlama üzerine yapılacak tartışmaların, planlamanın varlığı yokluğu üzerine değil tahayyüle ve bu tahayyüle oluşan amaca odaklanması gerekir.

Bu nedenle bu çalışmada plan-plansızlık konusu ele alınmayacak, gününbirlik kararlarla 2002-2020 yılları arasında Ankara ili, İstanbul ili ve Türkiye ölçeğinde oluşan yapı stokunun dikeyleşme niteliği irdelenmeye çalışılacaktır.

Bu amaçla TÜİK veri tabanında "yapı izin istatistikleri" bölümünde verilen yapı ruhsatlarına ilişkin veriler kullanılmıştır. Söz konusu verilerde kat sayıları da bulunmaktadır. Yapılar 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ve 10 kat ve üzeri olarak sınıflandırılmıştır.

Bu çalışmada 1-3 kat, 4-6 kat, 7-9 kat ve 10 kat ve üzeri olarak sınıflandırma yapılmıştır. Bu sınıflandırmada veri görünürlüğünü kolaylaştırmak amaçlanmıştır. 10 kat ve üzeri kat sayısına sahip yapılar dikey yapılaşma örneği olarak değerlendirilmiştir.

Çalışma Ankara ili, İstanbul ili ve Türkiye ölçeğine ilişkin verileri içermektedir. Yapı ruhsatı verileri, yapı sayısı, kullanılacak yüz ölçümü ve daire sayıları olarak ayrı ayrı incelenmiştir.

Çalışmada 2002-2020 yılları arasındaki sayılar hem yıllar itibarı ile verilmiş, hem de her sınıflamaya ilişkin yıllık ortalama artış hızları, toplam içerisinde 2002-2016 ve 2017-2020 sonu itibarı ile yüzde dağılımları hesaplanmıştır.

Ankara'da Dikeyleşme

Ankara'da 2002-2020 yılları arasında verilen yapı ruhsatları yapı sayısı olarak tablo 1 de verilmiştir.

Ankara'da 2002-2020 yılları arasında toplam 109.051 yapı için yapı ruhsatı düzenlenmiştir. Bunun % 33,2'sini 1-3 katlı yapılar, % 46,9'unu 4-6 katlı yapılar, % 11,7'sini 7-9 katlı yapılar ve % 8,3'ünü 10 kat ve üzerinde yapılar oluşturmaktadır.

2002-2016 yılları arasında kümülatif olarak hesaplandığında 10 kat ve üzerinde olan yapılar için verilen ruhsatların yıllık ortalama artış hızı % 39,2'dir. Bu artış hızı ortalama artış hızına göre % 43 daha yüksektir. Buna bağlı olarak 2002'de % 2,2 olan 10 kat ve üzerindeki yapıların 2016 yılı sonunda toplam içindeki oranı % 7,6'ya ulaşmıştır.

2 Bir Karar Organı Olarak Büyükşehir Belediye Meclisi, İMO Ankara Şube Bülteni, 2010/9, Sf.14-17, S. Tulumtaş

2016 sonrası yıllık ortalama artış % 3,8'e, 10 kat ve üzeri yapılardaki artış hızı ise % 6,1'e düşmekle birlikte kendi içerisinde değerlendirildiğinde 2016-2020 yılları arasında 10 kat ve üzerindeki yapıların artış hızının ortalama artış hızına göre % 60 daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 1 - Ankara'da verilen yapı ruhsatları- (Yapı Sayısı) (Adet)

		Toplam	1-3 Katlı	4-6 Katlı	7-9 Katlı	10 + Katlı
2002		3.153	900	1.773	411	69
2003		4.342	1.399	2.254	578	111
2004		5.273	1.432	2.966	693	182
2005		9.061	2.888	4.716	1.122	335
2006		8.326	2.745	4.044	1.066	471
2007		7.848	2.818	3.537	933	560
2008		4.704	1.512	2.291	530	371
2009		5.618	1.918	2.847	599	254
2010		5.462	1.316	2.811	775	560
2011		6.697	1.730	3.611	740	616
2012		6.598	2.267	2.867	727	737
2013		6.927	2.387	3.085	673	782
2014		8.655	2.653	4.302	911	789
2015		5.627	1.829	2.599	585	614
2016		5.685	1.973	2.352	701	659
2017		6.720	2.181	2.508	819	1212
2018		3.694	1.527	1.330	505	332
2019		1.719	975	464	127	153
2020		2.942	1.754	779	214	195
Toplam		109.051	36.204	51.136	12.709	9.002
Yıllık Ortalama Artış %	2002-2016	27,4	28,4	26,2	26,5	39,2
	2016-2020	3,8	5,0	2,7	3,6	6,1
Toplam İçinde Oran %		2002 Yılı	28,5	56,2	13,0	2,2
		2016 Sonu	31,7	49,0	11,8	7,6
		2020 Sonu	33,2	46,9	11,7	8,3

Ankara'da 2002-2020 yılları arasında verilen yapı ruhsatları yüzölçümü olarak tablo 2 de verilmiştir.

Ankara'da 2002-2020 yılları arasında toplam 271 milyon m² yüzölçümü için yapı ruhsatı düzenlenmiştir. Bunun % 9,9'u 1-3 katlı yapılara, % 38,2'si 4-6 katlı yapılara, % 17'si 7-9 katlı yapılara ve % 35'i 10 kat ve üzerindeki yapılara aittir.

2002-2016 yılları arasında kümülatif olarak hesaplandığında 10 kat ve üzerinde olan yapılar için verilen ruhsatların yüzölçümü bazında yıllık ortalama artış hızı % 43,3'dür. Bu artış hızı ortalama artış hızına göre % 44 daha yüksektir. Buna bağlı olarak 2002 de % 8,2 olan 10 kat ve üzerindeki yapıların yüzölçümünün toplam içindeki oranı 2016 yılı sonunda % 31,8'e ulaşmıştır.

Yapı alanlarındaki artış 2016 sonrası için yıllık ortalama % 5,4, 10 kat ve üzeri yapılardaki artış hızı ise % 7,9 olmuştur. Bu artış ortalama artışın % 47 üzerindedir.

Tablo 2 - Ankara'da verilen yapı ruhsatları- (Yüzölçümü) (m²)

	Toplam	1-3 Katlı	4-6 Katlı	7-9 Katlı	10 + Katlı	
2002	5.579.747	480.604	3.342.299	1.300.065	456779	
2003	7.699.204	701.914	4.031.891	1.885.375	1080024	
2004	9.661.501	785.377	5.181.491	2.248.949	1445684	
2005	15.926.978	1.427.102	8.305.919	3.622.761	2571196	
2006	17.137.295	1.429.353	7.661.730	3.741.129	4305083	
2007	16.348.845	1.572.584	6.919.184	3.273.109	4583968	
2008	10.664.341	918.155	4.419.418	2.104.088	3222680	
2009	10.648.631	1.054.602	5.548.352	2.072.139	1973538	
2010	14.019.865	974.804	5.616.054	2.573.437	4855570	
2011	16.456.569	1.391.613	7.042.390	2.472.762	5549804	
2012	18.503.856	1.809.195	6.128.407	2.914.659	7651595	
2013	18.910.886	1.881.200	5.852.863	2.751.350	8425473	
2014	23.490.561	2.558.452	9.161.138	3.150.115	8620856	
2015	17.207.286	1.759.794	5.597.266	2.228.723	7621503	
2016	17.891.476	1.912.398	5.490.166	2.837.739	7651173	
2017	29.251.275	2.608.231	6.247.053	3.590.474	16805517	
2018	10.927.625	1.534.769	3.754.595	1.830.104	3808157	
2019	4.857.830	870.584	1.633.054	652.384	1701808	
2020	6.406.177	1.226.456	1.733.668	851.044	2595009	
Toplam	271.589.948	26.897.187	103.666.938	46.100.406	94.925.417	
Yıllık Ortalama Artış %	2002-2016	30,0	30,8	26,5	27,5	43,3
	2016-2020	5,4	6,8	3,5	4,2	7,9
Toplam İçinde Oran %	2002 Yılı	8,6	59,9	23,3	8,2	
	2016 Sonu	9,4	41,0	17,8	31,8	
	2020 Sonu	9,9	38,2	17,0	35,0	

Ankara'da 2002-2020 yılları arasında verilen yapı ruhsatları daire sayıları olarak tablo 3'de verilmiştir.

Ankara'da 2002-2020 yılları arasında toplam 1.178.342 daire için yapı ruhsatı düzenlenmiştir. Bunun % 2,8'ini 1-3 katlı yapılarıdaki daireler, % 46,5'ini 4-6 katlı yapılarıdaki daireler, % 19,1'ini 7-9 katlı yapılarıdaki daireler ve % 31,6'sını 10 kat ve üzerinde yapılarıdaki daireler oluşturmaktadır.

2002-2016 yılları arasında kümülatif olarak hesaplandığında 10 kat ve üzerinde olan yapılar için verilen ruhsatların daire bazında yıllık ortalama artış hızı % 41,4'dür. Bu artış hızı ortalama artış hızına göre % 43 daha yüksektir. 2002'de verilen yapı ruhsatlarına göre % 7,7 olan 10 kat ve üzerindeki yapılarıdaki dairelerin toplam içindeki oranı 2016 yılı sonu itibarı ile % 28 olmuştur.

2016 sonrası kümülatif olarak yapı ruhsatı verilen daire sayılarının yıllık ortalama artışı % 4,1'e, 10 kat ve üzeri yapılarıdaki dairelerin artış hızı ise % 7,3'e düşmekle birlikte kendi içerisinde değerlendirildiğinde 2016-2020 yılları arasında 10 kat ve üzerindeki yapılarıdaki daire sayılarının artış hızı ortalama artış hızına göre % 77 daha yüksek olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3 - Ankara'da verilen yapı ruhsatları- (Daire sayısı) (Adet)

	Toplam	1-3 Katlı	4-6 Katlı	7-9 Katlı	10 + Katlı	
2002	28.812	851	18.275	7.479	2207	
2003	38.175	1.225	23.160	10.502	3288	
2004	53.555	1.399	33.989	12.320	5847	
2005	86.042	3.016	50.003	20.979	12044	
2006	84.726	2.958	43.616	19.859	18293	
2007	75.735	2.944	37.073	16.742	18976	
2008	47.846	1.338	23.509	9.458	13541	
2009	54.024	1.892	31.268	10.668	10196	
2010	70.320	1.341	31.456	13.764	23759	
2011	81.512	1.692	40.786	13.238	25796	
2012	75.913	2.133	31.565	12.198	30017	
2013	79.128	1.966	30.235	11.499	35428	
2014	96.510	2.097	48.449	15.155	30809	
2015	63.319	1.645	28.975	9.901	22798	
2016	67.826	1.656	25.843	12.303	28024	
2017	102.900	1.817	26.685	15.010	59388	
2018	34.556	1.071	11.579	7.690	14216	
2019	13.783	777	3.953	1.956	7097	
2020	23.660	1.516	7.869	3.897	10378	
Toplam	1.178.342	33.334	548.288	224.618	372.102	
Yıllık Ortalama Artış %	2002-2016	28,9	28,4	26,6	26,3	41,4
	2016-2020	4,1	4,3	2,4	3,5	7,3
Toplam İçinde Oran %	2002 Yılı	3,0	63,4	26,0	7,7	
	2016 Sonu	2,8	49,6	19,5	28,0	
	2020 Sonu	2,8	46,5	19,1	31,6	

İstanbul'da Dikeyleşme

İstanbul'da 2002-2020 yılları arasında verilen yapı ruhsatları yapı sayısı olarak tablo 4'de verilmiştir.

İstanbul'da 2002-2020 yılları arasında toplam 270.689 yapı için yapı ruhsatı düzenlenmiştir. Bunun % 20'sini 1-3 katlı yapılar, % 62,2'sini 4-6 katlı yapılar, % 11,8'sini 7-9 katlı yapılar ve % 6'sını 10 kat ve üzerinde yapılar oluşturmaktadır.

2002-2016 yılları arasında kümülatif olarak hesaplandığında 10 kat ve üzerinde olan yapılar için verilen ruhsatların yıllık ortalama artış hızı % 44,6'dır. Bu artış hızı ortalama artış hızına göre % 46 daha yüksektir. Buna bağlı olarak 2002'de verilen yapı ruhsatları içinde % 1,4 olan 10 kat ve üzerindeki yapıların 2016 yılı sonunda toplam içindeki oranı % 5,6'ya ulaşmıştır.

2016 sonrası yıllık ortalama artış % 4,5'e, 10 kat ve üzeri yapılardaki artış hızı ise % 6,3'e düşmekle birlikte kendi içerisinde değerlendirildiğinde 2016-2020 yılları arasında 10 kat ve üzerindeki yapıların artış hızı ortalama artış hızına göre % 37 daha yüksek olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 4 - İstanbul'da verilen yapı ruhsatları- (Yapı Sayısı) (Adet)

	Toplam	1-3 Katlı	4-6 Katlı	7-9 Katlı	10 + Katlı	
2002	5.388	2.801	2.258	256	73	
2003	5.911	2.075	3.260	406	170	
2004	10.862	3.471	6.096	966	329	
2005	20.022	8.215	9.586	1.379	842	
2006	19.225	5.956	10.981	1.487	801	
2007	18.086	3.984	10.903	1.936	1.263	
2008	15.206	3.599	9.481	1.291	835	
2009	10.768	2.208	6.741	983	836	
2010	13.383	2.345	8.476	1.656	906	
2011	15.324	1.793	11.146	1.759	626	
2012	17.026	2.006	12.210	2.048	762	
2013	16.275	1.855	11.197	2.289	934	
2014	21.037	2.089	14.780	2.925	1.243	
2015	19.465	1.992	13.321	2.719	1.433	
2016	19.201	1.925	12.619	2.939	1.718	
2017	21.526	2.914	12.716	3.554	2.342	
2018	9.199	1.645	5.559	1.511	484	
2019	5.125	983	2.956	866	320	
2020	7.660	2.260	3.966	1.073	361	
Toplam	270.689	54.116	168.252	32.043	16.278	
Yıllık Ortalama Artış %	2002-2016	30,6	22,2	34,5	38,7	44,6
	2016-2020	4,5	4,0	4,1	6,4	6,3
Toplam İçinde Oran %	2002 Yılı	52,0	41,9	4,8	1,4	
	2016 Sonu	20,4	63,0	11,0	5,6	
	2020 Sonu	20,0	62,2	11,8	6,0	

İstanbul'da 2002-2020 yılları arasında verilen yapı ruhsatları yüzölçümü olarak tablo 5 de verilmiştir.

İstanbul'da 2002-2020 yılları arasında toplam 480 milyon m² yüzölçümü için yapı ruhsatı düzenlenmiştir. Bunun % 8,6'sını 1-3 katlı yapılar, % 40,4'ünü 4-6 katlı yapılar, % 17,8'sini 7-9 katlı yapılar ve % 33,2'sini 10 kat ve üzerinde yapılar kullanmaktadır.

2002-2016 yılları arasında kümülatif olarak hesaplandığında 10 kat ve üzerinde olan yapılar için verilen ruhsatların yüzölçümü bazında yıllık ortalama artış hızı % 51'dir. Bu artış hızı ortalama artış hızına göre % 42 daha yüksektir. Buna bağlı olarak 2002 de % 7,5 olan 10 kat ve üzerindeki yapılarca kullanılacak yüzölçümünün toplam içindeki oranı 2016 yılı sonunda % 32,5'e ulaşmıştır.

Yapı alanlarındaki artış 2016 sonrası için yıllık ortalama % 5,4, 10 kat ve üzeri yapılarındaki artış ise % 6 olmuştur. Bu artış ortalama artışın % 10 üzerindedir.

Tablo 5 - İstanbul'da verilen yapı ruhsatları- (Yüzölçümü) (m²)

	Toplam	1-3 Katlı	4-6 Katlı	7-9 Katlı	10 + Katlı	
2002	5.265.144	1.505.624	2.677.760	687.218	394.542	
2003	7.046.068	1.210.020	3.943.230	1.132.556	760.262	
2004	15.008.280	2.802.014	7.108.565	2.868.425	2.229.276	
2005	24.080.827	4.346.526	10.624.327	3.551.171	5.558.803	
2006	26.293.313	3.834.555	12.171.032	3.948.456	6.339.270	
2007	29.872.624	3.379.140	12.913.975	5.487.658	8.091.851	
2008	23.818.786	2.712.057	10.980.317	3.661.787	6.464.625	
2009	19.177.114	1.702.686	7.748.004	2.675.064	7.051.360	
2010	26.185.539	1.749.175	9.482.239	5.109.388	9.844.737	
2011	26.388.751	1.567.184	11.799.448	4.502.593	8.519.526	
2012	33.698.846	1.928.203	13.784.414	5.616.215	12.370.014	
2013	33.309.818	2.284.995	12.367.160	6.288.318	12.369.345	
2014	40.151.026	2.085.779	16.085.433	6.991.933	14.987.881	
2015	38.301.168	2.012.109	14.746.685	6.349.591	15.192.783	
2016	39.502.133	1.798.603	14.500.179	7.193.953	16.009.398	
2017	50.626.803	2.575.050	15.859.334	9.197.778	22.994.641	
2018	16.434.226	1.212.267	7.744.122	4.025.351	3.452.486	
2019	10.218.780	994.999	4.182.651	2.352.147	2.688.983	
2020	14.438.892	1.437.791	5.318.111	3.719.646	3.963.344	
Toplam	479.818.138	41.138.777	194.036.986	85.359.248	159.283.127	
Yıllık Ortalama Artış %	2002-2016	36,0	25,2	34,0	38,6	51,0
	2016-2020	5,4	4,2	4,8	6,6	6,0
Toplam İçinde Oran %	2002 Yılı	28,6	50,9	13,1	7,5	
	2016 Sonu	9,0	41,5	17,0	32,5	
	2020 Sonu	8,6	40,4	17,8	33,2	

İstanbul'da 2002-2020 yılları arasında verilen yapı ruhsatları daire sayıları olarak tablo 6'da verilmiştir.

İstanbul'da 2002-2020 yılları arasında toplam 2.486.684 daire için yapı ruhsatı düzenlenmiştir. Bunun % 2,7'sini 1-3 katlı yapılarıdaki daireler, % 49,8'ini 4-6 katlı yapılarıdaki daireler, % 17,5'ini 7-9 katlı yapılarıdaki daireler ve % 29,9'unu 10 kat ve üzerinde yapılarıdaki daireler oluşturmaktadır.

2002-2016 yılları arasında kümülatif olarak hesaplandığında 10 kat ve üzerinde olan yapılar için verilen ruhsatların daire bazında yıllık ortalama artış hızı % 51,4'dür. Bu artış hızı ortalama artış hızına göre % 31 daha yüksektir. 2002'de verilen yapı ruhsatlarına göre % 8,9 olan 10 kat ve üzerindeki yapılarıdaki dairelerin toplam içindeki oranı 2016 yılı sonu itibarı ile % 29,1 olmuştur.

2016 sonrası kümülatif olarak yapı ruhsatı verilen daire sayılarının yıllık ortalama artışı % 5,3'e, 10 kat ve üzeri yapılarıdaki dairelerin artış hızı ise % 6'ya düşmekle birlikte kendi içerisinde değerlendirildiğinde 2016-2020 yılları arasında 10 kat ve üzerindeki yapılarıdaki daire sayılarının artış hızı ortalama artış hızına göre % 14 daha yüksek olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 6 - İstanbul'da verilen yapı ruhsatları- (Daire sayısı) (Adet)

	Toplam	1-3 Katlı	4-6 Katlı	7-9 Katlı	10 + Katlı	
2002	19.932	2.901	12.414	2.842	1.775	
2003	30.835	2.284	18.984	4.520	5.047	
2004	65.198	4.325	39.107	11.233	10.533	
2005	126.246	9.268	64.418	17.285	35.275	
2006	129.920	7.654	75.908	19.489	26.869	
2007	153.951	5.525	76.713	25.199	46.514	
2008	127.267	4.797	70.996	18.333	33.141	
2009	105.502	2.864	47.936	12.789	41.913	
2010	138.728	2.744	61.828	21.752	52.404	
2011	147.862	2.366	86.842	23.223	35.431	
2012	174.653	2.940	93.732	26.943	51.038	
2013	167.305	2.096	84.878	30.164	50.167	
2014	219.476	2.889	114.344	40.326	61.917	
2015	200.981	2.725	101.759	36.138	60.359	
2016	216.482	2.225	96.840	40.660	76.757	
2017	260.118	3.566	97.988	51.961	106.603	
2018	81.853	2.196	40.696	21.490	17.471	
2019	49.005	1.062	21.977	12.375	13.591	
2020	71.370	2.450	31.433	19.682	17.805	
Toplam	2.486.684	66.877	1.238.793	436.404	744.610	
Yıllık Ortalama Artış %	2002-2016	39,1	23,8	37,3	40,5	51,4
	2016-2020	5,3	3,8	4,3	7,2	6,0
Toplam İçinde Oran %	2002 Yılı	14,6	62,3	14,3	8,9	
	2016 Sonu	2,8	51,7	16,3	29,1	
	2020 Sonu	2,7	49,8	17,5	29,9	

Türkiye'de Dikeyleşme

Türkiye'de 2002-2020 yılları arasında verilen yapı ruhsatları yapı sayısı olarak tablo 7'de verilmiştir.

Türkiye'de 2002-2020 yılları arasında toplam 1.978.842 yapı için yapı ruhsatı düzenlenmiştir. Bunun % 53,4'ünü 1-3 katlı yapılar, % 35,9'unu 4-6 katlı yapılar, % 7'sini 7-9 katlı yapılar ve % 3,7'sini 10 kat ve üzerinde yapılar oluşturmaktadır.

2002-2016 yılları arasında kümülatif olarak hesaplandığında 10 kat ve üzerinde olan yapılar için verilen ruhsatların yıllık ortalama artış hızı % 38,8'dir. Bu artış hızı ortalama artış hızına göre % 36 daha yüksektir. Buna bağlı olarak 2002'de verilen yapı ruhsatları içinde % 1,2 olan 10 kat ve üzerindeki yapıların 2016 yılı sonunda toplam içindeki oranı % 3,5'e yükselmiştir.

2016 sonrası yıllık ortalama artış % 6'ya, 10 kat ve üzeri yapılarıdaki artış hızı ise % 6,9'a düşmekle birlikte kendi içerisinde değerlendirildiğinde 2016-2020 yılları arasında 10 kat ve üzerindeki yapıların artış hızı ortalama artış hızına göre % 15 daha yüksek olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 7 - Türkiye’de verilen yapı ruhsatları- (Yapı Sayısı) (Adet)

	Toplam	1-3 Katlı	4-6 Katlı	7-9 Katlı	10 + Katlı	
2002	47.242	31.660	13.226	1.792	564	
2003	50.140	31.767	15.292	2.428	653	
2004	75.495	47.108	23.171	3.944	1.272	
2005	114.254	71.501	34.065	5.970	2.718	
2006	114.204	66.416	37.718	6.875	3.195	
2007	106.659	60.741	35.449	6.862	3.607	
2008	95.193	55.974	31.012	5.402	2.805	
2009	92.342	52.609	30.976	5.852	2.905	
2010	139.616	74.592	48.179	10.682	6.163	
2011	101.900	52.397	40.063	6.574	2.866	
2012	107.816	51.408	43.758	8.292	4.358	
2013	121.754	60.653	46.825	9.000	5.276	
2014	139.541	64.526	56.927	11.424	6.664	
2015	125.741	58.625	51.389	9.971	5.756	
2016	133.863	61.181	54.877	11.251	6.554	
2017	159.862	67.915	66.484	15.655	9.808	
2018	103.993	55.160	37.848	7.746	3.239	
2019	53.819	32.500	16.299	3.552	1.468	
2020	95.408	60.353	26.799	5.714	2.542	
Toplam	1.978.842	1.057.086	710.357	138.986	72.413	
Yıllık Ortalama Artış %	2002-2016	28,4	26,4	30,7	33,9	38,8
	2016-2020	6,0	5,9	6,0	6,9	6,9
Toplam İçinde Oran %	2002 Yılı	67,0	28,0	3,8	1,2	
	2016 Sonu	53,7	36,0	6,8	3,5	
	2020 Sonu	53,4	35,9	7,0	3,7	

Türkiye’de 2002-2020 yılları arasında verilen yapı ruhsatları yüzölçümü olarak tablo 8’de verilmiştir.

Türkiye’de 2002-2020 yılları arasında toplam 2,3 milyar m² yüzölçümü için yapı ruhsatı düzenlenmiştir. Bunun % 21,4’ünü 1-3 katlı yapılar, % 40,4’ünü 4-6 katlı yapılar, % 17,4’ünü 7-9 katlı yapılar ve % 20,8’ini 10 kat ve üzerinde yapılar kullanmaktadır.

2002-2016 yılları arasında kümülatif olarak hesaplandığında 10 kat ve üzerinde olan yapılar için verilen ruhsatların yüzölçümü bazında yıllık ortalama artış hızı % 42,2’dir. Bu artış hızı ortalama artış hızına göre % 28 daha yüksektir. Buna bağlı olarak 2002’de % 8,4 olan 10 kat ve üzerindeki yapılarca kullanılacak yüzölçümünün toplam içindeki oranı 2016 yılı sonunda % 21,3’e ulaşmıştır.

Yapılar için kullanılan alandaki artış 2016 sonrası için yıllık ortalama % 4, 10 kat ve üzeri yapılardaki artış ise % 3,3 olmuştur. Bu artış ortalama artışın % 16 altındadır. Buna bağlı olarak 2020 yılı sonu itibarı ile 10 kat ve üzeri yapıların kullandığı alan toplam kullanılan alanın % 20,8 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 8 - Türkiye'de verilen yapı ruhsatları- (Yüzölçümü) (m²)

	Toplam	1-3 Katlı	4-6 Katlı	7-9 Katlı	10 + Katlı	
2002	36.187.021	12.190.121	16.074.440	4.889.412	3.033.048	
2003	45.516.030	13.759.961	20.219.738	7.639.700	3.896.631	
2004	69.719.611	20.273.529	30.000.378	11.780.529	7.665.175	
2005	106.424.587	27.429.378	45.909.619	17.555.883	15.529.707	
2006	122.909.886	30.015.670	51.831.469	20.723.608	20.339.139	
2007	125.067.023	31.487.737	49.756.502	21.795.977	22.026.807	
2008	103.846.233	25.293.057	42.519.886	17.297.939	18.735.351	
2009	100.726.544	21.221.645	42.899.907	17.718.090	18.886.902	
2010	176.429.366	33.910.389	66.405.221	34.114.352	41.999.404	
2011	123.621.864	24.338.176	54.812.647	20.400.910	24.070.131	
2012	158.749.723	29.295.275	63.593.660	27.498.944	38.361.844	
2013	175.807.606	33.437.111	67.226.938	29.927.290	45.216.267	
2014	220.653.829	38.513.355	84.276.077	38.532.953	59.331.444	
2015	189.674.525	35.129.143	75.319.803	32.470.013	46.755.566	
2016	206.537.470	36.004.386	81.698.787	36.832.922	52.001.375	
2017	897.230	105.913	431.706	162.120	197.491	
2018	147.925.539	32.766.220	62.139.156	27.204.627	25.815.536	
2019	70.493.433	17.728.708	28.129.926	12.868.321	11.766.478	
2020	110.975.590	27.009.786	42.513.898	20.483.973	20.967.933	
Toplam	2.292.163.110	489.909.560	925.759.758	399.897.563	476.596.229	
Yıllık Ortalama Artış %	2002-2016	33,0	28,6	32,1	35,4	42,2
	2016-2020	4,0	4,4	4,0	4,2	3,3
Toplam İçinde Oran %	2002 Yılı	33,7	44,4	13,5	8,4	
	2016 Sonu	21,0	40,4	17,3	21,3	
	2020 Sonu	21,4	40,4	17,4	20,8	

Türkiye'de 2002-2020 yılları arasında verilen yapı ruhsatları daire sayıları olarak tablo 9'da verilmiştir.

Türkiye'de 2002-2020 yılları arasında toplam 12.434.119 daire için yapı ruhsatı düzenlenmiştir. Bunun % 14'ünü 1-3 katlı yapılardaki daireler, % 46,5'ini 4-6 katlı yapılardaki daireler, % 18,5'ini 7-9 katlı yapılardaki daireler ve % 21,1'ini 10 kat ve üzerinde yapılardaki daireler oluşturmaktadır.

2002-2016 yılları arasında kümülatif olarak hesaplandığında 10 kat ve üzerinde olan yapılar için verilen ruhsatların daire bazında yıllık ortalama artış hızı % 41'dir. Bu artış hızı ortalama artış hızına göre % 21 daha yüksektir. 2002'de verilen yapı ruhsatlarına göre % 9,9 olan 10 kat ve üzerindeki yapılardaki dairelerin toplam içindeki oranı 2016 yılı sonu itibarı ile % 20,6 olmuştur.

2016 sonrası kümülatif olarak yapı ruhsatı verilen daire sayılarının yıllık ortalama artışı % 6,8'e, 10 kat ve üzeri yapılardaki dairelerin artış hızı ise % 7,3'e düşmekle birlikte kendi içerisinde değerlendirildiğinde 2016-2020 yılları arasında 10 kat ve üzerindeki yapılardaki daire sayılarının artış hızı ortalama artış hızına göre % 7 daha yüksektir.

Tablo 9 - Türkiye’de verilen yapı ruhsatları- (Daire sayısı) (Adet)

	Toplam	1-3 Katlı	4-6 Katlı	7-9 Katlı	10 + Katlı	
2002	161.920	42.279	78.191	25.402	16.048	
2003	202.854	43.738	103.595	36.967	18.554	
2004	330.446	69.995	165.793	58.584	36.074	
2005	546.618	103.064	256.358	94.760	92.436	
2006	600.387	108.387	290.103	104.895	97.002	
2007	584.955	98.980	266.474	106.949	112.552	
2008	503.565	87.631	235.613	87.002	93.319	
2009	518.475	85.469	236.375	93.245	103.386	
2010	907.451	126.343	382.438	175.917	222.753	
2011	650.127	91.400	341.611	105.808	111.308	
2012	771.878	90.899	372.050	136.293	172.636	
2013	839.630	102.124	384.615	145.345	207.546	
2014	1.031.754	112.023	478.848	186.927	253.956	
2015	897.230	105.913	431.706	162.120	197.491	
2016	1.004.679	111.590	467.413	190.057	235.619	
2017	1.367.120	132.510	585.666	276.530	372.414	
2018	661.881	88.289	321.313	135.850	116.429	
2019	305.938	46.906	137.696	63.189	58.147	
2020	547.211	91.902	248.683	109.318	97.308	
Toplam	12.434.119	1.739.442	5.784.541	2.295.158	2.614.978	
Yıllık Ortalama Artış %	2002-2016	33,8	28,3	33,6	35,1	41,0
	2016-2020	6,8	6,0	6,5	7,6	7,3
Toplam İçinde Oran %	2002 Yılı	26,1	48,3	15,7	9,9	
	2016 Sonu	14,4	47,0	17,9	20,6	
	2020 Sonu	14,0	46,5	18,5	21,0	

Sonuç

2002-2020 yılları arasında Ankara’da 1.178.000, İstanbul’da 2.486.000 ve Türkiye ölçeğinde 12.434.000 daire için yapı ruhsatı düzenlenmiştir. Ortalama hane halkı büyüklükleri göz önüne alındığında (Ankara 3,06, İstanbul 3,33, Türkiye 3,35) bu sayıdaki dairelerde yaşaması öngörülen nüfus Ankara için nüfusunun % 63’ü, İstanbul için nüfusunun % 53’ü ve Türkiye için nüfusunun % 50’sidir. Bu anlamda incelenen dönemin şehirler açısından oluşan mevcut yapı stokunda baskın ve temsil edici olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Söz konusu dönem sonunda oluşan yapı stoku Cumhurbaşkanının açılış konuşmasında ifade ettiği görüşlere uygun değildir. 2002’den konuşmanın yapıldığı 2017 yılı başına kadar geçen sürede hem yapı sayısı, hem de alan ve daire sayısı bazındaki tüm değerler yüksek katlı binalar lehine gelişmiştir. Bu gelişimin sürekliliği ve yüzde artışlar göz önüne alındığında bu uygulamanın bilinçli bir tercihin sonucu olduğunu söylemek mümkündür.

Konuşmanın yapıldığı 2017 yılında verilen yapı ruhsatları incelendiğinde ortaya çıkan tablo özel-

likle dikkat çekicidir. Böylesi bir konuşma sonrasında toplam ruhsatlar içerisinde yüksek yapıların oranının normal olarak azalması beklenir. Ancak 2017 yılında verilen ruhsatların, önceki yıllardan daha yüksek olarak, yapı ve daire sayısı açısından sırasıyla Ankara'da % 18, % 58, İstanbul'da % 11, % 41, Türkiye'de % 6, % 27'sini 10 kat ve üzeri yapılar oluşturmuştur. Bu açıdan bakıldığında şehircilik konusunda konuşma sonrasında da politikalarda bir değişim olmamıştır.

2019 Mart ayında yapılan Yerel Seçimler sonrası Ankara ve İstanbul'da belediye yönetimleri değişmiştir. Konu ile ilgili olarak 2019 ve 2020 yılı verilerine bakıldığında 10 kat ve üzeri yapılar için verilen yapı ruhsatlarının oranında hem yapı hem de daire sayısı açısından küçük düşmeler görülmekle birlikte, bu düşüşlerin planlı bir uygulamadan mı yoksa inşaat alanında yaşanan genel krizin sonucu mu olduğunu bu günden söylemek mümkün görünmemektedir. Bunu önümüzdeki yıllar gösterecektir.

Başlıktaki soruya burada bir cevap vermek gerekirse, sorunun cevabı "Hiç Biri"dir ve bunun nedeni de Cumhurbaşkanının da çok veciz bir şekilde ifade ettiği gibi, " az topraktan çok para kazanmaktır". Bu gerekçe "kim kazanıyor, kim kaybediyor?" sorusunun sorulmasını hak eder. Bu soruya bulunacak cevap, Türkiye'de 2002-2020 yılları arasında şehircilik alanında bu politikaları uygulayan iktidarın kime hizmet ettiğinin de cevabıdır.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası

İyidere Liman Projesi

Değerlendirme Raporu

Denize kıyısı olan hemen hemen her ülke, genellikle çeşitli büyüklüklerde bir tür liman sistemine sahiptir. Limanlar dış ticaret için hayati bağlantıyı sağladığından dolayı, kıyı şeridinde sahip ülkelerin ekonomilerinin gelişimlerinde önemli rol oynamaktadırlar. Liman, bulunduğu bölgede temeldir ve bölge gelişimiyle doğrudan ilişkili olduğundan "bölge limanları" planlanır. Liman, bölgesinde demiryollarını, karayollarını, yük elleçleme endüstrisini, ambarlar ile diğer depolama tesislerini yoğunlaştırır. Yan sanayinin gelişebildiği, istihdam ve vergi gelirinin arttırılabildiği yerlerde endüstriyel bir liman olarak tasarlanabilirler.

Yeni bir limanın yapılmasını düşündürebilecek bazı nedenler;

- Mevcut limanlardaki tıkanıklığın başlaması (örneğin şehirleşmiş limanlar),
- Mevcut limanlardaki yetersiz su derinliği ve bu su derinliğinin arttırılmasının imkânsız veya çok maliyetli olması,
- Yeni maden kaynaklarının keşfi veya yeni tarım alanlarının gelişimi. Yani genel anlamda artan ekonomik aktivite,
- Bazen, az gelişmiş alanlarda gelişmeyi desteklemek

olarak sıralanabilir.

Çoğu durumda mevcut limanların geliştirilmesi veya büyütülmesi ile yeni bir limanın yapımı arasında dikkatli bir seçim yapılması gerekmektedir. Yeni bir liman yapmanın, modern ihtiyaçları karşılayabilmek ve limana büyük esneklik sağlayabilmek gibi **avantajları olmakla birlikte**,

- Limana ilave olarak karada yeni taşıma yolları geliştirilmesi gerekliliği,
- Tecrübeli bir iş gücünün mevcut olmaması durumu,
- Limanla ilgili hizmet ve servislerin mevcut olmaması, bunların kolaylıkla aktif hale getirilememesi ve hareketlendirilememesi (örn; gemi acentaları, forwarderlar, bankalar, vb.)

gibi dezavantajları da vardır. Bu nedenlerle yeni bir limanın tam olarak verimli işlemeye başlamadan önce zamana ihtiyacı vardır.

Rize-İyidere Lojistik Limanı (Konteyner, Genel Kargo ve Ro Ro Limanı) Uygulama İmar Planı Açıklama Raporu'na göre, Rize ve Trabzon il sınırında yer alan Rize - İyidere Lojistik Limanı'nın plan kararlarında bu bölgeye hizmet etmesi amacıyla bir liman planlanmasının uygun olacağı düşünülmüştür. Projenin **genel amacı** aşağıda olduğu gibi açıklanmaktadır.

"Doğu Karadeniz Bölgesi, Avrupa ve Orta Asya'ya açılan Kafkasya Koridoru üzerindeki konumu ile stratejik öneme sahiptir. Ovit tünelinin tamamlanması bu ulaştırma koridorundaki Kuzey-Güney yük hareketinde ve özellikle İran transit yükünde avantaj kazanılmasına imkân sağlayacaktır.

Yapımı devam etmekte olan yol projeleri ile Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) ürünlerinin önemli bir bölümünün Doğu Karadeniz Endüstriyel Gelişme Bölgesine ve Limanına çıkarılarak dünya pazarlarına ulaştırılması sağlanacaktır. Ovit tünelinin açılmasıyla Endüstriyel Gelişme Bölgesi ile Erzurum bağlantı yolu yıl boyunca ulaşımına açık kalacaktır. Bu bağlantı yolu mesafe ve zaman açısından avantaj sağlayacağından, GAP'ta yetişen ürünler, Mersin Limanından daha erken bir zamanda İyidere-Of havzasına ulaşabilecektir. Ayrıca bu yol, Doğu ve Orta Doğu'da yer alan komşularımızın da Karadeniz'e ulaşımını sağlayacak, ihracat ve ithalatlarını bölgede yapılacak olan liman üzerinden gerçekleştirmelerine imkân verecektir.

Planlama alanında inşa edilecek olan liman, İran'ın Tebriz şehrinin dış pazarlara açılacağı en yakın liman olacaktır. İran kuzeydeki eyaletleri için 25 milyar dolarlık ithalatını Dubai limanlarından yapmaktadır. Buradan malların kuzeye gelmesi bir ay kadar sürebilmektedir. Ovit tüneli ile İran ticaretini Karadeniz limanları üzerinden yapabilecek ve bu süre 15 güne kadar inebilecektir. Bununla birlikte, bölgeye en yakın komşu ülkeler olan Gürcistan, Rusya Federasyonu ve Azerbaycan ile yaklaşık 60 milyar dolarlık ticaret hacmimiz bulunmaktadır. Yukarıda bahsedilen stratejik avantajları dikkate alındığında İyidere-Of havzasında kurulacak olan Endüstriyel Gelişme Bölgesiyle birlikte inşa edilecek liman hem bölge illeri hem de ülkemiz ekonomisine büyük katkı sağlayacaktır."

Limanların karayolu, demiryolu, iç suyu gibi taşıma modları ile güçlü hinterland bağlantıları olmalıdır. Oysa bu liman bölgesinin sadece Ovit tüneli ile kuzey-güney doğrultusunda bağlantısı sağlanmıştır. Proje bölgesinin demiryolu bağlantısı yoktur.

Bahsedildiği gibi Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak illerini kapsayan GAP bölgesinin hiçbir şehri yeni liman bölgesine Mersin'den daha yakın değildir, bu nedenle Mersin'e alternatif olması zaten mümkün de değildir. Ayrıca Mersin limanı uluslararası su yolu üzerindedir. Ancak Rusya, Ukrayna, Bulgaristan, Gürcistan gibi Karadeniz'e kıyısı olan ülkelere yapılacak ihracat/ithalatlar için kullanılabilir ki bunun için de Samsun, Rize ve Hopa limanları kullanılmaktadır.

Karayoluna Göre Liman Etki Alanları (Kaynak: Ulaştırma Kıyı Yapıları Master Planı)

Limana Gereksinim Var mıdır?

Yukarıda da bahsedildiği gibi yeni limanlar mevcut limanlardaki tıkanıklığın başlaması ve mevcut limanlardaki yetersiz su derinliği ve su derinliğinin arttırılmasının imkânsız olması veya çok maliyetli olması durumunda ya da yeni maden kaynaklarının keşfi veya yeni tarım alanlarının gelişimi ile planlanırlar. Yani genel anlamda artan ekonomik aktivite nedeniyle gündem oluşur.

Ancak doğu Karadeniz bölgesinde Tablo 1'de görülen Samsun, Trabzon, Rize ve Hopa limanları zaten mevcuttur (Şekil 1).

Tablo 1 - Doğu Karadeniz mevcut limanları

	Rihtim sayısı	Rihtim uzunluğu (m)	Toplam Liman Alanı (ha)
Samsun	14	1756	84,5
Trabzon	9	1525	25,3
Riport Rize	5	1100	18,0
Hopa	9	1346	12,7

Bu limanlar kapasitelerinin çok altında çalışmaktadırlar ve tıkanıklık başlamamıştır. Ayrıca limanın Samsun Limanına uzaklığı 195 km, Trabzon limanına uzaklığı 35 km, Rize Limanına uzaklığı 13 km ve Hopa Limanına uzaklığı ise 53 km'dir. Bu bölgede limanlar birbirlerine oldukça yakındır ve tam kapasitelerine ulaşmamışlardır. Buraya yapılması planlanan liman bir yat limanı değildir. Yat limanları aralarında ortalama 60 km gibi bir mesafeye ihtiyaç duyarlar ancak ticari limanların böyle bir kriteri yoktur. Doğu Karadeniz'deki mevcut limanlar değerlendirildiğinde; Samsun limanı 250,000 TEU kapasitesi ile Karadeniz bölgesindeki Türkiye'nin en büyük limanıdır. Karadeniz'de demiryolu bağlantısı olan tek liman olup geniş bir hinterlanda sahiptir. Anadolu'dan gelen ve Anadolu'ya gidecek yüklerin uğrak noktasıdır. Samsun, demiryolu ve karayolu bağlantısı ile Sinop, Çorum, Amasya, Ordu, Sivas, Erzincan, Yozgat, Tokat, Kastamonu, Ankara, Kırşehir, Kayseri, Niğde, Konya, Malatya illerini hinterlandı içine almaktadır. Samsun limanının (Şekil 2) kapasitesi 250 000 TEU iken 2018 yılında 69.235 TEU gerçekleşmiş olup kapasitesinin %30'una bile ulaşmamıştır.

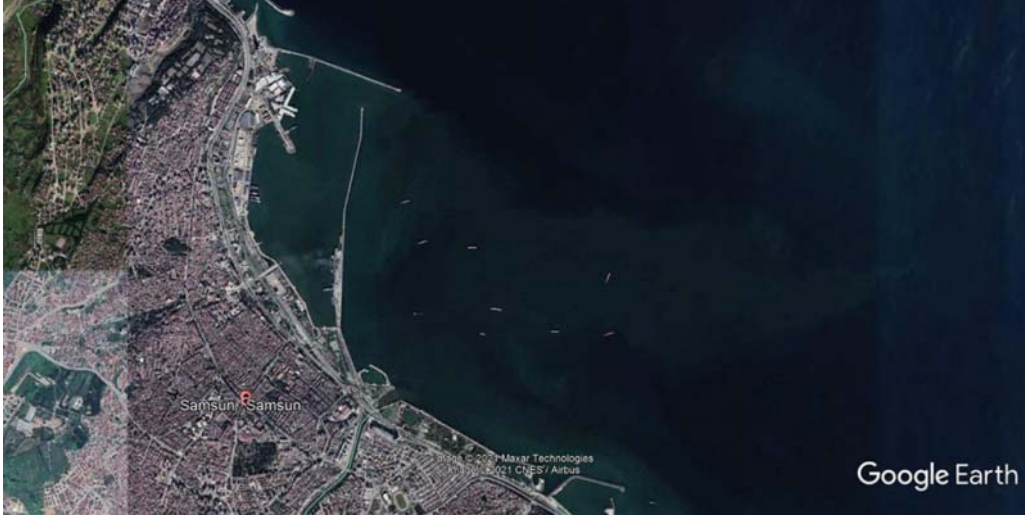
Ayrıca mevcut Riport Rize Limanı'nın varsa eksiklikleri tespit edilerek rehabilitasyonu üzerine çalışma yapılabilir.

Rize'de sanayi, çay işleyen fabrika ve atölyelere dayanmaktadır. Ülkemizin çay üretiminin üçte ikisine yakınının Rize'de gerçekleştirildiği ifade edilmesine rağmen 2015 yılında 22,7 milyon TL, 2016 yılında 82,1 milyon TL kâr eden ÇAYKUR'un, 2017 yılında 267,7 milyon TL, 2018 yılında 657 milyon TL, 2019 yılında ise 635 milyon TL zarar ettiği açıklanmıştır. Durum böyleyken ihracatının ne kadar olduğu sorgulanmalıdır. O halde Rize'de gerçekten bu limana ihtiyaç var mıdır?

Şekil 1 - Doğu Karadeniz bölgesi limanları

Karadeniz bölgesi için yapılmış olan "Ulaştırma Kıyı Yapıları Master Planı, 2010"da bölge için öneriler geliştirilmiştir. Bu çalışmadan faydalanılmalıdır.

Şekil 2 - Samsun Limanının görünüşü

Şekil 3 - Riport Rize Limanı görünüşü

Doğu Karadeniz bölgesindeki Giresun, Ordu, Samsun, Rize ve Trabzon illerinin, Türkiye İhracatçılar Meclisi'nden alınan yıllar bazındaki ihracatları, 2010 yılından başlanarak 4'er yıllık aralıklarla dolar bazında Tablo 2'de görülmektedir. Covid-19 pandemisi nedeniyle azalma yaşandığından 2020 yılı dikkate alınmamıştır. Tablodan da görüldüğü gibi Rize'den yapılan ihracat, 2010 yılından 2019 yılına kadar %50'den daha fazla azalmış, çok yakındaki Trabzon'da ise sabit kalmıştır.

Tablo 2 - Doğu Karadeniz Bölgesinde İller Bazında İhracat Rakamları (1000 \$)

	2010	2014	2018	2019
Giresun	143 675,70	212 545,64	148 605,04	233 493,72
Ordu	281 972,30	219 209,83	226 938,55	294 462,13
Samsun	290 118,80	467 889,27	646 982,20	722 578,80
Trabzon	1 014 494,10	1 313 558,38	952 191,38	1 160 535,79
Rize	349 872,40	310 905,15	148 636,48	167 400,41

Taşdolgu dalgakıran olarak belirlenen liman koruma yapılarının imalatında kullanılmak üzere seçilen taş ocakları konumu itibarıyla son derece dikkat çekicidir.

Taş ocakları çevre için çeşitli kötü etkilere sahip olup ekolojiyi bozmaktadır. Açık alanların devamlılığını aniden keser, yakınlarındaki flora ve fauna için habitatları bozar, toprak erozyonuna, hava ve toz kirliliğine, mağaraların zarar görmesine, arazi kaybına ve su kalitesinin bozulmasına neden olurlar. Bitki örtüsünü ve çeşitli türlerin yaşam alanlarını etkilemektedirler. Yeri doldurulamaz bitki topluluklarını yok ettiği gibi çevredeki bitki örtüsü üzerinde de olumsuz etkileri olmaktadır. Hidrojeolojik ve hidrolojik rejimleri değiştirebilirler. Taşocaklarının diğer önemli bir olumsuz etkisi ise temel olarak görüntüyü bozmalarıdır.

Taş ocaklığı için bir alan belirlenmeden önce, taş ocağının alan üzerinde yaratacağı çevresel etkiyi değerlendirmek için ekolojik danışmanların olması önemlidir. Bunu yapmak, aynı zamanda, kalan habitatı korumak ve bir telafi biçimi olarak taş ocağının kenarlarında yeni habitatlar yaratmak için planlamanın yapılabileceği anlamına gelmektedir. Taşocağı yerinin seçimi yapılırken, sağlıklı bir ekolojik geri dönüşümün en hızlı şekilde gerçekleşmesi hedeflenmeli ve etki analizleri yapılmalıdır.

Rize İyidere Limanı inşası için seçilen taş ocağı; Şekil 4'te görüldüğü gibi İkizdere ilçesinin Gürdere ve Cevizlik köyleri arasında yer alan Eskencidere Vadisidir ve proje alanına yaklaşık 35 km'lik bir mesafede yer almaktadır. Şekilden de görüldüğü gibi bu bölge Doğu Karadeniz'in en özel yerlerinden biri olup dik yamaçlı vadileri, doruklarına ulaşılabilir dağları, yeşil yaylaları, tarihi kemer köprüleri, mesire alanları, yürüyüş parkurları, coşkun akan dereleri ile çok özel bir turizm bölgesidir. 2010 yılında da Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından SİT alanı ilan edilen vadinin, dünyada koruma altındaki 200 vadiden biri olarak ilan edildiği ifade edilmektedir. Bu taşocağı yerinin seçimi devlet kontrolünde mi gerçekleştirilmiştir?

Projelerin yatırım maliyeti belirlenirken sadece ilk yatırım maliyeti dikkate alınmaktadır. Oysa yatırımın, gerek projenin yapıldığı kıyı alanında yaratacağı olumsuzluklar gerekse 35 km uzaktaki taş ocaklarının bulunduğu karasal alan arasında çevreye verdiği zarar "çevresel maliyet" olarak hesaplanmalı ve değerlendirmeye alınmalıdır.

Bu değerlendirmeler dikkate alındığında liman yapı tiplerinin seçimi önem kazanmaktadır. Hacimsel olarak daha küçük yapılarla sonuçlanan yapı tiplerinin kullanılması hem görsel hem de çevresel açıdan negatif etkileri azaltabilmektedir.

Limanın yaratacağı ekonomik fayda ile bölgede yaratılacak kayıp tehditlerinin dengesi için kapsamlı bir SWOT analizinin yapılması gerekmektedir. Bu bölgenin ekonomisini artırmak için farklı yöntemler de seçilebilir. Bölgenin sahip olduğu kaynakların rasyonel kullanılması ile de kalkınma sağlanabilir. Bölgenin eşsiz doğal yapısı göz önünde bulundurularak, bölge halkının gereksinim-

Şekil 4 - Taşocağı yerinin uydu görüntüsü

leri ve beklentileri dikkate alınarak bir kalkınma planı oluşturulabilir. Örneğin, son zamanlarda çok popüler olan turizme açılması ve canlandırılması ile de ekonomik büyüme ve istihdam yaratılması mümkündür.

Çevre Stratejileri

Bir liman planlaması için belirlenen stratejilerden en önemlisi 'çevre stratejileridir'. Bunlar sırası ile:

- 1) Liman yeri seçiminde bölgenin çevresel özelliklerini dikkate almak, özel koruma alanları, milli parklar, hassas yöreler, sulak alanlar gibi çevresel özellikleri nedeniyle korunması gereken yerlere doğrudan ya da dolaylı müdahale etmemek,
- 2) Ulaştırma kıyı yapılarının çevresel sorun yaratmamasına özel önem vermek, mevcut altyapı olanaklarını azami ölçüde kullanmak, çevresel gereksinimleri sağlayacak yeni altyapı ihtiyaçlarını zamanında karşılamak,
- 3) Ulaştırma kıyı yapılarını kentsel çevreyi bozmayacak ve görsel kirlilik yaratmayacak biçimde önermek ve geliştirmektir.

Sonuç

Çevreyi ve doğal kaynakları yok ederek yapılan, bilimsel planlama ve tasarımlardan uzak projeler denizlerimizin, göllerimizin, akarsularımızın, ormanlarımızın, dağlarımızın, yaylalarımızın kısaca yaşam kaynağı olan yeşil alanlarımızın yok olmasında en büyük etkidir. Son haftalarda yaşanan Marmara Denizi'nin ölümü ise geri dönüşü çok zor olan çevrenin ve doğal kaynakların plansız ve aşırı kullanımına acı bir örnektir.

Özellikle gelişmişte olan ülkelerde, kısıtlı kaynakların kullanımı çok önemlidir. Bu nedenle, büyük yatırımları gerektiren liman gibi kıyı-deniz alanları projeleri için bilimsel olarak ulusal ve bölgesel ölçekte öncelikleri ve gereksinmelerini ortaya koyacak bir planlamanın ve çevresel değerlendirmelerin yapılması ön koşuldur. Bu çalışmalar 'çevre stratejileri' gözetilerek yapılmalıdır.

Rize, İyidere limanı örneğinde olduğu gibi, ihtiyaç olmayan limanların yapılması kısıtlı olanakları yanlış kullanmaya, dolayısı ile israfa neden olacaktır. Doğu Karadeniz'de mevcut ve kapasitesinin altında çalışan Rize, RIPORT Limanı varken yeni bir liman yapılarak büyük ölçekte taş kullanımı ile dağların yok edilmesi kabul edilemez. Ayrıca, bölgede yeni bir limana duyulan gereksinim bilimsel olarak ortaya konulmadığı için bu projenin bu aşamada önceliği yoktur. Bu yatırım yerine, bölgede gelişmeyi desteklemek için Rize'nin sahip olduğu yayla turizmi potansiyelinin farkındalığının artırılması bölgenin gelişimi açısından son derece faydalı olacaktır.

Ülkemizde, Doğu Karadeniz örneği yanı sıra özellikle Akdeniz'de; örneğin İskenderun körfezinde çevrenin, kıyı alanlarının, özellikle kumsalların ortadan kaldırılmasıyla İskenderun Körfezinin ikinci bir Marmara Denizi örneği gibi yok edilmesine dur dememiz gereklidir. Bunun için de kıyı-deniz alanları projelerinin planlanmasında, öncelikle ulusal ve bölgesel ölçekte gereksinimlerin bilimsel verilerle ortaya konulması ve çevresel değerlendirmelerin yapılmasının önemini tekrar vurgulamak isteriz. Bu planlamalarda, özellikle de yerel halkın, bölgelerinde gerçekleştirilen projeler hakkında bilgilendirilmeleri ve proje kararlarına katılımlarının sağlanması da son derece önemlidir.

Dünyada ve ülkemizde eko turizme yönelik talep hızla artmaktadır. Kırsal alanlar, insanların negatif etki yaratan kent ortamından uzaklaşmasını sağlamaktadır. Dünyada bu tür yerlerin sahip olduğu fiziki güzellikler ve kültürel değerler ilgi görmektedir. Dolayısıyla birçok ülkede kırsal niteliğe sahip, tahrip olmamış doğa ve kültürel bölgelerin büyük bir bölümünün varlığını sürdürüyor olması bölgesel kalkınma açısından da çekim unsuru oluşturmaktadır. Gelecek yıllarda turizm anlayışının, doğa ile bütünleşen, çevreye karşı bilinçli turizm ürünlerine yönelik olacağı unutulmamalıdır.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası

Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelik Değişiklik Önerileri

24 Mayıs 2021

1. Yönetmeliğin mevcut 4. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendinde şantiye şefi, "konusuna ve niteliğine göre yapım işlerini yapı müteahhidi adına yöneterek uygulayan, mühendis, mimar veya bunlara ilişkin teknik öğretmen veya tekniker diplomasına sahip teknik personeli ifade eder" olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım, "Konusuna ve niteliğine göre yapım işlerini yapı müteahhidi adına yöneterek uygulayan, mühendis ve mimarı ifade eder" şeklinde değiştirilmelidir.
2. Yönetmeliğin mevcut halinde yalnızca şantiye şefi tanımlaması yapılmaktadır. Bu yeterli değildir. Yönetmeliğe şantiye şefi yardımcısı, fen elemanı ve şantiye sorumlusu tanımlarının da eklenmesi gerekmektedir. Buna göre yönetmeliğin 4. Maddesinin 1. fıkrasının (f) bendinde yer alan "Toplu yapı: 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 66. ve 68. maddelerinde tanımlanan yapıyı, ifade eder" tanımı (h) bendi olarak aynen kalmalı, (f) bendi ise "Şantiye Şefi Yardımcısı: Konusuna ve niteliğine göre şantiye şefinin yardımcısı olarak yapım işlerini yöneterek uygulayan, mühendis ve mimarı," şeklinde oluşturulmalı, fıkraya aşağıdaki (g) ve (i) bentleri eklenmelidir:
  - i. (g) Fen Elemanı: Konusuna ve niteliğine göre yapım işlerinin yürütülmesinde belli yapı sınıfları ile belirli inşaat alanlarında sahada görev alan teknik öğretmen ve tekniker diplomasına sahip teknik personeli,
  - ii. Şantiye Sorumlusu: Büyükşehirler için plansız alanlarda, tek parselde bir bodrum katı dışında en çok iki katlı ve bodrum katı dahil toplam yapı inşaat alanı 500 m²'yi geçmeyen yapılarda ve planlı alanlarda, tek parselde bir bodrum katı dışında en çok iki katlı ve bodrum katı dahil toplam yapı inşaat alanı 200 m²'yi geçmeyen yapılarda, diğer şehirlerde mücavir alan dışında, tek parselde bir bodrum katı dışında en çok iki katlı ve bodrum katı dahil toplam yapı inşaat alanı 500 m²'yi geçmeyen yapılarda ve mücavir alan içinde, tek parselde bir bodrum katı dışında en çok iki katlı ve bodrum katı dahil toplam yapı inşaat alanı 200 m²'yi geçmeyen yapılarda meslek alanlarına uygun olarak şantiye sorumluluğunu üstlenen Fen Elemanını ifade eder.
3. Mevcut yönetmeliğin ikinci bölümü "Şantiye Şefliği ve İdarenin Görevleri" başlığını taşımaktadır. Bu bölümün adı "Şantiye Şefinin, Şantiye Şefi Yardımcısının, Fen Elemanın ve İdarenin Görevleri" olarak değiştirilmelidir. Bu bölümde yer alan, uygulanacak ilke ve kuralları belirleyen 5. Maddenin 1. fıkrasında, "Yapı ruhsatına tâbi bütün yapıların şantiye şefliğinin, yapı müteahhidi ile şantiye şefi arasında düzenlenen ve asgari olarak işin adı, süresi ve ücreti ile işyeri adresini ve tarafların tebligata elverişli elektronik adreslerini içeren bir iş sözleşmesine göre yürütülmesi esastır" denilmektedir. Uygulanacak ilke ve kurallar için, "şantiye şefi" ifadesi geçen yerlere "şantiye şefi, şantiye şefi yardımcısı ve fen elemanı" ibareleri eklenmeli ayrıca, "Sosyal Güvenlik

kanununa tabi olarak" ifadesi eklenerek, "Yapı ruhsatına tâbi bütün yapıların şantiye şefliğinin, şantiye şefi yardımcılığının ve şantiye sorumluluğunun yapı müteahhidi ile şantiye şefi, şantiye şefi yardımcısı ve fen elemanı arasında düzenlenen ve asgari olarak işin adı, süresi ve ücreti ile işyeri adresini ve tarafların tebligata elverişli elektronik adreslerini içeren bir iş sözleşmesine ve Sosyal Güvenlik kanununa tabi olarak yürütülmesi esastır" şeklinde değiştirilmelidir.

4. 5. maddenin 2. fıkrasının mevcut hali, "Şantiye şefliği şartlarını haiz olması halinde yapı müteahhidi şantiye şefliğini üstlenebilir. Bu durumda ayrıca şantiye şefi bulundurma şartı aranmaz" şeklindedir. Bu fıkra, "Şantiye Şefliği, şantiye şefi yardımcılığı ve şantiye sorumluluğu şartlarını haiz olması halinde yapı müteahhidi bu yönetmeliği altıncı, yedinci ve dokuzuncu maddelerinde tanımlanan hükümleri sağlaması koşuluyla şantiye şefliğini, şantiye şefi yardımcılığı veya şantiye sorumluluğunu üstlenebilir. Bu durumda ayrıca şantiye şefi, şantiye şefi yardımcısı veya şantiye sorumlusu bulundurma şartı aranmaz" olarak değiştirilmelidir.
5. Şantiye Şefliği olan 6. maddenin başlığı "Şantiye Şefliği, Şantiye Şefi Yardımcılığı, Şantiye Sorumluluğu" olarak değiştirilmelidir.
6. 6. maddenin 2. fıkrasının başlığı da "Şantiye Şefinin" iken "Şantiye Şefinin ve Şantiye Şefi Yardımcısının" olarak değiştirilmelidir.
7. 6. maddenin 2. fıkrasının (c) bendinin mevcut hali "(a) ve (b) bentlerinde belirtilen mesleklere ilişkin inşaat, makine, elektrik, yapı denetim teknikeri veya bunlara ilişkin teknik öğretmen, olması şarttır" şeklindeyken, "Fen Elemanının; (a) ve (b) bentlerinde belirtilen mesleklere ilişkin inşaat, makine, elektrik, yapı denetim teknikeri veya bunlara ilişkin teknik öğretmen olması şarttır" olarak değiştirilmelidir.
8. 6. maddenin 2. fıkrasına (d) ve (e) bentlerinin eklenmesi gerekmektedir:
  - i. (d) Şantiye Şefliği ve şantiye şefi yardımcılığı görevinin üstlenilebilmesi için TMMOB'ye bağlı meslek odalarından şantiye şefi ve şantiye şefi yardımcısının ilgili meslek odasından SİM veya SMM alması zorunludur.
  - ii. (e) Şantiye sorumluluğu görevinin üstlenecek fen elemanlarının TMMOB'ye bağlı ilgili meslek odasından şantiye sorumlusu temel eğitimi alması zorunludur.
9. Yine 6. maddede yer alan 3. fıkranın mevcut hali, "Şantiye şefliğinin üstlenilmesinde; yapım işinin konusu, niteliği, büyüklüğü ile özel ihtisas gerektirip gerektirmediği ve ilgili imalatların oranı dikkate alınır" şeklindeyken, "Şantiye Şefliğinin, şantiye şefi yardımcılığının ve şantiye sorumluluğunun üstlenilmesinde..." olarak değiştirilmelidir.
10. Yönetmeliğin 7. maddesinin "Şantiye şeflerinin çalışma usulü" olan başlığı "Şantiye şeflerinin, şantiye şefi yardımcılarının, fen elemanlarının çalışma usulü" olarak değiştirilmelidir. Yine bu madde de şantiye şefi olarak yer alan kısımlar "şantiye şefi, şantiye şefi yardımcısı, fen elemanı" olarak genişletilmelidir.
11. 7. maddenin 3. fıkrasında "Şantiye şefi aynı anda en fazla beş ayrı yapım işinin şantiye şefliğini üstlenebilir" denilmektedir. Bu sayı "üç" olarak sınırlanmalı ve aşağıdaki (a) ve (b) bentleri eklenmelidir:
  - i. (a) Şantiye şefi, yapı inşaat alanı 1000 metrekareyi geçen yapılarda, bir yapım işinin şantiye şefliğini, tam zamanlı olarak, üstlenir.
  - ii. b) Birden fazla yapım işinin şantiye şefliğinin üstlenildiği durumlarda, toplam yapı inşaat alanı 1000 metrekareyi geçemez.
12. Aynı maddenin 4. fıkrasında: "Mimar veya mühendis unvanlı şantiye şeflerinin aynı anda üstleneceği farklı yapım işlerinin tamamının yapı inşaat alanı toplamı 30.000 m²'yi geçemez. Ancak yapım işinin tek ruhsata bağlı veya toplu yapı niteliğinde olması halinde yapı inşaat alanı sınırı uygulanmaz. Şantiye şefi tarafından böyle bir yapım işinde görev üstlenilmesi durumunda aynı anda başka bir yapım işinin şantiye şefliği üstlenilemez" denilmektedir. Bu maddenin de,
  - i. "Tek ruhsata bağlı veya toplu yapı niteliğinde inşaat alanı 10.000 metrekareyi geçen yapılarda;
  - ii. Şantiye şefinin en az 3 yıldan beri ilgili meslek odasına üye olması zorunludur.
  - iii. Şantiye şefinin yanı sıra en az bir şantiye şefi yardımcısı bulundurulması zorunludur" olarak değiştirilmelidir.

13. 7. maddenin 5. fıkrasında ise mevcut halinde şantiye şeflerinin aynı anda üstelenebilecekleri işlerin sayı ve alan sınırları hesaplanırken, yapı kullanma izin belgesi düzenlenmemiş olanların hesaba dâhil edileceği belirtilmiştir. Bu fıkranın değiştirilerek;
  - i. "Tek ruhsata bağlı veya toplu yapı niteliğinde inşaat alanı 20.000 m²'yi geçen yapılarda;
  - ii. Şantiye şefinin en az 5 yıldan beri ilgili meslek odasına üye olması zorunludur.
  - iii. En az bir İnşaat Mühendisi veya Mimar, bir Elektrik Mühendisi ve bir Makine Mühendisi şantiye şefi yardımcısı bulundurulması zorunludur" şeklinde düzenlenmelidir.
14. 7. maddenin 8. fıkrasının mevcut hali şöyledir; "Palplanş, kazık, zemin ankraji, deprem yalıtımı ve benzeri temel sistemleri ve iksa yapıları ile kazı işlerinde, jet-grout, zemin sıkıştırma ve benzeri zemin iyileştirme işlerinde, yıkım işlerinde, kayadan oyma depo işlerinde, ayaklı su depoları işlerinde, deprem yalıtımlı bina işlerinde, ardgermeli-öngermeli yapı elemanı içeren bina işlerinde münhasıran inşaat mühendisi unvanlı şantiye şefi bulundurulması zorunludur."
  - i. Bu fıkranın değiştirilerek "Türkiye Bina Deprem Yönetmeliğinde tanımlanan yüksek binalar, istinat duvarı, palplanş, kazık, zemin ankraji, deprem yalıtımı ve benzeri temel sistemleri ve iksa yapıları ile kazı işlerinde, jet-grout, zemin sıkıştırma ve benzeri zemin iyileştirme işlerinde, yıkım işlerinde, kayadan oyma depo işlerinde, ayaklı su depoları işlerinde, güçlendirme işlerinde, deprem yalıtımlı bina işlerinde, ardgermeli-öngermeli yapı elemanı içeren bina işlerinde münhasıran inşaat mühendisi unvanlı, en az beş yıllık oda kayıt belgesine sahip şantiye şefi bulundurulması zorunludur" düzenlenmesi gerekmektedir
15. 7. maddenin 9. fıkrasının mevcut halinde, "Yedinci ve sekizinci fıkralardaki yapılar hariç olmak üzere, Bakanlıkça belirlenen mimarlık ve mühendislik hizmetlerine esas yapı sınıflarından birinci, ikinci ve üçüncü sınıf yapılardan, bodrumları ile birlikte toplam beş katı ve yapı inşaat alanı 2.000 m²'yi geçmeyenlerde teknik öğretmenler, 1.500 m²'yi geçmeyenlerde ise teknikerler meslek alanlarına uygun olarak şantiye şefliğini üstlenebilir" denilmektedir.
  - i. Bu fıkra için yapılması gereken değişiklik: "Büyükşehirler için plansız alanlarda, tek parselde bir bodrum katı dışında en çok iki katlı ve bodrum katı dahil toplam yapı inşaat alanı 500 metrekareyi geçmeyen yapılarda ve planlı alanlarda, tek parselde bir bodrum katı dışında en çok iki katlı ve bodrum katı dahil toplam yapı inşaat alanı 200 metrekareyi geçmeyen yapılarda, diğer şehirlerde mücavir alan dışında, tek parselde bir bodrum katı dışında en çok iki katlı ve bodrum katı dahil toplam yapı inşaat alanı 500 metrekareyi geçmeyen yapılarda ve mücavir alan içinde, tek parselde bir bodrum katı dışında en çok iki katlı ve bodrum katı dahil toplam yapı inşaat alanı 200 metrekareyi geçmeyen yapılarda meslek alanlarına uygun olarak şantiye sorumluluğunu üstlenen fen elemanları meslek alanlarına uygun olarak şantiye sorumluluğunu üstlenebilir" şeklinde olmalıdır.
16. 7. maddeye 10. Fıkra eklenerek "Şantiye şefi, şantiye şefi yardımcısı ve fen elemanı yapı kullanma izin belgesi düzenlenmeden yeni bir yapıda görev alamaz" hususu dâhil edilmelidir.
17. Mevcut yönetmeliğin 8. Maddesinin "Şantiye şefinin görev ve sorumlulukları" olan başlığı "Şantiye Şefi, Şantiye Şefi Yardımcısı ve Fen Elemanının görev ve sorumlulukları" olarak değiştirilmelidir.
18. 8. Maddenin 1. fıkrasında: "Şantiye şefi, yapı müteahhidi adına, yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere uygun olarak gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan inşaat ve iş organizasyonunu sağlamak, mevzuatın öngördüğü her türlü tedbiri almak, uygulamak ve uygulatmakla sorumludur" denilmekte iken bu fıkra, "Şantiye şefi, şantiye şefi yardımcısı ve fen elemanı yapı müteahhidi adına, yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere uygun olarak gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan inşaat ve iş organizasyonunu sağlamak, mevzuatın öngördüğü her türlü tedbiri almak, uygulamak ve uygulatmakla müteselsilen sorumludur." olarak değiştirilmelidir.
19. 8. Maddenin 2. ve 3. fıkralarında da şantiye şefi ifadesine şantiye şefi yardımcısı ve fen elemanı ifadeleri eklenmelidir.
20. 8. Maddenin 4. fıkrasının mevcut hali; "Şantiye şefi görev aldığı yapım işinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemin aldırılması yetkisine sahiptir. Bu yetkinin yapı müteahhidi tarafından kullanılmaması halinde şantiye şefi sorumlu tutulamaz" iken bu fıkra da, "Şantiye şefi, şantiye şefi yardımcısı ve fen elemanı görev aldığı yapım işinde iş sağlığı

ve güvenliği uzmanı tarafından önerilen her türlü önlemin aldırılması yetkisine sahiptir. Alınması gereken tedbirleri e-Şantiye Şefi sistemine girer. Bu yetkinin yapı müteahhidi tarafından kullanılmaması halinde şantiye şefi, şantiye şefi yardımcısı ve fen elemanı sorumlu tutulamaz” olarak değiştirilmelidir.

21. 8. Maddenin 5. fıkrasında, “Şantiye şefinin görevden ayrılmak istemesi halinde istifasını, aynı gün içerisinde ilgili idaresine yazılı olarak; yapı müteahhidine ise noter aracılığıyla veya müteahhidin tebligata elverişli elektronik adresine bildirmesi gerekir” denilmekteyken bu fıkra, “Şantiye şefi, şantiye şefi yardımcısı ve fen elemanının görevden ayrılmak istemesi halinde istifasını, noter veya e-Şantiye Şefi sistemi üzerinden elektronik adresine bildirmesi gerekir” olarak değiştirilmelidir.
22. 8. Maddenin 6. ve 7. fıkralarında da yine şantiye şefi ifadesine şantiye şefi yardımcısı ve fen elemanı eklenmelidir. 7. Fıkranın (b) bendinin “Meydana gelen iş kazalarını 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda öngörüldüğü şekilde ilgili mercilere derhal bildirmek zorundadır” şeklindeki mevcut haline taslakta “e-Şantiye Şefi sistemi üzerinden” ibaresi eklenmelidir.
23. Aynı değişiklik 8. fıkrada da yapılmalı ve “Şantiye şefi, şantiye şefi yardımcısı ve fen elemanı inşaatta herhangi bir imalata başlamadan en az bir gün önce, yapılacak imalatı denetim sorumlularına e-Şantiye Şefi sistemi üzerinden haber vermek zorundadır” denilmelidir.
24. İlgili idarenin görevlerini belirten 9. maddenin 1. fıkrasının (a) bendinde yer alan, “6. maddenin üçüncü fıkrasını dikkate alarak, şantiye şefinin aynı maddenin ikinci fıkrasında sayılanlardan uygun meslek grubunda olup olmadığını kontrol eder” ifadesi, “6. maddenin üçüncü fıkrasını dikkate alarak, Şantiye Şefinin, Şantiye Şefi Yardımcısı ve Fen Elemanının aynı maddenin ikinci fıkrasında sayılan şartları sağlayıp sağlamadığını ve uygun meslek grubunda olup olmadığını kontrol eder” olarak değiştirilmelidir.
25. (b) bendinde ise ilgili idarenin yapı müteahhidi ile yapılan iş sözleşmesini istemesi öngörülürken burada değişikliğe gidilmeli ve “Yapı müteahhidi ile yapılan iş sözleşmesini ve yapı kullanım belgesi verilmeden önce şantiye şefinin hesabına yatırılan aylık ücretin ödendiğine dair makbuzları, SGK tescil ve hizmet dökümünü, SGK işe girişi bildirgesini ister. Sözleşmeye yazılan şantiye şefi ve şantiye şefi yardımcısı aylık ücreti TMMOB tarafından belirlenen mühendislik asgari ücretinden az olamaz” denilmelidir.
26. Bahse konu fıkranın (c) bendinde “Mimar ve mühendis şantiye şeflerinden ilgili idaresince, yapı ruhsatı düzenleme aşamasında, süreli veya süresiz olarak mesleki faaliyet haklarından kısıtlı olmadığına dair Ek-1’de yer alan Şantiye Şefleri Tarafından İlgili İdareye Verilecek Taahhütname Örneğini ister” denilmektedir. Bu bent, “Şantiye şefinin ve şefi yardımcısının ilgili idaresince, yapı ruhsatı düzenleme aşamasında, süreli veya süresiz olarak mesleki faaliyet haklarından kısıtlı olmadığına dair ilgili meslek odasından oda sicil kayıt belgesini ister” şeklinde değiştirilmelidir.
27. Aynı fıkranın (d) bendinde “Şantiye şefleri” ifadesine “Şantiye şefleri ve şantiye şefi yardımcılarının” ibaresi eklenmelidir.
28. Mevcut (g) ve (ğ) bentlerinde de “şantiye şefi” ifadesi yine “şantiye şefi yardımcısı ve fen elemanı” eklenerek değiştirilmelidir.
29. Bu maddeye ayrıca aşağıdaki 2. ve 3. yeni fıkraların eklenmesi gerekmektedir:
  - i. 2. Yapı ruhsatı düzenlemeden önce ve yapım süresince şantiye şefi, şantiye şefi yardımcısı ve fen elemanı adına yapı müteahhidi tarafından yaptırılmış mesleki sorumluluk sigortasını ister.
  - ii. 3. İşin niteliğine ve konusuna uygun şantiye şefliği belirlenmesi için ilgili yapı denetim kuruluşundan yazılı görüş ister.
30. Yönetmeliğe “Geçici Madde 2” eklenerek: “Bu yönetmeliğin altıncı maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendi bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten bir yıl sonra yürürlüğe girer.” hususu belirtilmelidir.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu

Kanal İstanbul Bir Yıkım Projesidir

Yokluğuyla Değil Varlığıyla Beka Sorunu Yaratacaktır

Kanal İstanbul, çevre, kentleşme, su kaynakları, ulaşım, tarihi alanlar, sit alanları, ekonomi, uluslararası hukuk, dış politika, güvenlik gibi konular bağlamında bütüncül değerlendirmelerin dahilinde, bilgi ve akıl süzgecinden geçirilerek yapılmış bir proje değildir. Planlamanın sonucunda proje üretmek yerine, projelerin bilimsel planlamanın önüne geçmesi, ayrıca hiçbir aşamada katılımcılığın gözetilmemesi, yaşanacak sorunları, yalnız İstanbul'un değil, tüm Türkiye'nin sırtında taşıması gereken bir yüke dönüştürecektir.

Biz, İnşaat Mühendisleri olarak, diğer alanlardaki sonuçları takip edip değerlendirmekle birlikte, esas olarak, inşaat mühendisliğinin evrensel kabulleri doğrultusunda Kanal İstanbul'u irdelemekte, inşaat mühendisliği ve deprem mühendisliği açısından, ayrıca afet yönetimi açısından değerlendirmekteyiz.

Kanal İstanbul kuzey Anadolu fayının Marmara denizine uzantısının 11 km yakınında yer almaktadır. Bu nedenle, kanalın kendi yapısı ve Kanal İstanbul kapsamındaki, karayolu, demiryolu geçiş

köprüleri, demiryolu, metro, altyapı tünelleri gibi geçiş tünelleri, altyapı geçiş yapıları (atıksu, içme suyu, enerji nakil hatları, doğalgaz, telekomünikasyon hatları), kıyı-deniz yapıları gibi mühendislik yapılarının deprem riskleri açısından konuyu ele almak gereklidir.

Ana kanalın Marmara denizi ile Sazlıdere barajı arasındaki yaklaşık 16 km'lik güney kısımdaki zemin yapısının depremde yüksek sivilaşma potansiyeli göstermesi deprem hasarı açısından bu projenin en kritik risk unsurunu oluşturmaktadır. Genel zemin mekaniği kuramları ile değerlendirilemeyen bu zemin yapısının iyileştirilmesi için ÇED raporunda sunulan öneriler, uygulanabilirliği ve maliyetleri nedeniyle maalesef ciddiyyetten uzaktır.

Diğer taraftan kanalı dik doğrultuda geçen 7 tane karayolu köprüsü, 1 hızlı tren köprüsü olmak üzere 8 köprü'nün, 1 demiryolu tüneli, 2 metro tüneli olmak üzere üç geçiş tünelinin inşası öngörülmektedir. 7 tane karayolu köprüsünün ayak ve kule temelleri güney kısımdaki alüvyon zeminler üzerinde inşa edilecektir. Geçiş tünellerinin üçünün de güneydeki alüvyon zemin bölgesinde olduğunu görüyoruz. Tünellerin sağlam zemin tabakasına kadar inilerek inşası gerektiğinden ve ayrıca tünel eğimlerinin de kısıtlı olması gerektiğinden, bu geçişlerin çok uzun dolayısı ile maliyeti çok yüksek yapılar olacağı çok açıktır.

Konuya afet yönetimi açısından baktığımızda şunları söylememiz mümkündür. Deprem riski çok yüksek olan İstanbul'un, mevcut durumda bile deprem toplanma alanları, ulaşım güzergâhları yok edilmişken, bir de ikiye bölünmesi, afet müdahale olanaklarının karşısında büyük bir engel oluşturacaktır.

Diğer taraftan afeti engellemenin pek çok yönteminden biri de kentsel yoğunluğu azaltıp kenti dönüştürmektir. Bunun aksine Kanal İstanbul projesi ile kentin nüfusuna yaklaşık 8 milyon ilave olacağı, İstanbul nüfusunun 25 milyon, Trakya nüfusunun ise (İstanbul nüfusu dahil) 40 milyonu bulacağı hesaplanmaktadır. Canavarlaşmış bu şehri rahatlatmak, afete yenik düşmesini engellemek için, yumuşak bir geçişle risk altında olan alanların tahliye edilmesi ve hızlıca dönüştürülmesi düşünülürken, bu oranda nüfus artışı, var olan ulaşım, alt yapı gibi problemleri katlayarak arttıracaktır.

Afet esnasında, ikiye bölünmüş bir kentin her iki yakasına arama kurtarma ekipleri nasıl ulaşacaktır. Her iki yakasına yardımlar nasıl ulaşacaktır. Afet sonrasında yoğun ulaşım hareketliliği, yapılması düşünülen 8 adet geçiş köprüsünden ne kadar akitlabilecektir? Bu türlü soruların cevapları yoktur.

Kanal İstanbul'u özetle ifade etmemiz gerekirse;

- Kanal İstanbul bir ulaşım ve kentleşme projesi değildir. Kanal İstanbul'un ülke ekonomisine hiçbir katkısı olmayacağı gibi çok büyük yükler getireceği açıktır. Bu projeden sadece gayrimenkul spekülâtorleri ve rant çevreleri kazançlı çıkacaktır.
- Kanal İstanbul inşa süreci dışında istihdam yaratmayacaktır.
- Kanal İstanbul, afet öncesi ve sonrası açısından, zaten hazırlıksız olan kenti tümüyle kaos içine sokacaktır.
- Marmara ve Karadeniz'in sorunlarını artırıp doğaya geri dönülmez zararlar verecektir.
- Kanal İstanbul yokluğuyla değil varlığıyla bir beka sorunu yaratacaktır.

Sonuç olarak, biz bir seferberlik halinde afet hasarlarını önleyecek tedbirleri almaya yoğunlaşacağımıza, enerjimizi her yönüyle rasyonaliteden uzak çılgın projelere harcamamalıyız.

Siyasal iktidar çılgın bir proje gerçekleştirmek istiyorsa, en çılgın projesi, beklenen İstanbul depremini sıfır can kaybıyla atlatılmasını sağlayacak projeleri gerçekleştirmek olmalıdır.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu

Sanayi, Sanayileşme ve Teknoloji

TMH 505'in Kitaplı Yorum köşesine, yakın tarihte kaybettiğimiz değerli bilim insanı Prof. Dr. İşaya Üşür'ün yazılarından Serdar Şahinkaya ve Ahmet Arif Eren'in derlediği "Sanayi, Sanayileşme ve Teknoloji" adlı kitabından iki makalesini konu olarak aldım. Kitap, Dost Kitabevi tarafından bu yıl yayınlandı. İşaya Üşür; bilim-teknoloji ve sanayi ilişkilerini felsefi, sosyolojik, ekonomik ve kültürel bağlantıları içinde ele alıp inceleyebilen ve bilimsel literatüre katkı yapacak derinlikte bir bilim insanı... Seçtiğim makaleler birbirini tamamlar nitelikte. Kitapta çok değişik ve derinliğine bilgi veren, yalın dille yazılmış başka makaleler de var.

Birinci makale:

Teknoloji Felsefesi Üzerine ya da Tarihin Tanrısı Teknoloji midir?

(Makaleleri daha anlaşılır kılmak adına benim koyduğum alt başlıklarla özetliyorum.)

Teknolojiden topluma, toplumdan teknolojiye etkileşimler

Teknolojik gelişme bir kez gerçekleşince, onun dışında kalmak "hayatın dışında kalmak" gibi sunuluyor. (s. 173)

Teknoloji, toplumlar üzerinde mutlaka etki doğurur, bu etki toplumu değiştirir.

Teknolojinin tek yönlü olarak toplumu değiştirme iradesine karşı toplumun da tersinden teknolojiyi sorgulama ve etkileme olanağının elinden alınmamış olması gerekir. (s. 174)

Halbuki, teknolojinin topluma etkisi ve onu değiştirmesi karşısında toplumun teknolojiye etkisi ve eleştirisi anlamlı karşılanmadığı gibi, adeta bir doğa kuralı gibi teknolojiye pasif bir şekilde uyum anlayışı hakimdir.

Bir toplumun olmuş olduğu gibi olması bir zorunluluk değilse, teknolojinin de bize sunulduğu gibi olması da zorunlu değildir. (s. 175)

Teknoloji, felsefi ve sosyolojik bağlantılarından koparılarak ele alınırsa toplumda tekçi bakışı (monizm) geliştirir.

Teknoloji; epistemolojik, antropolojik, sosyolojik, felsefi ve ekonomik tüm bağlantıları içinde ele alınmalıdır. (s. 177)

Teknolojinin toplumun tiranlığına soyunması toplumda teknoloji gözlüğüyle bakışı zorlar ki, bu da tekçi bakışı geliştirir (monizm).

Teknoloji ile bilimin farkları

Teknolojiye tüm bağlantıları içinde eleştirel bakan düşünürlerden biri olan Skolimowski, teknoloji ile ilgili olarak şu ana ilkeleri tespit ederek;

- 1) Teknoloji uygulamalı bilim değildir,
- 2) Teknoloji bilim değildir,
- 3) Teknolojik ilerleme ile bilimsel ilerleme farkı, bilimle teknoloji arasındaki farkı da gösterir demektedir. (s.178)

Bilimsel ilerleme, gerçeğin peşinden giderek bilginin genişlemesi ve doğrunun elde edilmesi iken,

teknolojinin ilerlemesi, fayda elde etmek ve bu faydanın bir çıkara, metaya dönüştürülmesi amacını güder.

Bilim, “olan” ile, teknoloji ise “olması gereken” ile ilgilenir.

Teknoloji, daha iyi üretmekten; daha dayanıklı, daha güvenilir, daha duyarlı, daha hızlı veya hepsinin karışımını amaçlar. (s.179)

İnsanın temel özelliği, alet yapmak ve kullanmak mı yoksa “akıl yapmak” mı?

İnsanın temel özelliği; alet yapması, alet kullanması değil (Homofaber, Homosapiens), zihin yapması, zihne sürekli yeni şeyler ekleyebilmesidir. Dilsel semboller, toplumsal örgütlenme, bilginin saklanarak sürekli geliştirilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılabilmesidir. Evcilleştirme (hayvan, bitki) sembolleştirme sürekli ve katlanan bilgi gelişmesinin temeli olmuştur. Batı, insanı zihin yapan özelliği ile değil, alet yapan özelliği ile (Homofaber) kabul etmiştir. (s. 180)

Teknik ve teknoloji, insanı ve toplumu nasıl değiştirdi?

Başlangıçta insanın teknikle ilişkisi bütün doğasını etkiliyordu. Yani, insanın çalışmasında araç olan teknoloji, yaşamını devam ettirebilmesi için hayat merkezli idi. Arkeolojik ve tarihsel kayıtlar; ticaretin gelişmesi, üretimin arttırılarak satışa yönelmiş olmasını, insanın hayat merkezli yaşam akışını üretim merkezliliğe kaydırıldığını göstermektedir. (s. 181)

Bilim ve teknoloji ilişkisi; bilmek ve yapmak

James K. Feibleman'a göre bilim, iki beşeri amaca hizmet eder; bilmek ve yapmak. (s. 188)

Bilim ve Teknoloji ilişkisinde de; bilim keşfeder, teknoloji ise icat eder (yapar) şeklindedir. Keşif, doğada var olanı bulmak, icat ise, doğaya dayatmak, onun kendiliğinden değişimini beklemeden değişime zorlamaktır. Bu nedenlerden dolayı teknoloji, topluma ve aynı zamanda doğaya ister istemez etki eder ve onu değiştirip dönüştürür. (s. 189)

Determinizm ve teknolojik determinizm nedir?

Determinizm, bir ilişki keşfinden ziyade atanmış bir ilke üzerine kurulur; “aynı nedenler aynı sonucu doğurur”. Bu ilkeye tanım da getirilerek determinizm daha doğalmış bir şeymiş gibi gösterilerek determinist inandırıcılık güçlendirilmiştir. (s. 189)

Gevşek anlamdaki determinizmin ana ilkesi “her etki bir tepki doğurur” şeklindedir.

Determinizm indirgemecidir. Şöyle ki,

- Sonuç doğuracağı düşünülen nedenler mutlaka o sonucu doğurmalıdır (tek nedene bağlanma).
- Nedenle sonuç arasındaki ilişki düzenli olmalıdır.
- Nedenle sonuç arasındaki ilişkinin yönü tek olmalıdır.
- Neden sonuç ilişkisindeki zaman mutlak zaman olmalıdır.

Teknolojik determinizm, evrimsel değişimi dikkate almaz (görmez bile). (s.190)

İkinci Makale:

Sanayileşme ve Türkiye'nin Sanayileşmesi

Sanayi Devrimi Öncesi, “Yapmak” sanayi devrimiyle “İmal Etmek”e dönüşmüştür.

Yapmak, fiziki emeğe dayalı ve ustalıkla tanımlanır. Usta sürecin bütününün sahibidir. (s. 194)

İmal etmek, çıkış yeri, “yapmak” ama varış yeri yapmanın dönüşüme uğramış şekli olan “imal etmek”tir; (toplumsal dönüşüm; köy kültüründen kent kültürüne doğrudur). En önemlisi, iş görenin iş üzerindeki hakimiyetinin bitmesidir. İş'teki ustalık makineye geçmiştir. Üretimin makineye geçişiyle (kitlese üretim) emeğin üretimdeki konumu kaypaklaşır, bulanıklaşır ve belirsizleşir. Böylece serbest (anonim) piyasa doğdu.

Sanayi Devrimi Sonrası “İmal Etmek”, “Tahayyül Etmek”e evrildi.

Tahayyül aşaması, imal aşamasında niteliksiz hale getirilen emekçinin yeniden nitelikli hale getirilmesi ama işin gerektirdiği uzmanca bilgiye sahip olarak yeni bir ara sınıf süzgecinden geçmek şeklinde bir seçmedir. Toplumsal değişim olarak, sivil toplum ma'lumat toplumuna geçti. (s. 195)

İmal etme dönemindeki üretim paradigması imalatın tahayyülü ile başlıyordu. Makinenin sanayi dönemi aşamasında bağımsız değişken olması, Sanayi Devrimi sonrasında yeterli olmadı. (s. 196)

Sanayi Devrimi Sonrası "Bilgi Devrimi" mi Yoksa Ma'lûmat Devrimi mi oldu?

Üretimin esaslı girdisi bilgidir (bilgi ise insana ait emektir). Bilgi imalat aşamasında makineye içerildi. Ma'lûmat (tahayyül etmek) aşamasında bu sefer makineyle birlikte tekrar insana, emek gücüne farklı bir amaçla yüklendi. Bu durumu Schumpeter; rekabetçi "yaratıcı yıkım" olarak nitelirmektedir. Böylece eşitsiz gelişim ortaya çıktı.

Ma'lûmat Devrimi ve Toplumun Kültürel Dokusunda Değişim

Dijital elektronik sistemler her türlü ma'lûmat ve bilgiyi işleyip iletişim yoluyla insanın kılcal damarlarına kadar soktu. Bu durum ma'lûmat ile bilgiyi özdeşmiş gibi göstererek toplumun kültürel dokusunu bozdu.

Elektronik temelli yeni üretim biçimi yeni bir toplumsal işbölümü ortaya çıkardı ki, bunun sonucu iş süreci çok esnek hale geldi.

Üretimin esnekleşmesi, dikey hiyerarşik ilişkileri yatay ilişkilere çevirdi. (s. 197)

Sanayi Sonrası Ma'lûmat Devrimi Makinenin Yerine Hizmeti Geçirdi.

Makine artık yeniden alete dönüşmekte ve sanayileşmenin sembolü olmaktan çıkmaktadır. Tahayyül, piyasaya meta olarak sunulan bir hizmettir. Yeni sanayi bu hizmetin kendisidir. Bu durum, hizmet alanında üretilip dolaşım alanında ifadesine kavuşur. (s. 198)

Türkiye'de Sanayileşme

Sanayi Devrimi; birinci aşaması: 1750-1820, ikinci aşaması: 1840-1870, üçüncü aşaması: 1890-1970, dördüncü aşaması: 1980 ve sonrası olarak sınıflandırılır. Osmanlı ancak 3. Aşamada Sanayi Devrimi'yle ilişkiye geçti. (s. 206)

Cumhuriyetin sanayileşme girişimi, sanayiyi kültürüyle birlikte edinme politikası şeklindeydi. 1929-1946 Yılları arası Cumhuriyet yönetimleri sanayi kültürünü yaygınlaştırmak üzere yerli bir sanayileşme anlayışını politika olarak benimsediler. Cumhuriyet kadroları 17. yüzyıl bilimsel devriminin yapma/etme bilgisini canlandırmak çabasında idiler.

Türkiye'de 1950 sonrası DP iktidarı, kültürle bütünleşmiş; sanayi politikasından vazgeçip dışa bağlı montaj sanayisi anlayışına geriledi.

1962-1973 döneminde sanayi politikalarında yeniden 1929-1947 dönem politikalarına dönüş çabası görülür. Ancak, bu sefer de toplumsal gelişme hızı, kültürel ve iktisadi hızı aştığından istenen politikalar gerçekleşemedi. (s. 207)

1980, Kapitalizmin Yeni Dünya Düzeni aşamasına (Sanayinin 4. aşaması) geçişidir. Bu geçişin sanayi politikalarındaki karşılığı tahayyül dönemi; finans ve üretimin karışık olarak öne çıkmasıdır. Serbest piyasa, tüm dünyayı AB ve ABD sermayesinin kazanç alanına çevirdi, yerlilik aşıldı ve yıkıma uğratıldı. Üretimin yanına finansın girmesi, bölümdeki dengeleri bozduğu gibi üretimin verimliliğini sürekli geliştiren ve yenileyen teknolojilerin hızı sanayiyi sürekli rekabete soktu ve finansın egemenliğini pekiştirdi, ekonomi kırılanlaştı. (s. 208)

Türkiye'nin sanayileşememe sorunu, dışa bağımlıktan ziyade sanayi kültürünün yaratılmamasıyla ilgilidir. (s. 210)

Makaleler üzerine yorumlar

Teknolojik gelişme, bir defa gerçekleşikten sonra toplumun her kesimini kendini onaylatmaya zorlar. Ona karşı duranları adeta öteki yapmaya çalışır. Teknolojiye karşı eleştirel anlamda söz söyleyenler en hafifinden itibarsızlaştırılır. Yazar, bu türden muhalifliğin, teknoloji karşıtlığıyla ile suçlandığını anlatmaya çalışıyor. Yeni aldığı cep telefonunu kullanmakta zorlanan eski kuşaktan birisinin "teknoloji özürlüyüm" derken aslında yapmış olduğu, teknolojinin her yeniliğini "öğrenme mecburiyetine" (!) yetişemediğinden dolayı kendi kendini aşılamamasıdır.

Teknoloji, üretimin ve tüketimin arttırılmasını, dağıtımın hızlandırılmasını sağlamaya yöneldiği anlamda toplumsal boyutlu bir işlev de gördüğü açıktır. Bu nedenlerden dolayı ister istemez teknolojinin bir felsefesi, sosyolojisi, antropolojisi de olması gerekir. Teknoloji üreticileri ve sahipleri (ki, bunlar genel olarak egemen sınıf mensuplarıdır) teknolojinin bu tür toplumsal, doğal vb. ilişkilerinin görünür ve sorgulanır olmasını istemezler. Böylece teknoloji ve hizmetinde bulunduğu sanayi, tekçi (monist) bir ideolojinin yerleşmesine de aracılık eder. Teknoloji hikmetinden sual edilmeyen yeni bir din ve tanrı muamelesi görür hale gelir (gelmiştir).

Yazarın aktardığına göre, teknolojiyi sorgulayarak yorumlayan düşünürlerden birisi olan Skoli-

mowski; teknoloji bilim değildir, uygulamalı bilim de değildir demektir. Skolimowski bu görüşünü doğrulamak için de; bilimin amacı, gerçeğin peşinden giderek insanın ve insanlığın gerçeği öğrenip bilgilenmesidir demektir. Teknoloji tanımını da şöyle yapmaktadır; teknoloji, bir fayda elde etmek, faydayı çıkara dönüştürmek ve pazarlanabilir bir meta çevirmek için kullanılan tüm araçlardır demektir. (Bu şekildeki teknoloji tanımı sanayide “gelişmişlik, ilerleme ve kalkınma” olarak karşılık bulur.)

Yazar, insanın teknoloji ile ilişkisini “alet yapan, alet kullanan” anlamında kavramsallaştırılmasına da karşı çıkarak insanın asıl özelliğinin, bilgisini sürekli geliştirip gelecek kuşaklara aktarması karşılığı olarak söylediği “zihin yapmak” olduğunu söylemektedir.

Sanayi öncesi, tarım toplumu aşamasında insanın doğayla kurduğu ilişki yaşam merkezli idi. Yani, geliştirilen teknoloji, insanın emrinde, ona yardımcı olan bir araçtı. Tarım toplumu sonrası ortaya çıkan üretim biçiminde ticaretin yaygınlaşması, üretimin hızlandırılmasını gerektirmiştir. Egemen sınıfların hizmetinde olan ve meta üretiminde araçsallaştırılan teknoloji, ezilen sınıfların hızla köleleşmesine ve çevre sorunlarının doğmasına neden olmuştur. Bunun sonucu olarak da sınıf çelişkileri keskinleşmiştir. Sınıflı toplumun da zorlamasıyla teknoloji artık insanın emrinden çıkarak insanı esir almış, insanı teknolojinin aracı haline getirmiştir. Teknolojiye ele geçirip gücünü tahkim eden Kapitalizm, tanrıya atfedilen “yaratma” eylemini, teknolojiye yüklemiştir. (Yazar bunları anlatmaya çalışıyor)

Nedenle sonuç arasında mutlak bir ilişki kalıbı tanımlayan determinizm, teknolojiye tekçi bir dini inanç mertebesine taşımakta önemli bir araç olmuştur. Yazar, Sanayi Toplumu’nun sanayi öncesi tarım toplumundan kopuşunun “Sanayi Devrimi” olarak nitelenmesini de eleştirmektedir. İşaya Hoca, Sanayi Devrimi’ni ilk yapan İngiltere’nin artık “gelişmiş”lik ölçütünde mihenk taşı sayılmasının Batı hegemonyacılığının ve ideolojisinin bir parçası olduğunu söylemektedir.

İşaya Üşür, sanayi öncesi toplumun “yapmak”, sanayi toplumunun “imal etmek” ve günümüz toplumunun da “tahayyül etmek” kavramlarıyla ifade edilebileceğini söyleyerek; bugün içinde bulunduğumuz üretim biçiminin de “Bilgi Toplumu” veya “Bilgi Devrimi” olarak nitelenmesini de eleştirmektedir. “Bilgi Toplumu” kavramsallaştırmasıyla sunulanın aslında “gerçeğin peşinde olmak” olarak özetlenecek bilimsel bilgi olmadığını, “post truth” adı verilen gerçek ötesi (gerçekle ilişkisi koparılmış) sahteliğinin de altını çizmektedir.

“Bilgi diye, pazarlanan ve matah bir şey olduğu empozesi yapılan şeyin ma’lûmat olduğunu açıklayan yazar, bilgisayar sistemi kolaylığıyla, “insanlığa bilgi kirliliği, kavram kargaşası ve boş beyinli olmak hediye edilmektedir” demek istemektedir. Böylece insanlığın kolay yönlendirilebilen, eleştirel düşüncesi gelişmeyen bir hale getirildiğini de söylemektedir.

Türkiye’de sanayileşememe sorununu hem Batı Kapitalizmi’ne geç eklemlemeye, hem de sanayileşme sorununa kültürel olarak (sanayiye; felsefi, sosyolojik, ekonomik vb. bütünsellik içinde yaklaşım yaparak ithal bir meta olarak alınmasını eleştirerek) yaklaşımamasına bağlayan yazar, Türkiye’nin sanayileşememe sorunu dışa bağımlılıktan ziyade, sanayi kültürünün yaratılmamasıdır diyerek Emperyalist amaçla verilenlerle teknoloji ve sanayinin gelişemeyeceğinin vurgusunu yapmaktadır.

Sonuç olarak;

Bilim insanı ve düşünür İşaya Üşür araştırma ve makaleleriyle; sanayi, gelime ve teknoloji üzerine örtülmüş olan sır perdesini kaldırarak gerçekle yüzleşmemizi sağlıyor. Sanayileşmenin kültürel olarak topluma kavratılmadan, yukarıdan aşağıya, ithal yoluyla veya Emperyal amaçla elde edilmesiyle geliştirilemeyeceğini söyleyerek bu konudaki bilimsel gerçeğin anlaşılmasına katkı sağlıyor. Sanayileşme ve teknolojinin geliştirilme amacının tümüyle çıkar ve meta amaçlı olması konusunda İşaya Hoca’nın söylediklerinin biraz abartılı olduğunu düşünebiliriz. (Şöyle ki; sanayi ve teknolojinin gelişmesi ezilen sınıflara da adaletsiz olsa bile kısmen hizmet etmektedir.) Ancak kitabına da konmuş olan bir başka makalesinde sanayi ve sanayileşme kavramının Batı Kapitalizmiyle birlikte düşünülmesi için her türlü ideolojik, politik vb. saptırmaların yapıldığının da altını çizmektedir.

“Teknolojinin sınıfsal karakteri olmadığı, her teknolojinin mutlaka iyi, herkes için faydalı ve tarafsız bir şey olduğu” şeklindeki Kapitalizm misyonerlerinin anlayışlarına karşı gür bir ses olması açısından İşaya Hoca ülkemizin bu konuda yetiştirdiği önemli bir bilim insanı olduğunu bir kere daha tekrarlamalıyım.

İMO Yönetim Kurulu ve Şube Yönetim Kurulları 2. Ortak Toplantısı Yapıldı

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası 47. Dönem Yönetim Kurulu ve Şube Yönetim Kurulları 2. ortak toplantısı 27 Haziran 2021 tarihinde, çevrimiçi olarak gerçekleştirildi.

İMO Yönetim Kurulu Başkanı Taner Yüzgeç'in açılış konuşmasıyla başlayan toplantıda Odamız çalışmaları ve güncel gelişmeler hakkında görüş alışverişinde bulunuldu.

Toplantıda; Kamil Akın, Nusret Suna, Ali Osman Doruk, Orkun Kılıç, Murat Demir, İsmail Yaruk, Hasan Aksungur, Gülçin Barbaros Ak, Muzaffer Aydın, Kahraman Bulut, Mustafa Balcı, Mazlum Sevinçek, Nihat Çolak, Bülent Tatlı, Melek Gözde Hoşafçı, Eylem Ulutaş Ayatar, Selçuk Uluata, Alper Dağdelen, Berdan Dinçyürek, Gürkan Özcan ve Özer Akkuş görüş ve düşüncelerini paylaştı.

Toplantı Oda Başkanı Taner Yüzgeç'in kapanış konuşmasıyla tamamlandı.

9. Türkiye Deprem Mühendisliği Konferansı Tamamlandı

Odamız adına İstanbul Şubemiz ve Türkiye Deprem Vakfı-Deprem Mühendisliği Komitesi ile birlikte düzenlediğimiz 9. Türkiye Deprem Mühendisliği Konferansı 2-3 Haziran 2021 tarihinde tamamlandı.

İki gün süren konferansta, İMO İstanbul Şube Başkanı - Konferans Eş Başkanı Nusret Suna, Türkiye Deprem Vakfı Deprem Mühendisliği Komitesi - Konferans Eş Başkanı Alper İlki, Türkiye Deprem Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Erdik ve İMO Yönetim Kurulu Başkanı Taner Yüzgeç'in açılış konuşmalarıyla başladı.

Oturum Başkanlığını Atilla Ansal'ın yaptığı Prof. Dr. Rifat Yazar konuşması bölümünde İ.Kutay Özaydın, "Türkiye'de Geoteknik Deprem Mühendisliğinde Gelişmeler" konusunda bir sunum gerçekleştirdi.

Konferansın Birinci Oturumu Haluk Sucuoğlu tarafından yönetildi. Bu oturumda Çağrılı Konuşmacı Mustafa Erdik, "Türkiye'de Sismik İzolasyon" konusunda sunum yaptı.

Oturum Başkanlığını Sinan Akkar'ın yapmış olduğu ikinci oturumda Çağrılı Konuşmacı Vitor Silva "Olasılıksal Sismik Risk Değerlendirmesinde Mevcut Uygulamalar ve Gelecekteki Trendler" konulu sunumunu gerçekleştirdi.

Oturum Başkanlığını Alper İlki'nin yapmış olduğu üçüncü oturumda Tema Konuşması Kutay Orakçal (Betonarme Perdeler: Davranış ve Modelleme) tarafından gerçekleşti.

Oturum Başkanlığını Mustafa Erdik'in yaptığı dördüncü oturumda Tema Konuşması Sinan Akkar (Olasılıksal Yerdeğiştirme Talebi ve Mevcut Yönetmelik Yöntemleri İle Kıyaslanması) tarafından gerçekleşti.

Konferansın ikinci gününde Oturum Başkanlığını Kemal Önder Çetin'in yönettiği beşinci oturumda çağrılı konuşmacı Farzad Naeim " Dirençlilik (Resillience) Esaslı Yapısal Tasarıma Doğru" ve Çağrılı

Konuşmacı Atilla Ansal'ın " Performansa Bağlı Geoteknik Deprem Mühendisliği konusunda sunum gerçekleştirildi.

Oturum Başkanlığını Ahmet Yakut'un yönettiği yedinci oturumda çağrılı konuşmacı Haluk Sucuoğlu tarafından " Sismik Performans Değerlendirmesi için Deprem Yer Hareketlerinin Ölçeklendirilmesi" konusunda sunum gerçekleştirildi.

Tema konuşması Katrin Beyer (Tarihi Yığma Taş Duvarların Sismik Davranışı ve Modellemesi), Tema konuşması Ario Ceccotti (Ahşap Yapıların Sismik Davranışı) tarafından gerçekleştirildi.

Oturum Başkanlığını Hilmi Luş'un yaptığı sekizinci oturumda Tema Konuşması Erdal Şafak (Deprem Mühendisliğinde Yapı Sağlığı İzleme) tarafından gerçekleştirildi.

Oturum Başkanlığını Altuğ Erberik tarafından yapılan dokuzuncu oturumda Tema Konuşması Dimitrios Vamvatsikos (Sismik Risk Değerlendirmesinde "Dürüm Döner" Bakış açısı) yaptı.

Kapanış oturumunda ise "Deprem Zararlarının Azaltılmasına Yönelik Yapıların, Yapılamayanlar ve Yapılması Gerekenler başlığında düzenlenen panelin moderatörlüğünü Nusret Suna ve Alper İlki yaptı. Dokuz panelistin yer aldığı bu bölümde İMO Yönetim Kurulu 2. Başkanı S. Gülsun Parlar Deprem Zararlarının Azaltılmasına Yönelik İnşaat Mühendisleri Odasının Çalışmaları hakkında sunum yaptı.

Konferans, İstanbul Şube Başkanı Nusret Suna ve Prof. Dr. Alper İlki'nin kapanış konuşmalarıyla son buldu.

Paralel oturumlarda, Yapısal Deprem Mühendisliği, Deprem Yer Hareketi, Depreme Dayanıklı Yapısal Tasarım, Yapıların Depreme Karşı Güçlendirilmesi, Yapısal Deprem Mühendisliği, Yapısal ve Geoteknik Deprem Mühendisliği, Aktif ve Pasif Yalıtım, Tarihi Yapılar ve Kültürel Miras, Altyapı ve Temel Sistemleri, Yapısal Deprem Mühendisliği, Deprem Yönetmelikleri, Deneysel Çalışmalar konuları başlıklarına yönelik bildirimler sunuldu.

İMO Yönetim Kurulu ve Mesleki Değerlendirme Kurulu Ortak Toplantısı Yapıldı

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu ve Mesleki Değerlendirme Kurulu ortak toplantısı 8 Temmuz 2021 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirildi.

Toplantıda; 47. Dönem Mesleki Değerlendirme Kurulu çalışmaları görüşülerek görüş ve değerlendirmeler paylaşıldı.

Toplantıya; İMO Yönetim Kurulu Başkanı Taner Yüzgeç, 2. Başkanı S. Gülsun Parlar, Yönetim Kurulu Sekreter Üyesi Özer Akkuş, Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Selim Tulumtaş, Yönetim Kurulu Üyeleri Jale Alel, Levent Darı ve Veysel Özkan, Genel Sekreter Serap Dedeoğlu, Mesleki Değerlendirme Kurulundan Baykal Hancıoğlu, Nurgül Atabay, Necati Atıcı, Bülent Tatlı ve Genel Sekreter Yardımcısı Ceylan Özkul katıldı.

İMO Kıyı ve Deniz Mühendisliği Konferans Serisinin Dördüncüsü Gerçekleşti

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Kıyı ve Deniz Mühendisliği Konferans Serisinin Dördüncüsü İstanbul Şubemiz organizasyonunda 5 Haziran 2021 Cumartesi günü gerçekleştirildi.

İMO Kıyı-Deniz Uzmanlık Kurulu tarafından programlanan ve merkezi olarak düzenlenen Konferans serisinin dördüncüsünde Prof. Dr. Esin Çevik, Doç. Dr. Bergüzar Özbahçeci ve Doç. Dr. Rifat Tür moderatörlüğünde, Prof. Dr. Yalçın Yüksel, "Açıkdeniz ve Kıyı Mühendisliğinde Fiziksel Modelleme"; Doç. Dr. V. Şadan Özgür Kırcı; "Açık Deniz Rüzgar Tarlaları Yapı - Taban Etkileşimi Problemleri İçin Yenilikçi Çözümler"; Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe Anılan " Denize Deşarj Yapılarının Projelendirme Esasları ve Trabzon Kıyılarındaki Uygulamaların Mevcut Durumu" konu başlıklarında sunumlar yaptı.

Üniversitelerin İnşaat Mühendisliği Bölüm Başkanları ile Dördüncü Grup Toplantısı Yapıldı

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası İnşaat Mühendisliği Eğitim Kurulu tarafından düzenlenen, Üniversitelerin İnşaat Mühendisliği Bölüm Başkanları Ortak toplantılarının dördüncüsü 21 Mayıs 2021 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirildi.

Covid-19 salgını önlemleri kapsamında beşerli gruplar halinde çevrimiçi yapılması planlanan Üniversitelerin İnşaat Mühendisliği Bölüm Başkanları toplantılarının dördüncüsü, İnşaat Mühendisliği Eğitim Kurul Üyesi Rıza Secer Orkun Keskin' in konuşmasıyla başladı. Uzak-tan eğitimin öğrenciler ve akademisyenler açısından yaratmış olduğu sorunların değerlendirildiği toplantıda, üniversitelerin uzaktan eğitim alt yapısı ve eğitim kalitesi görüşüldü.

Toplantıya, Kurul Üyeleri;Rıza Secer Orkun Keskin, Başkent Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölüm Başkanı H. Polat Gülkan, Kastamonu Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölüm Başkanı Hasbi Yaprak, Yalova Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölüm Başkanı Gökhan Arslan, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölüm Başkanı Ali Ateş, Manisa Celal Bayar Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölüm Başkanı Gökhan Altıntaş ve Genel Sekreter Yardımcısı Ceylan Özkul katıldı.

genç-İMO Çevrimiçi Staj Programları Başladı

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası tarafından merkezi olarak planlanan ve İstanbul Şube yürütücülüğünde gerçekleştirilen staj programı ile Ankara Şubesi tarafından hazırlanan çevrimiçi staj programları başladı. Staj programlarına yaklaşık 300 öğrenci kayıt yaptırdı.

İstanbul, İzmir, Adana, Eskişehir, Antalya, Gaziantep, Mersin Şube genç-İMO üyelerinin katıldığı, 5 Temmuz 2021 tarihinde başlayacak olan merkezi çevrimiçi staj programı öncesinde stajyer öğrenci üyelerimizle 3 Temmuz 2021 tarihinde çevrimiçi oryantasyon toplantısı düzenlendi.

Toplantıda staj programı, uygulama esasları ve kurallar anlatıldı. Staj için hazırlanan yazılımların ve forum sisteminin nasıl kullanılacağı anlatıldıktan sonra stajyerlerin soruları yanıtladı. Toplan-

tıya İstanbul Şube Yönetim Kurulu Sekreter Üyesi Evren Korkmazer, Şube Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Fusun Sümer, Şube Yönetim Kurulu Üyesi Elif Ersoy ve Şube Sekreter Yardımcısı Alper Uluşan katıldı.

Çevrimiçi staj programı 5 Temmuz 2021 Pazartesi günü İnş. Müh. (İş Güvenliği Uzmanı) Beste Ardıç Arslan eğitmenliğinde iş güvenliği oryantasyon eğitimi ile başladı.

İMO Ankara Şubesi tarafından hazırlanan “Çevrimiçi Staj Programı” da 5 Temmuz 2021 tarihinde başladı. Staj programına Şube hinterlandında bulunan 8 üniversiteden genç-İMO üyeleri kayıt yaptırdı.

Program İMO Ankara Şubesi Araştırma Görevlisi Can Dirlik’in “Staj Bilgilendirmesi ve Tanışma” sunumuyla başladı. İlk oturumun ardından İMO Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi Ezgi Çimen tarafından “Meslek Odası ve genç-İMO” sunumu yapıldı. Programın ilk günü İnş. Müh. Mustafa Atmaca’nın yaptığı “Mühendislikte Etik” sunumuyla sona erdi.

Aidat Borcu Yapılandırması

7326 Sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Hakkında Üyelerimize Duyuru

7326 Sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun uyarınca aidat borcu olan üyelerimizin, bu kanun hükümlerinden faydalanabilmesi için 31 Ağustos 2021 mesai bitimine kadar ekte yer alan dilekçe ile bağlı buldukları şubelerine başvuru yapmaları gerekmektedir. Uygulama aşağıdaki gibi yapılacaktır.

7326 Sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunun Uygulanması

1. Aidat borcu olan üyelerin bu kanun hükümlerinden faydalanabilmesi için 31 Ağustos 2021 mesai bitimine kadar Şubelere veya Temsilciliklere başvuruda bulunmaları gerekmektedir.
2. Üyelerin, 30/04/2021 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla ödenmesi gerektiği hâlde 09/06/2021 tarihine kadar ödenmemiş olan aidat borçları asıllarının tamamının birinci taksitini kanunun yayımını izleyen 3. ayın sonuna kadar (30 Eylül 2021 mesai bitimine kadar),
3. Kalanını da aylık dönemler halinde ve tüm taksitler toplamı azami altı eşit taksit olacak şekilde ödenmesi halinde, (Eylül - Ekim - Kasım - Aralık 2021, Ocak - Şubat 2022) bu alacaklara uygulanan fer’i alacaklar tahsil edilmeyecektir.
4. Üye aidatları 2016, 2017, 2018, 2019 ve 2020 yıllarını kapsayacak şekilde geriye dönük 5 yıl ve 2021 cari yıl aidatı hesap edilerek tahsil edilecektir.
5. En fazla 6 (altı) taksit yapılacağından taksitlerde ay bölünmeyecek, aya tamamlanacaktır.
6. Bu kanundan faydalanmak isteyen üyeler login (imop) sayfasından online ödeme yapamayacaklardır.
7. Yıllar göre üye aidatları:
  - 2016 yılı için 204,00TL/yıl
  - 2017 yılı için 216,00TL/yıl
  - 2018 yılı için 228,00TL/yıl
  - 2019 yılı için 228,00TL/yıl
  - 2020 yılı için 228,00TL/yıl
  - 2021 yılı için 264,00TL/yıl

olarak tahsil edilecektir.

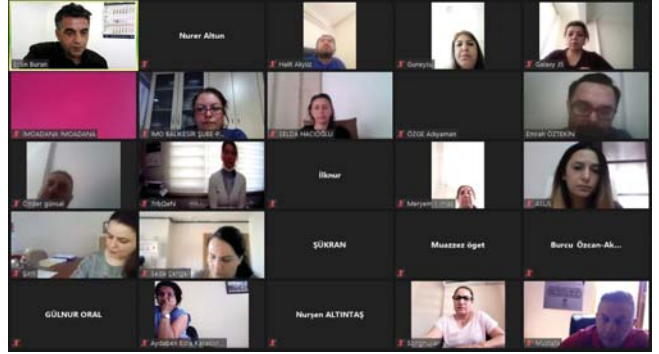

İMO Muhasebe Personel Eğitimi Gerçekleştirildi

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Muhasebe Personel Eğitimi, 20 Mayıs 2021 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirildi.

İMO Mali Müşaviri Ersin Buran tarafından, "Muhasebe ve Personel Uygulamaları" ve "Denetleme Kurulu Raporları Hakkında Bilgilendirme" başlıklarında eğitim sunumu yapıldı. Sunumun ardından katılımcıların soruları yanıtlandı.

Eğitime, İMO Şubeleri ve temsilciliklerinde görev yapan muhasebe personeli katıldı.

İnşaat Mühendisliği Hizmetinde 40, 50, 60 Yıl Albümü Yayımlandı

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası tarafından hazırlanan, "İnşaat Mühendisliği Hizmetinde 40, 50, 60 Yıl" albümü yayımlandı.

Odamız tarafından mesleğimizin ustalarına kalıcı bir teşekkür anlamı taşıyan albümden bu yıl 1960, 1970 ve 1980 yıllarında mezun olan meslektaşlarımızın özgeçmişleri yer alıyor.

Albümün meslektaşlarımıza dağıtımını posta yoluyla devam ediyor.

Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi ECCE'nin 72. Genel Kurulu Gerçekleştirildi

Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi ECCE'nin 72. Genel Kurulu 11 Haziran 2021 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirildi.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası adına Hüseyin Kaya'nın katıldığı, 21 üye ülke ile 6 ortak kuruluşun yer aldığı toplantıda; Avrupa Birliği çerçevesinde, ileri düzeyde teknik ve etik standartları teşvik etmek, inşaat sektöründeki diğer Avrupa kuruluşlarıyla işbirliğini desteklemek ve üye ülke hükümetlerine ve profesyonel kurumlara tavsiyelerde bulunmak amacıyla ECCE'nin gelecek yılları (2022-2030) için hazırlanacak olan "Stratejik Plan"a tüm üye ülkelerin kapsamlı bir çalışma ile katkı yapmaları ve bir sonraki Genel Kurula kadar Planın netleştirilmesi görüşüldü.

2. baskısı tamamlanan "İnşaat Mühendisliği Tarihi üzerine Notlar" kitabının 3. baskısı için çalışma yapılması ve bu kitapta Türkiye'ye kapsamlı yer verilmesi benimsendi.

ECCE'nin katılım sağladığı, Avrupa Yeşil Mutabakatının gerekliliklerini ve öngörülerini yaşam alanlarına taşımaya amaçlayan ve Avrupalıları daha yaşanılabilir alanlara taşımak için sürdürülebilir ve kapsayıcı bir geleceği birlikte inşa etmeye çağıran ve bu anlamda tüm profesyonel tarafları bir araya getirmeyi hedefleyen bir girişim olan "Yeni Avrupa Bauhaus Girişimi" çalışmaları hakkında bilgi verildi ve bu etkinliklere katkı sağlamaya devam edilmesi kararlaştırıldı.

Toplantıda, 73. Seçimli Genel Kurulun, "Uluslararası Deprem Mühendisliği Konferansının" da yer alacağı 20-23 Ekim 2021 tarihleri arasında Sofya-Bulgaristan'da yapılmasına karar verildi.

Odamızdan Tunus Mühendisler Birliğine Ziyaret

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Akdeniz Ülkeleri Mühendisleri Birliği (EAMC) temsilcisi Hüseyin Kaya, EAMC üyesi, Tunus Mühendisler Birliğini (OIT) ziyaret ederek birlik başkanı Kamel Sahnoun ile görüştü.

Genel Sekreter Radhouane Amjed, Yönetim Kurulu Üyesi Med Amine Landolsi ile Mühendis Khalid Musa'nın da hazır bulunduğu toplantıda; EAMC Birliği üye ülke meslek odaları ile mühendis, mimar birliklerinin diyalog ve işbirliklerini geliştirmeleri, mühendislik eğitimi ile istihdama öncelik vermeleri ve Türkiye ile Tunus mühendislerinin mesleki bilgi ve tecrübelerini birbirlerine aktarmaları için ortak etkinlikler ve teknik geziler düzenlemelerinin faydalı olacağı vurgulandı.

Odamızdan Ukrayna İnşaat Mühendisleri Odasına (UCCE) Ziyaret

47. Dönem TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi (ECCE) temsilcisi Hüseyin Kaya, Ukrayna İnşaat Mühendisleri Odasını 16 Haziran 2021 tarihinde ziyaret etti.

UCCE Yönetim Kurulu Başkanı, aynı zamanda Ukrayna İnşaat Sanayicileri Odası Başkanı Dr. Petro Shilyuk, Ukrayna İnşaat Sanayicileri Odası Başkan Yardımcısı Stanislav Stasheskiy, Ukrayna Bilim ve Mühendislik Birliği Başkanı ve aynı zamanda ECCE birinci delegeesi Dr. Nikolya Kiryukhin ve diğer Oda yetkilileri

riyle Kiev'de gerçekleştirilen görüşmede; güvenli yapılar, yaşanabilir ve sürdürülebilir bir çevre için mesleki bilgi ve tecrübenin paylaşılması, yeni teknolojilerin geliştirilmesi, meslektaşlarına olumlu katkılar sağlayacak, her iki ülkede düzenlenecek uluslararası kongre ve sempozyumlar gibi etkinliklerin desteklenmesi ve katılım sağlanması konularında dilek ve temenniler dile getirildi.

Odamız Etkinlikleri ve Teknik Makaleler, ECCE Journal'ın 22. Sayısında Yer Aldı

Üyesi olduğumuz Avrupa İnşaat Mühendisleri Konseyi (ECCE) tarafından yayınlanan ECCE journal'ın 22. sayısı yayınlandı.

ECCE üyesi ülkelerin çalışmalarının ve teknik bilgilerin yer aldığı dergi içerisinde Odamız tarafından gerçekleştirilen 9. Deprem Konferans'ının haberi ve teknik bilgiler bölümünde Prof. Dr. Atilla Ansal, Doç. Dr.Bülent Erkmen, Dr.Maryam Massah Fard ve Prof. Dr.Ayfer Erken tarafından hazırlanan "Effect of Duration of the Cyclic Loads ob Offshore Wind Turbine Foundation" konulu makale ile Prof. Dr.Ayşen Ergin ve Dr.İşıkhan Güler tarafından hazırlanan "Impacts of Climate Change on Coastal Structures and Planning of Coastal Cities" başlıklı makale yayınlanmıştır.

Odamızdan Rektörlere Açık Mektup

Sizin de yakından bildiğiniz üzere ülkemizde inşaat mühendisliği eğitimi ciddi sorunlar ve sıkıntılar içerisinde. İnşaat mühendisliği eğitimi, fiziki altyapı, donanım, öğrenci ve öğretim üyesi oranları, bütçe büyüklüğü, araştırmalara ayrılan kaynak, ders müfredatı gibi eğitimi doğrudan etkileyen faktörler nedeniyle tartışmalı durumdadır.

Türkiye gibi bir deprem ülkesinde inşaat mühendisliği eğitiminin niteliği ve kapsamı hayati önem taşıyan bir konudur. Yapıların sağlam ve sürdürülebilir inşa edilmesi insan yaşamının güvenliğiyle doğrudan doğruya ilgilidir.

Ne yazık ki 2021 yılı için yayımlanan Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) kılavuzunda, bu yıl da inşaat mühendisliği taban başarı sırası 300.000 olarak belirlenmiştir. Üniversite sınavlarında matematik, fizik, kimya, biyoloji gibi alanlarda eksi net yapan öğrenciler inşaat mühendisliği bölümlerine yerleştirilebilmektedir.

2020 yılında inşaat mühendisliği eğitimi için kontenjan açılan bölüm sayısı 93'ü Devlet, 34'ü Vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 127'dir. Üniversitelerimizden her yıl ortalama on bin öğrenci inşaat mühendisi olarak mezun olmaktadır.

İnşaat mühendisliği bölüm kontenjanlarındaki seviyelerin ne inşaat alanındaki istihdamla ne de üretim endeksleriyle orantılı olmadığı açıktır. İnşaat mühendisliği alanındaki işsizlik seviyeleri tarihin en kötü seviyelerindedir. Odamız tarafından hazırlanan İnşaat Mühendisliği İstihdam raporuna göre her üç inşaat mühendisinden biri, her iki genç inşaat mühendisinden biri işsizdir.

Ülkemiz yapı üretiminde ciddi sorunlarla karşı karşıyayken, yaşanan orta ölçekli depremlerde bile yapı stokumuzun vahameti ortaya çıkmaktayken, mevcut tablodaki gibi bir inşaat mühendisliği eğitimiyle sınırsız yetkilerle donatılmış olarak genç mühendislerin mezun edilmesinin daha büyük sorunlara yol açacağı kesindir.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası tarafından YÖK Başkanı Sayın Yekta Saraç'a yönelik bir açık mektup hazırlanmış ve bu mektupta yukarıda özetle bahsettiğimiz sorunlara ilişkin veriler ve analizler sunulmuştur. Ekte sizinle paylaştığımız söz konusu mektup dikkatle incelendiğinde sorunlarımızın büyüklüğü daha iyi anlaşılacaktır. Bu metnin üniversitelerimiz başta olmak üzere tüm kamuoyu için aydınlatıcı olacağını düşünüyoruz. Mektubun sonuç bölümünde yer alan çözüm önerilerimizin, ülkemizin en önemli sorunlarından biri olarak gördüğümüz inşaat mühendisliği eğitimi için acilen hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bunun için Odamız tüm imkanlarını ve birikimini kullanarak çözüme katkı sunmaya hazırdır.

Saygılarımızla,

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı
Taner Yüzgeç

Odamızdan Milletvekillerine Açık Mektup

Sayın Milletvekili,

Ülkemiz için yapı güvenliği hayati bir sorun, yapı üretiminin başlıca aktörü olan inşaat mühendisliği mesleği ise hayati bir meslek alanıdır. Bu kadar önemli bir meslek grubunun akademik eğitimi de yüksek düzeyde hassasiyet gösterilmesi gereken bir konudur.

Ülkemizde inşaat mühendisliği alanı ciddi sıkıntılar içinde bulunmaktadır. Bunlardan ilki, inşaat mühendisliği alanında tarihin en üst seviyelerine çıkmış olan mühendis işsizliği, diğeri ise inşaat mühendisliği eğitiminin niteliğinin gelmiş olduğu düzeydir. Nitekim bu iki sorunun da iç içe olduğu, dolayısıyla çözümün de birlikte ele alınarak geliştirilebileceği açıktır.

İnşaat mühendisliği eğitiminin niteliği; üniversitelerimizin fiziki altyapısı, donanımı, öğrenci ve öğretim üyesi oranları ile eğitime ayrılan bütçe büyüklüğü, araştırmalara ayrılan kaynak, ders müfre-

datı gibi eğitimi doğrudan etkileyen faktörler nedeniyle tartışmalı durumdadır.

Yapıların sağlam ve sürdürülebilir inşa edilmesi insan yaşamının güvenliğiyle doğrudan doğruya ilgilidir. Çünkü toplumsal yaşamın her anı, inşaat mühendislerinin ürettiği yapılarda geçmektedir. Bu kadar önemli bir meslek grubunun eğitim koşulları, yukarıda belirtilen vasıfların eksikliğinden dolayı işler acısı durumdadır. 2021 yılı için yayımlanan Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) kılavuzunda, bu yıl da inşaat mühendisliği taban başarı sırası 300.000 olarak belirlenmiştir. Tıpkı geçtiğimiz yıllarda olduğu gibi bu yıl da üniversite sınavlarında matematik, fizik, kimya, biyoloji gibi alanlarda eksi net yapan öğrencilerin inşaat mühendisliği bölümlerine yerleştirilebileceği anlaşılmaktadır.

Her ile bir üniversite hedefiyle, 93'ü Devlet, 34'ü Vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 127 inşaat mühendisliği bölümü açılmış, bunun sonucunda yeterli donanıma sahip olmayan ama inşaat mühendisi olarak sınırsız yetkilere sahip her yıl yaklaşık on bin öğrenci mezun olmaktadır.

Ülke ihtiyaçları göz önünde bulundurulmaksızın ve toplumsal fayda anlamında yapılması gerekenler ortaya konulmadan, popülist bir politikanın sonucunda uygulanan her ile bir üniversite politikası geldiğimiz noktada iflas etmiştir ve ülkemizi bir çıkmaza sokmuştur. Geriye; devasa boyutlara ulaşan üniversite mezunu işsizliği ve üniversitelerin bilim yuvası olmaktan çıkıp sadece öğretim veren kurumlara dönüşmüş olması kalmıştır. Kuşkusuz bu politikanın en yıkıcı yönü de geniş bir mutsuz ve umutsuz üniversite mezunu genç kitlesi yaratılmış olmasıdır. Geline aşamada her üç inşaat mühendisinden biri ve her iki genç inşaat mühendisinden biri işsiz durumundadır.

Bu kapsamda Odamız tarafından YÖK Başkanı Sayın Yekta Saraç'a bir açık mektupla seslenilmiş ve yukarıda özetle bahsedilen sorunlara ilişkin bir açıklama yapılmıştır. İlgili mektubumuzun sonunda ise çözüm önerilerimiz sunulmuştur. Ekte sizlerle paylaştığımız mektupta belirtilen hususları incelemenizi bekliyor ve çözüm önerilerimizin, ülkemizin en önemli sorunlarından biri olarak gördüğümüz inşaat mühendisliği eğitiminin sorunlarının çözümü için acilen hayata geçirilmesi gerektiğini vurguluyoruz.

Saygılarımızla,

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası
..... **Şubesi Yönetim Kurulu**

Şantiye Şefliği Yönetmeliği Acilen Revize Edilmeli, İstisnai Durumlar Harici Tam Zamanlı Şantiye Şefliğine Geçilmelidir

Topraklarının yüzde 93'ü aktif deprem kuşağı üzerinde bulunan Türkiye'de, şantiye şefliği özel önem atfedilmesi gereken bir görevdir. Öyle ki yaşadığımız depremlerin yol açtığı hasarların büyük bir kısmı uygulama hatalarından kaynaklanmaktadır. Bilinçsizlik veya liyakatsizlik doğa olaylarını felakete dönüştürmekte, ciddi can ve mal kayıplarına yol açarak toplumda acısı yıllarca unutulmayacak yaralar açmaktadır.

Şantiye şefliğini özetle tanımlamak gerekirse; bir yapının veya mühendislik-mimarlık hizmeti gerektiren herhangi bir işin, plan, proje ve hesaplarına, ilgili fen ve sanat kurallarına, teknik mevzuata uygun olarak yürütülmesi ve kontrol edilmesi işidir.

Şantiye şefinin yapı üretiminde başlıca 3 önemli görevi bulunmaktadır; bunlardan ilki yapının fen ve tekniğe, ruhsat ve projesine uygun olarak inşa edilmesi ikincisi inşaatın iş ve işlemlerinin planlanması, sevk ve idaresi, üçüncüsü işçi sağlığı ve iş güvenliğinin sağlanması için gereken önlemleri alması ve gözetilmesidir.

Odamız, meslek alanımızda büyük bir yer kaplayan ve birçok meslektaşımızın görev yaptığı şantiye şefliği konusuna özel olarak eğilmiş, rapor hazırlamış, görüş ve önerilerini kamuoyuyla ve ilgili idarelerle paylaşmış, şantiye şefliği alanında yaşanan sorunları derinlemesine analiz etmiş ve bu sorunların çözümü için öneriler oluşturmuştur.

Yapı güvenliğinin sağlanması, yapı üretiminin mühendis / mimar mesleklerinin bilgi ve tecrübe-lerine göre gerçekleştirilmesi için önemli değişikliklerin ivedilikle hayata geçirilmesi gerekmektedir. İlgili idareleri ve karar vericileri, hem mühendis / mimar mesleklerinin hakkıyla ve gerçekçi bir şekilde icra edilmesi hem de toplumun sağlıklı ve güvenilir yapılara kavuşması için gerekli özeni ve sorumluluğu yerine getirmeye davet ediyoruz.

İMO; Demokratik ve Çoğulcu Yapısıyla İnşaat Mühendislerinin Mesleki Birlikteliğidir, Vesayet Altına Alınamaz!

Türkiye Büyük Millet Meclisinde, 9 Haziran 2021 tarihinde, Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı tarafından bir basın toplantısı düzenlenmiş ve Odamız hakkında bir takım asılsız iddialar ortaya atılmıştır.

Kendisi de aynı zamanda Odamızın üyesi olan Kaşıkçı'nın açıklamasının baştan sona yanlış bilgilerle kuşanılmış, tutarsızlıklarla dolu iftiralardan oluştuğu görülmektedir. İddiaların mesnetsizliğine rağmen meslektaşlarımızın ve toplumumuzun doğru bilgilendirilmesi için açıklamadaki hataları düzeltmek isteriz.

Öncelikle Kaşıkçı, Oda Merkezimizin kendisi gibi düşünmeyen şube başkanlarına peş peşe soruşturma açtığını ve onları baskı altına almaya çalıştığını söylüyor. İktidardaki koalisyonun bir milletvekili olarak bunları söylemesi gerçekten de ilginçtir. Ülkemizde yıllardır siyasi iktidarla aynı düşünmediği için binlerce insan mahkeme kapılarında süründürülmekteyken, binlercesi hapis-hanelerdeyken, 15 yaşındaki çocuklar tweet attığı için evleri polis tarafından basılarak gözaltına alınırken, tüm gösteri ve yürüyüşler anayasaya aykırı şekilde yasaklanmışken, bu siyasal iklimin sorumlusu olan iktidarın bir milletvekili olarak bu açıklamayla gerçeği eğip bükebileceğini sandığı anlaşılıyor. Başta inşaat mühendisleri olmak üzere yurttaşların akıyla alay ediyor.

Kaşıkçı bir yandan "kendileri gibi düşünmeyen insanların şube başkanı olması engelleniyor" derken diğer yandan Oda merkezimize aynı düşünmeyen şube başkanlarının varlığından bahsederek daha en başından iddialarının dayanaksızlığına ışık tutsa da Şube başkanlarımıza yönelik baskı iddialarındaki asılsızlığı ifade etmemiz gerekir.

İlk olarak, Kocaeli Şube Başkanımızın yaptığı bir açıklamaya ilişkin kendisine soruşturma açıldığı iddia ediliyor. Odamızın soruşturma dosyaları resmi evrak niteliğindedir ve kayıtlarla sabittir. Bahsi geçen açıklamaya ilişkin Şube Başkanımıza soruşturma açıldığı iddiası tamamen gerçek dışıdır. Böyle bir soruşturmanın varlığı söz konusu değildir.

Bir diğer iddiası da Bursa Şube Başkanımızın bir televizyon programında Tabip Odaları hakkında açıklama yaptığı için kendisine soruşturma açılmasıyla ilgilidir. Odamızın üyelerimiz hakkında hangi koşullarda ve hangi usullerle soruşturma açtığı bellidir. Şube başkanımızın açıklamalarının muhatabı olan kurumca yapılan başvuru üzerine TMMOB'nin yetkilendirmesiyle soruşturma açılmış olup, soruşturmacı raporunun üzerine Oda Yönetim Kurulumuzca hakkında kovuşturmaya gerek olmadığına karar verilmiştir. İddia edildiği gibi soruşturma, Oda Merkezimizin tasarrufu ile bir baskı aracı olarak kullanılmamaktadır. Her demokratik kitle örgütünün yapması gerektiği gibi yapılan başvurular ciddiyetle ele alınıp bağımsız ve hukuka uygun süreçler işletilmektedir.

Bilindiği üzere son olarak İMO Rize Temsilciliğini yürütmekte iken üyemiz Murat Yazıcı, Doğu Karadeniz'in eşsiz vadilerinden biri olan Rize'nin İkizdere İlçesi İşkencedere mevkiinde ormanlık alanın katledilerek taşocağı açılması hakkında bilimle ve halkın çıkarlarıyla zıt yönde açıklamalarda bulunmuştur. Kaşıkçı'nın zannettiği gibi düşünce özgürlüğü halka yalan söyleme, halkı kandırma ve sermayenin çıkarları doğrultusunda gerçeği çarpıtma hakkı değildir. Hele ki tüm toplumca görüşleri, açıklamaları, bilimsel raporları ciddiye alınan, alanında akademik olarak da referans kurum haline gelen Odamızın isminin arkasına sığınarak bu yalanları söylemek kabul edilemez. Odamız hem halkımızın yararı hem doğamızın korunması hem de inşaat mühendisliği mesleğinin itibarını savunmak için Yazıcı'yı temsilcilik görevinden almış ve hakkında soruşturma başlatmıştır.

Oda seçimleri hakkında yaptığı yorumlarda Kaşıkçı'nın üyesi olduğu meslek örgütünün tarihinden,

kurumsal yapısından ve organlarından bihaber olduğu anlaşılmaktadır. Seçimlerin dar kadroyu seçmek üzere kurgulandığını ve sadece kendi istedikleri yerlere şube açmaya müsaade edildiğini iddia etmektedir. Oda merkezi tarafından Ankara, İstanbul, Diyarbakır, Samsun gibi şubeler açılarak birçok ilin bu şubelere bağlandığını iddia etmektedir. Demek ki 1954 yılında TBMM tarafından kabul edilen 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununu bizlerin çıkardığını sanmaktadır. Odamızın en üst yetkili organı olan ve tüm Türkiye’den seçilen delegelerimizin oluşturduğu Genel Kurulumuzun yetkileri hakkında da bilgi sahibi olmadığı anlaşılıyor ki bir ilde şube açılıp açılmamasına Oda Merkezinin karar verdiği sanmaktadır.

İnşaat Mühendisleri Odası Genel Kurulu, 26 şubeden gelen 600’ü aşkın delegenin katılımıyla 2 yılda bir gerçekleştirilmekte, genel kurul gündemleri delegelerce belirlenmekte ve alınan kararlar kati niteliktedir. En üst yetkili organımız olan Genel Kurulumuzun kararlarıyla; Ankara Şubemiz 1956 yılında, İstanbul Şubemiz 1955 yılında, Samsun Şubemiz ve Diyarbakır Şubemiz ise 1977 yılında kurulmuş ve bahsi geçen şube hinterlandları oluşturulmuştur. Odamız, tüm şubeleriyle birlikte genel kurullar sürecini Anayasa’dan aldığı yetki ve ilgili kanunda çizilen doğrultuda şüpheye yer bırakmayacak şekilde demokratik ve çoğulcu olarak gerçekleştirmektedir. Seçim hileleri ve oyunları bizlerin bildiği bir iş değildir.

Kaşıkçı tesislerimizi bugün var olmayan bir siyasi partinin hizmetine açtığımızı iddia ederek kafa karışıklığının ne seviyelerde olduğunu göstermektedir. Öncelikle Odamızın tesisleri olduğu bilgisi yanlıştır. Oda Merkezimizde çeşitli etkinliklerimizi gerçekleştirdiğimiz kongre ve kültür merkezimiz dışında herhangi bir tesisimiz yoktur. covid-19 salgınının başından bu yana kongre ve kültür merkezimizde hiçbir etkinlik düzenlenmemiş, öncesinde ise isteyen tüm demokratik kitle örgütleri ve siyasi partilere, demokrasinin gereği olarak belirli sözleşme çerçevesinde kullanılmıştır. Odamızın kendisi gibi düşünmeyenleri baskı altına aldığı iddia eden Kaşıkçı’nın, toplantı salonumuzun yasal partiler ve demokratik kitle örgütlerinin ilgili mülki idarelerin bilgisi dahilinde kullanılmasına bile tahammül edemediği anlaşılmaktadır.

Kaşıkçı’nın konuşmasında asıl dikkat edilmesi gereken bölüm ise açıklamalarının sonunda yer almaktadır. Kaşıkçı Odanın bu yönetimden derhal kurtulması gerektiğini söyleyerek meslek odamıza parmak sallamakta ve yasal seçimlerle vesayet altına alınamayan Odamızı tehdit etmektedir. 6235 sayılı kanunun değiştirilmesiyle ilgili çalışma başlattıklarını ifade ederek meslek odalarını siyasal iktidarın hizmetine sunacak şekilde dizayn etme girişimlerini itiraf etmektedir. Unutulmamalıdır ki bugüne kadar birçok yasa değişikliği ile meslek odaları diz çöktürülmeye çalışmış ancak bunların hiçbirinde başarı elde edilememiştir. Biz İnşaat Mühendisleri Odası olarak mesleğimizi, meslektaşlarımızı, yurttaşlarımızı ve ülkemizin doğasını sonuna kadar savunmaya devam edeceğiz.

Kaşıkçı’nın “bölücülerin sözcülüğünü yapan İMO Genel Merkezi” derken neyi kastettiğini tüm meslektaşlarımız ve kamuoyu gayet iyi anlamaktadır. Bizler; işsizliğe ve yoksulluğa mahkum edilen meslektaşlarımızın, ara eleman statüsüne dönüştürülmeye çalışılan mesleğimizin, meslek alanımızla ilgili projeler hakkında bilimsel gerçeklerin, ağacına, toprağına sahip çıkan İkizdere halkının, salgında canla başla mücadele eden doktorlarımızın, hakkını arayan işçilerin, şiddete karşı mücadele eden kadınların yanında olmaktan geri durmadık.

Ülkemiz inşaat mühendisliği alanında çok ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Hem bir milletvekili hem de bir inşaat mühendisi olarak kendisinden beklentimiz bu sorunlara çözüm üretecek çalışmalarda yer almasıdır. Bu sorunların çözümü için Odamızın, kendisine yardımcı olacak kapsamlı çalışmaları mevcuttur. Örneğin yapı güvenliğinin sağlanması amacıyla başlattığımız “Her şantiyeye bir şantiye şefi” çalışmamızla ilgilenecek ülkemizin en büyük sorunlarından birinin giderilmesi yolunda adım atabilir. Yine Odamızın bilimsel yöntemlere dayanarak hazırladığı çalışma sonucu yayımladığımız “İstihdam raporunda” ortaya çıkan mühendislerin işsizlik sorunun çözümü için doğru adımların atılmasına ön ayak olabilir.

Kaşıkçı’nın bilmesi gereken bir gerçeğin altını çizmemiz gerekir. Biz 26 Şube ve 114 temsilciliğimizle bir bütün olarak inşaat mühendislerinin tek ve merkezi öz örgütlülüğüyüz. Hangi görüşten olursa olsun tüm şubelerimiz ve seçilmiş kurullarımızda yer alan üyelerimizle, mesleğimiz, meslektaşlarımız ve toplumumuzun yararına hareket eden, zaten anayasa tarafından da bunu yapmakla görevlendirilen bir yapıyız. Ortada bir bölücülük varsa o da bizleri hamasetle ve içi boş demagogjiyle ayırttırmaya çalışan bu dildedir.

Odamıza Yönelik Dışarıdan Müdahale Çabalarını ve Tehditleri Kabul Etmiyoruz

İnşaat Mühendislerinin Nefesini Kesmeye Hiç Kimsenin Gücü Yetmez!

Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı, TBMM'de düzenlediği basın toplantısında İnşaat Mühendisleri Odası hakkında asılsız iddialar ileri sürmüş, Odamızın, iddiaların dayanaksızlığını ortaya koyan açıklamasından sonra ise sosyal medya hesaplarından Odamıza yönelik "bölücülere nefes olan nefesinizi kesene kadar (mecaz) sizlerle mücadeleme devam edeceğim. Vatansever meslektaşlarımıza açtığınız her soruşturma için sizi pişman edeceğim." şeklindeki saldırgan ifadeleriyle tehdit düzeyini artırmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası, kurulduğu 1954 yılından bu yana kamu yararını gözeten bir anlayıştan ödün vermeden, mesleğimizin gelişimi, meslektaşımızın çıkarları, ülkemiz ve doğamızın yararı için faaliyetlerde bulunan bir meslek kuruluşudur. Bu yüzden de hangi dönemde olursa olsun siyasi iktidarlarca tüm yok sayma çabalarına rağmen, toplum nezdinde en güvenilir ve itibarlı kurumlardan biri olarak benimsenmiştir.

Siyasi iktidarlar, çeşitli saldırılarla Mühendis ve Mimar Odalarını işlevsizleştirmeye, içini boşaltmaya çalışırken meslek mensupları olarak bizler, bağımsız çizgimizi koruyup, kuruluş ilkelerinden ödün vermeden bilimi ve tekniği rantın değil, toplumun çıkarları için savunageldik.

Odamıza yönelik çeşitli yöntemlerle vesayet altına alma, dışarıdan müdahale etme çabalarına ilk kez rastlamıyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin üyesi olarak milletvekillerinden halkımızın ve meslektaşlarımızın beklentisi ülkemizin asli sorunlarına çözüm üretmeleridir. Mecliste demokratik davranış ve anlayışın tesisi ve korunması noktasında çabası olmayanların, ülkemizin en demokratik kurumlarından olan Odamızın uygulamaları üzerine söz söylemeleri abesle iştigaldir. Bu sorunların çözümüne katkı sağlayacak kurumlarla kavga etmeleri, kutuplaştırıcı ve saldırgan bir dille dışarıdan müdahale etmeye kalkmaları doğru değildir.

Odamızın Genel kurulları, sadece seçme-seçilme ilişkisi sınırlarında ele alınamaz. Üyelerimizin kol-tuk yarışı yaptığı, kişisel çıkar ve menfaat hesaplarının peşinde koştuğu değil; mesleğimizin, meslektaşlarımızın yaşadığı sorunların çözümü doğrultusunda önemli ve yapıcı tartışmaları yürüttüğü demokratik süreçlerdir. Bu süreçlerin sonunda kazanan her zaman demokrasimiz, mesleğimiz ve geleceğimiz olmuştur.

Biz, TMMOB İnşaat Mühendisleri Odasına bağlı şubeler olarak Odamıza yönelik bu saldırgan davranışı kınıyor, bu kavgacı dilin Odamızdan uzak tutulmasını istiyoruz. Hem üyemiz hem de iktidar cephesinin bir milletvekilinden beklentimiz mesleğimizin ve meslektaşlarımızın konularına odaklanması, yapı güvenliğinden kentleşmeye, eğitimden işsizliğe kadar, devasa boyutlara ulaşmış sorunlarımızla ilgilenmesidir.

Lütfi Kaşıkçı'nın ifadelerinin, Oda yöneticilerinin ülkesine ve insanına duyduğu sevgi ve bağlılık konusunda şüphe yaratmak amacıyla kullanıldığı ve Şubelerimiz arasında ayırım yaratılmak istenildiği çok açıktır. Ancak bu çaba nafiledir, kendisini vatan sevgisinin kimde olup olmadığı konusunda otorite ilan etmesinin de bir karşılığı yoktur.

İnşaat Mühendisleri Odası üyeleri, şubeleri ve Merkezi ile bir bütündür. Hiç kimsenin gücü İnşaat Mühendislerinin nefesini kesmeye yetmeyecektir.

İnşaat Mühendisleri Odası Adana Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası Ankara Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası Antalya Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası Aydın Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası Çanakkale Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası Denizli Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası Diyarbakır Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası Erzurum Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası Eskişehir Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası Gaziantep Şubesi

İnşaat Mühendisleri Odası Hatay Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası Manisa Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası Mersin Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası Muğla Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası Samsun Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası Sakarya Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası Tekirdağ Şubesi
İnşaat Mühendisleri Odası Van Şubesi

Rize Eski Temsilcisi Murat Yazıcı'nın Yerel Basında Yer Alan Beyanlarına İlişkin Zorunlu Bir Açıklama;

Odamız tarafından Düşünce Özgürlüğü, Demokrasi ve İnsan Hakları mesleğimizin icrasında ve meslek uygulamalarının sonuçlarının değerlendirilmesinde olmazsa olmaz bir kural olarak kabul edilmektedir. İnşaat Mühendisleri Odası özgür bir Türkiye talebini savunagelen önemli kurumlardan birisidir. Hak mücadelesi verenlerin "bölücü" "terörist" diye yaftalanmadığı, kolluk güçlerince engellenmediği, tutuklanmadığı yani düşünce ve taleplerini özgürce dile getirdiği bir ülke hayali camiamızın ortak beklentisidir.

Bu çerçevede, Odamızın üyelerine karşı kısıtlayıcı veya baskıcı bir tutum takınması söz konusu dahi olamaz. Üyelerimiz her türlü görüş ve değerlendirmelerini sosyal medya veya iletişim kanallarıyla doğrudan açıklayabilmekte, Odamızın yaptıklarını veya yapamadıklarını özgürce eleştirebilmektedir. Hakaret ve tehdit içermediği sürece tüm eleştiriler tarafımızdan dikkatlice değerlendirilmektedir.

Ancak, Odamızda görev yapan her düzeydeki yönetici veya temsilci yaptığı açıklamalara özen göstermek zorundadır. TMMOB ve İnşaat Mühendisleri Odası bir STK değil kamu yararını gözetan akademik nitelikli bir meslek örgütüdür. Bizim gibi kurumların yaptığı değerlendirmeler rasyonel olmalı, bilimsel ve teknik temellere dayanmalıdır. Bir başka kurumun verileri veya iddiaları sorgusuz sualsiz kabul edilip savunulamaz. Halkın bizden beklentisi, yanıltıcı veya manipülatif beyanlarda bulunmadan meselelerin İnşaat Mühendisliğinin gereklilikleri çerçevesinde objektif kriterlere göre değerlendirilmesidir. Odamızın toplumsal güvenirliliği buna bağlıdır. İnşaat Mühendisleri Odası Temsilcisi sıfatını taşımak bu sorumluluk çerçevesinde davranmayı gerektirir. İnşaat Mühendisleri Odasının hiçbir temsilcisi "düşünce özgürlüğü" gerekçesiyle halkı yanıltma ve Odamızın güvenirliliğini sarsma hakkına sahip değildir.

Aşağıda Odamızın Rize İl Temsilcisi Murat Yazıcı'nın hangi nedenlerle görevden alınıp hakkında soruşturma açıldığına dair 24.05.2021 tarihli gerekçeli kararımız bulunmaktadır.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu

Karar No-792 İnşaat Mühendisleri Odası Rize Temsilcisi Murat Yazıcı'nın 16 Mayıs 2021 tarihinde İkizdere'de yapmış olduğu basın açıklamasının yerel gazetelerde çıkan görüntü ve beyanları incelenmiş olup maddeler halinde belirtilen gerekçeler çerçevesinde aşağıdaki kararlar alınmıştır.

1-Odamızın Rize Temsilcisi Murat Yazıcı'nın yapmış olduğu açıklamada, temsilcimiz olmayı küçümseyerek, kendisini "Rize İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı" olarak tanıttığı anlaşılmakta olup, olmayan bir Oda yapılanmasının, olmayan bir "Başkanlık" sıfatını kullanarak kamuoyunu yanılttığı görülmektedir. Bir temsilcinin, gücünü ait olduğu camianın toplumdaki yerinden ve bağlı bulunduğu mevzuattan aldığı farkında olup, sahip olmadığı sıfatlara ihtiyacının olmadığı bilincinde olması beklenir.

2-Açıklamanın bütünü değerlendirildiğinde, Temsilci Murat Yazıcı'nın bu yatırıma karar veren bir devlet bürokrati veya siyasi temsilci gibi meseleyi savunduğu görülmektedir.

Oysa, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kendisini savunacak Bakanı, Valisi, İlgili Teknik Müdürleri, hatta söyleminde yer alan "bölücülere" karşı Savcısı ve Jandarma Komutanı gibi yetkilileri mevcuttur. Bu yetkililerin veya siyasilerin beyanlarını tekrar ederek kamuoyunu yönlendirmeye çalışmak Odamız yöneticilerinin görevleri arasında yer almamaktadır.

İnşaat Mühendisleri Odası Rize Temsilcisinden beklenen, yapılmakta olan yatırımın, bilim ve fen kuralları çerçevesinde yapılıp yapılmadığını, Anayasa, Kanunlar ve Hukuk dahilinde olup olmadığını, gerek yatırım kararı verilirken, gerekse bu yatırımın hayata geçirilmesi için gerekli kaynakları tespit ederken ilgili prosedür, tetkik ve değerlendirmelere tabi tutulup tutulmadığını, dolgu miktarını azaltacak liman inşa tekniklerinin değerlendirilip değerlendirilmediğini, fizibilite ve ÇED çalışmalarının var olup olmadığını açıklamaları veya sorgulamasıdır.

Murat Yazıcı yapmış olduğu açıklamada, devletin çevreci ve hassas olduğunu, alana gelirken güzergah üzerinde yaptığı tünellerle ortaya koyduğunu belirterek, "...Bazı yatırımlar doğaya ve çevreye zarar verebilir. Bu çevresel etkiler ve zararlar devlet güvencesi ile düzeltilebilir..." demektedir.

Oysa, bir yatırımın çevreye ne kadar zarar verebileceği, (kendisinin de zarar vereceğini kabul ettiği gibi) verilen zararın telafi edilemeyeceği, telafi edilebilecekse uygulama öncesi ve sonrası nelerin, nasıl yapılabileceği gibi konuları değerlendirmenin bilimsel ve hukuki yöntemi; "Çevresel Etki Değerlendirmesi" çalışmasının yapılmasıdır. Dünyada koruma altındaki 200 vadiden birisi olan İkizdere vadisinde açılmakta olan taş ocağı ile ilgili yapılan çalışmaların vereceği zararı bilimsel ve teknik çalışmalar (ÇED Raporu) olmaksızın, "devletin telafi edeceği" gibi nesnel olmayan beyanlarla, "yapılan tünelleri" çevreciliğe örnek göstermekle, mesleki açıdan etik dışı ve gayri ciddi bir tutum takınarak kamuoyunu "mesleğimizin temsilcisi" sıfatıyla yanılttığı görülmektedir. Kaldı ki, Doğu Karadeniz yöresinde açılan taş ocaklarının rehabilite edilerek doğanın eski haline döndürüldüğüne dair herhangi bir örneğin bulunmadığı/bulunamayacağı bilinmektedir.

3-Murat Yazıcı açıklamasında, Tapu Müdürlüğü ve İl Tarım Müdürlüğünden aldığı iddia ettiği bilgiye göre taş ocağı bölgesinde şahıs arazisi bulunmadığını söylemektedir.

Oysa, Cumhurbaşkanlığının 20.03.2021 tarih ve 3678 no'lu kararıyla "Rize İyidere Lojistik Limanı İnşaatı Projesi kapsamında deniz dolgusunda kullanılacak hammaddenin temini amacıyla ihtiyaç duyulan taşocağı ile bağlantı yoluna isabet eden ve ekli plan ile listede buldukları yer ve ada/parsel numaraları gösterilen taşınmazlar ile muhdesatın, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı (Altyapı Genel Müdürlüğü) tarafından acele kamulaştırılmasına, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 27 nci maddesi gereğince karar verilmiştir." demek suretiyle acele kamulaştırma işlemi gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla Rize temsilcisinin doğru olmayan bu beyanıyla kamuoyunu yanılttığı ve taşıdığı sıfat gereği temsilciliğimize gölge düşürdüğü görülmektedir.

4-Murat Yazıcı ifadesinde, "...Bu yörede yaklaşık 2,5 yıldan beri denizin tuzlu su etkisi ile eritmeyeceği taş tipi ile ilgili araştırma yapıldı. Bu yörede 7 tane uygun yer buldular. Fakat 16 milyon ton taş lazım olduğu için tek rezerv kaynağının burada olduğunu tespit ettiler. Bir yerden taş çıkartmak mı yoksa 7 tane ayrı ayrı yeri tahrip etmek mi? Devlet en minimum tahribat alanını seçti..." demektedir.

Oysa, ilgili şartnamelerde dolgu malzemesi olarak kullanılacak kayalarla ilgili "tuzlu su etkisi" türünde herhangi bir kriter ve test ölçütü bulunmamaktadır. Temsilcimiz Murat Yazıcı'nın uzmanlığı olmadığı konularda görüş belirterek kamuoyunu yanılttığı görülmektedir. Kaldı ki, yetkililerin beyanlarında bile İkizdere'nin seçilmesindeki temel kriterin en yakın mesafede olduğu vurgusu yapılmaktadır.

5-Murat Yazıcı açıklamasında Liman inşaatı için 16 milyon ton ihtiyaç olduğundan bahisle "...97 hektarlık bir alanda değil 13 hektarlık bir alanda çalışma yürütülecektir..." demektedir. Halbuki 01.05.2021 tarihli bilgilendirme toplantısında yetkililer 13,5 ha'lık alandan 20 milyon ton taşın kullanılacağını ifade etmiştir.

13,5 hektarlık bir alandan 20 milyon ton'luk malzemenin çıkarılması oldukça sorunlu olduğu kadar fizibil de değildir. Dolayısıyla 97 hektarlık taş ocağı ruhsatı bulunan işletmecinin/müteahhidin 13,5 hektarlık bir alana sıkıştırılmasının mümkün olmayacağı aşikardır.

Rize temsilcimizin, 13,5 hektarlık bir alanda çalışma yapılacağı iddia edilen müteahhide neden 97 hektarlık ruhsat verildiği veya ikinci bir taş ocağı için izin verilip verilmediği sorularına cevap araması gerekirken, bir hesap adamına yakışmayan ifadelerle kamuoyunu yanılttığı görülmektedir.

6-Murat Yazıcı açıklamalarına şöyle devam ederek; "7 yıldır çalışmaları devam eden bu proje ile ilgili şehrin siyasileri ve STK'ları olarak şapkayı önümüze koymalıyız. Ne halkı ne de sivil toplumu örgütlerini devletin bu yatırımına hazırlamadık. Hazırlamadığımız gibi de bazı bölücü kesimler bunu fırsat bilerek burada devlete milletine bağlı insanları sanki burada bir katliam varmış gibi organize etmeye başladılar. Rizelilerin devlete ve milletine bağlı olduğunu sakın unutmasınlar. Önce kendilerini sorgulayarak buraya gelsinler" demektedir.

Rize Temsilcisi, Rize'nin Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışında olup ayrı hukuku ve ayrıcalıkları varmış gibi davranmaktadır. T.C. Ulaştırma Kıyı Yapıları Master Planında yer almayan İyidere Limanının, Türkiye Cumhuriyeti'nin Kamu kaynaklarının kullanılarak yapılacağı ve bu kaynaklarda Türkiye Cumhuriyeti'nin her yurttaşının payı ve dolayısıyla sorgulama hakkı olduğunu, ayrıca İkizdere Vadisinin doğası ve habitatının sadece yöre halkının değil tüm dünyanın ortak değeri olduğunu yok

saymaktadır. Murat Yazıcı bu projeyi eleştiren, bu projeye karşı çıkan başta TMMOB ve bağlı Odaları olmak üzere herkesi "bölücü" nitelemesi ile kriminalize ederek etkisizleştirmeye çalışmakta ve bölgeye gidecekleri tehdit etmektedir. Bu sözleriyle Murat Yazıcı'nın, İnşaat Mühendisleri Odası Rize Temsilcisi gibi değil, bir suç örgütü temsilcisi gibi davranış sergilediği görülmektedir.

Yukarıda belirtilen hususlar çerçevesinde Rize Temsilcisi ve Odamız üyesi 50879 Sicil No'lu Murat Yazıcı'nın 6235 Sayılı TMMOB Yasasının 2. Maddesine, Odamız Ana Yönetmeliğinin 5. Maddesine, Odamız Temsilcilikler Yönetmeliğinin 4. Maddesine aykırı davrandığı tespit edilmiş olup,

a) Rize Temsilcisi Murat Yazıcı'nın görevden alınarak yerine yeni atama yapılması için teklifte bulunmak üzere Trabzon Şubemize bildirimde bulunulmasına ve bu işlem için 28/05/2021 tarihine kadar süre verilmesine,

b) 50879 Sicil No'lu Murat Yazıcı hakkında Disiplin Soruşturması açılmasına ve Soruşturmacı olarak Bahaettin Sarı'nın görevlendirilmesine,

Oy birliği ile karar verilmiştir.

TMMOB 45. Dönem 6. Danışma Kurulu Toplantısı Yapıldı

TMMOB 45. Dönem 6. Danışma Kurulu toplantısı, 10 Temmuz 2021 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirildi.

Toplantıda TMMOB 45. Dönem Çalışmaları değerlendirilerek 46. Olağan Genel Kurul hazırlıkları hakkında görüş alışverişinde bulunuldu.

Toplantıya Odamızın TMMOB danışma kurulu üyeleri; Taner Yüzgeç, Özer Akkuş, Selim Tulumtaş, Jale Alel, Serap Dedeoğlu, Züher Akgöl, Nusret Suna, Selçuk

Uluata, Eylem Ulutaş Ayatar, Hasan Aksungur, Hüsnü Gürpınar, Mustafa Balcı, Gökhan Çeliktürk, Özlenen Alcı, Cemil Tileylioğlu, Özgür Topçu, Ahmet Uncu, Bülent Tatlı, Özer Or, Serhat Pişken, Engin Fırat Ata ve Fatma Okumuş katıldı.

TMMOB Genel Sekreteri ve Oda Sekreter/ Yazman Üyeleri Ortak Toplantısı Gerçekleştirildi

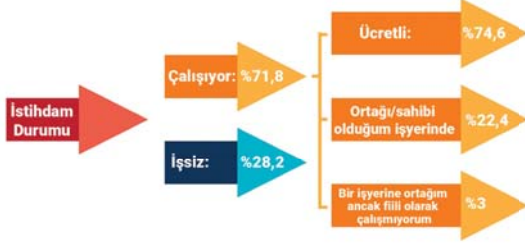
TMMOB Genel Sekreteri ve Oda Sekreter/Yazman Üyeleri toplantısı, TMMOB 46. Dönem Olağan Genel Kurulu gündemi ile 1 Temmuz 2021 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirildi.

Toplantıya TMMOB Genel Sekreteri Dersim Gül, TMMOB Teknik Görevlileri Eren Şahiner, Özgür Cemile Göktaş Küçük, Bülent Akça; Adil Güneş Akbaş (BMO), Ahmet Avni Atayol (ÇMO), Şükrü Can İncebiyık (EMO), Emre Taşkın (GıdaMO), Murat Türüdü (HKMO), Timur Bilinç Batur (HKMO), Turan Ayçiçek (İÇMİMO), Özer Akkuş (İMO), Selcan Melike Öztürk (JFMO); Buket Yarıbaş Ecemiş (JMO), Erşat Akyazılı (MadenMO), Elif

Öztrürk (MMO), Evren Sağ (MMO), Ferhat Yaşar (Metalurji ve Malzeme MO), Emel Ünal (Meteoroloji MO), Cüneyt Zeytinci (MO), Emre Doğan (PMO), Burak Sevim (Peyzaj MO), Serkan Özcanlı (TMO), Mehtap Ercan Bilgen (ZMO) katıldı.

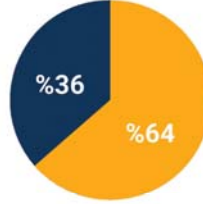

İnşaat Mühendislerinin %28,2'si İşsiz!

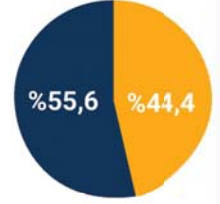

Genç İnşaat Mühendislerin %48,3'ü İşsiz!

24 Yaş Altı

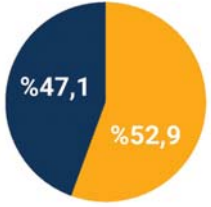

25-34 Yaş Arası

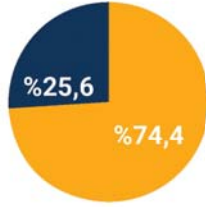

Kadın İnşaat Mühendislerin %47,1'i İşsiz!

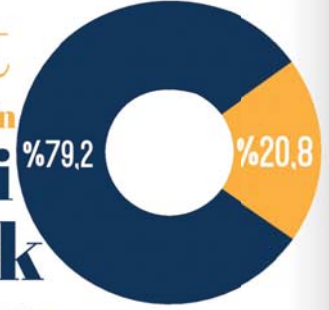
Kadın

Erkek

İnşaat Mühendislerinin %79,2'si Gelecek Kaygısı Duyuyor

İnşaat Mühendislerinin İşsizlik Deneyimleri

Yapısal BIM Tasarımda Yeni Dönem:

ProtaStructure® 2021

Bina türü yapı sistemlerinin modellenmesi, analizi ve tasarımlarının hızlı ve kesin bir şekilde yapılması için geliştirilmiş yenilikçi bir Yapısal BIM çözümü...

- Yeni “Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği (TBDY 2018)” ve “Türkiye Çelik Tasarım Yönetmeliği” desteği.
- 64-bit mimari ve çoklu-işlemci desteği ile gelişmiş teknoloji platformu.
- **Çelik, kompozit ve betonarme** yapı elemanlarının **tek bir model üzerinde birlikte** kullanılabilmesi; **Aşık, kuşak, çoklu çapraz, çelik makas, kaplama** gibi elemanların makrolar yardımıyla yerleşimi; **Kullanıcı Tanımlı Makaslar, Serbest Çubuk Elemanı** gibi pratik araçlarla kolay modelleme.
- Riskli Bina Tespiti, Doğrusal Elastik Hesap Yöntemi, **Doğrusal Olmayan Artımsal İtme, Doğrusal Olmayan Zaman-Tanım Alanında Analiz**, Yer Hareketi Ölçekleme, lif (fiber) kesit analizi, **OpenSees entegrasyonu** gibi gelişmiş özellikler ile binaların **şekil değiştirmeye göre değerlendirilmesi ve tasarımı**.
- **Otomatik betonarme detay çizimleri, otomatik donatı pozlama, akıllı donatılar** kullanılarak elle detaylandırma, revizyonların çizimlere ve metrajlara dinamik olarak yansıtılması, **istinat duvarı, çelik iskele, havuz, merdiven, kazık analiz ve tasarımı** gibi mühendislik makroları.
- **IntelliConnect** ile tek tıklamayla tüm bağlantıların tasarımı, **çakışmasız ve uygulanabilir** olarak modellemesi, **kapsamlı bağlantı ve modelleme** makroları, genel konstrüksiyon, parça ve marka çizimlerinin otomatik üretimi, otomatik çakışma kontrolleri, gelişmiş modelleme araçlarıyla **kullanıcı tanımlı bağlantılar** ve çok daha fazlası **ProtaSteel**'de.
- Autodesk Revit, TeklaStructures, ArchiCAD, AllPlan gibi önde gelen **Yapı Bilgi Modellemesi (BIM)** platformları ile betonarme ve çelik modellerin paylaşımı ve senkronizasyonu. **IFC İthal ve İhrac** ile disiplinler arası koordinasyon.
- Uluslararası betonarme/çelik tasarım yönetmelikleri ve deprem yönetmeliklerine uyumlu analiz ve tasarım; Tükçe, İngilizce ve farklı ek dillerde arayüz ve raporlama.
- Çözüm odaklı, güler yüzlü ve profesyonel destek hizmeti.

